

Begroting 2026

Meerjarenraming 2027-2029

**Samen werken aan een
toekomstbestendig Voerendaal**

voerendaal

\ gemeente
voerendaal

Aanbieding begroting

Beste raadsleden en inwoners van Voerendaal,

Met plezier presenteren wij u de programmabegroting voor 2026. We zijn blij te kunnen melden dat we in 2026 een positief saldo van € 183.000 hebben. Dit betekent dat we onze ambities kunnen waarmaken, blijven investeren in onze gemeente én onze financiën gezond houden.

We kijken realistisch naar wat we kunnen doen en voeren investeringen stap voor stap uit. De meest recente besluiten van de raad zijn verwerkt in deze begroting en de meerjarenraming. De begroting is meerjarig sluitend. De lasten voor inwoners en bedrijven hoeven we niet extra te verhogen. Naast onze wettelijke taken investeren we in wat we belangrijk vinden: het sociaal domein, onze voorzieningen en de openbare ruimte. Zo houden we Voerendaal sterk en leefbaar.

Het Rijk heeft extra geld beschikbaar gesteld. Toch blijven we alert en blijft het uitermate belangrijk om verstandig met ons geld om te gaan. Nieuwe plannen voeren we alleen uit als ze haalbaar zijn, passen binnen de mogelijkheden én bijdragen aan onze doelen: onze ambities zijn hoog en we leggen de focus op het uitvoeren van de reeds besloten initiatieven. Daarmee realiseren we ons terdege dat er zeer beperkte mogelijkheden zijn om initiatieven toe te voegen.

Wij wensen u veel leesplezier en inspiratie bij het lezen van deze begroting!

Het college van burgemeester en wethouders van Voerendaal

*Versie inclusief door gemeenteraad vastgesteld erratum en vastgestelde amendement op 13 november 2025.

Bestuurlijke samenvatting

Met de begroting 2026 investeren we in wat belangrijk is voor Voerendaal. We richten ons op onze kerntaken en voorzieningen die er voor inwoners toe doen. Daarbij blijven we realistisch: we investeren stap voor stap in het sociale en fysieke domein.

De besluiten van de raad voeren we uit, bijvoorbeeld door ons maatschappelijk vastgoed te verduurzamen en up-to-date te houden. Denk aan gebouwen als de Borenburg, de Joffer en 't Wouves. In 2026 starten we ook met het inrichten van de buitenruimte bij de OCK. Met de omgevingsvisie leggen we een stevige basis voor de ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente. We ondersteunen initiatieven voor nieuwe woningen en zorgen dat de openbare ruimte op orde blijft, volgens de afgesproken kwaliteitsniveaus. Projecten als Voerendaal-Oost pakken we op om wegen, waterveiligheid en vergroening te verbeteren.

In het sociaal domein blijven we werken aan betere (jeugd)zorg en willen we meer inwoners laten meedoen in de samenleving. We blijven bijzondere bijstand en armoedebestrijding ongewijzigd voortzetten. Ook huisvesting blijft een belangrijke taak, in concreto nieuwbouw basisscholen in Ubachsberg en Ransdaal.

We investeren in onze organisatie, zodat we goed blijven werken op het gebied van informatiebeheer en beveiliging. Onze systemen houden we up-to-date, zoals externe auditors van ons vragen. De lokale lasten blijven stabiel: de tarieven voor riool en afval zijn kostendekkend en de OZB stijgt alleen volgens de afgesproken indexering.

Met deze begroting bouwen we verder aan een solide en toekomstbestendige gemeente. We voeren zorgvuldig financieel beleid en werken aan maatschappelijke doelen. We kijken met vertrouwen vooruit, ook al blijft de wereld om ons heen veranderen.

Financiële positie

Het financiële vertrekpunt van deze begroting is de vastgestelde begroting 2025. Hieraan zijn vervolgens de financiële effecten vanuit de voorjaarsrapportage 2025 toegevoegd.

Vervolgens zijn aan het meerjarig begrotingsaldo toegevoegd:

- Het effect van de actualisatie van de investeringsplanning;
- Het effect van de bijgestelde begrotingen van verbonden partijen;
- Het effect van de meicirculaire 2025 met de doorrekening prijs- en loonontwikkeling;
- Het effect van de doorrekening gesloten systeem riool en afval.

Tevens zijn de financiële effecten van de raadsvoorstellen die 2 oktober voorliggen in de gemeenteraad integraal meegenomen.

Tenslotte zijn er nog diverse ontwikkelingen toegevoegd. Een toelichting hierop vindt u ná onderstaande tabel. Al deze bijstellingen samen vormen de primitieve begroting 2026-2029.

Let op! In onderstaande tabel is ook de jaarschijf 2030 opgenomen. Deze maakt feitelijk géén onderdeel uit van de meerjarenraming 2027-2029. Echter zien we door grote investeringen in het jaar 2029, dat dit pas vanaf 2030 een financieel effect heeft. Om u een compleet beeld te geven van deze effecten is in deze tabel de jaarschijf 2030 toegevoegd.

Bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
Begroting 2025-2028	-2.042	-2.050	-2.066	-2.053	-2.053
Mutaties voorjaarsrapportage 2025	650	774	856	905	905
Saldo	-1.392	-1.276	-1.210	-1.148	-1.148
Wegenbeheerplan	-189	-139	-119	-139	-119
Beheerplan Openbaar groen	-384	-220	-220	-220	-220
MJOP Groot onderhoud	-209	-209	-209	-209	-209
MJOP Klein onderhoud	-133	-133	-133	-133	-133
Upgrade/ renovatie De Joffer	0	-150	-158	-155	-152
Upgrade/ renovatie De Borenburg	0	-70	-74	-73	-71
Aanvullend krediet Voerendaal-Oost	0	0	-368	-363	-358
Aanvullend krediet School Ubachsberg	0	0	0	0	-150
Aanvullend krediet School Ransdaal	0	0	0	0	-188
Act. Meerjarig Investerings planning	448	330	287	-153	-643
Verbonden partijen	-299	-225	-252	-327	-327
Meicirculaire 2025	1.936	1.931	1.307	1.587	2.964
Stelpost Prijsontwikkeling	446	417	424	380	43
Stelpost loonstijging / Personeelsbegroting	-201	349	263	171	-52
Opbrengsten bouwleges	153	153	393	393	28
Inzet CDOKE middelen	0	266	266	266	266
Overige bijstellingen *2	-293	-111	-125	-192	-300
SPUK bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (baten)	782	552	460	400	400
SPUK bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (baten)	-400	-400	-400	-400	-400
SPUK bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (reserve)	-382	-152	-60	0	0
Mutatie Algemene Reserve	300	-700	150	500	0
Begroting 2026-2029	183	213	222	185	-769

*1 Een gedetailleerd overzicht van alle afwijkingen ten opzichte van de begroting 2025-2028 zijn per programma toegevoegd.

Opbrengsten bouwleges

Op basis van analyse van de afgelopen jaren is geconstateerd dat de opbrengsten van bouwleges te laag begroot waren. Daarnaast is er een inschatting gemaakt van grotere bouwprojecten, welke bouwleges tot gevolg hebben. Deze bijstellingen hebben een aanzienlijk positief effect op de inkomsten.

Inzet CDOKE-middelen

Tot en met 2025 ontvingen de gemeenten via een specifieke uitkering een vergoeding voor de capaciteitsinzet voor het klimaat – en milieubeleid. Deze specifieke uitkering wordt vanaf 2026 vervangen door een decentralisatie uitkering. In 2026 wordt nu een totaalbedrag van ruim 660 miljoen beschikbaar gesteld aan gemeenten om hun taken op gebied van klimaat en energiebeleid te kunnen uitvoeren. Deze middelen zijn ook beschikbaar voor de periode 2027 t/m 2030.

Daarbij is het belangrijk dat zowel de baten als de aan de middelen verbonden lasten opgenomen worden. De verhoging van de lasten is in de voorgaande jaren reeds voorzien, voornamelijk in personeelskosten. Door nu ook de baten op te nemen voor de jaren 2027 en verder zijn baten en lasten weer gelijk.

SPUK bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne

Voor sommige taken ontvangen gemeenten een specifieke uitkering (SPUK). De kosten verantwoordt gemeenten via de SISA bijlage op basis waarvan afrekening plaatsvindt. Vanwege deze afrekening kunnen gemeenten de baten en lasten budgettair neutraal in de begroting ramen. Zolang gemeenten zowel de baten als de lasten als incidenteel (of beide structureel) ramen heeft dit geen effect op het structureel saldo. De afgelopen jaren mochten gemeenten echter eventuele overschotten voor het opvangen van Oekraïense vluchtelingen houden. Onze toezichthouder is van mening dat het hier om een tijdelijke taak gaat. Dit betekent dat de overschotten incidenteel van aard zijn en dat wanneer een gemeente een overschot raamt zij de baten en lasten moet opnemen in het overzicht van incidentele baten en lasten.

Onze verwachting is dat deze uitkering terug gaat lopen totdat deze budgettair neutraal is. Om een en ander toch inzichtelijk te maken, is voor gekozen om zowel de baten als de lasten incidenteel op te nemen in de begroting 2026. Het verschil tussen baten en lasten storten wij in de algemene reserve, waardoor deze nu budgettair neutraal verwerkt wordt.

Mutatie Algemene Reserve

Het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) heeft in 2023 de notitie incidenteel/structureel vastgesteld. In deze notitie staan afspraken en verduidelijkingen over het onderwerp incidenteel/structureel. Zo is het mogelijk om 10% van de algemene reserve structureel in te zetten.

Hetgeen in deze begroting onttrokken wordt aan de algemene reserve valt ruim binnen deze regels.

Actualisatie Meerjaren Investeringsplanning

In opmaat naar de begroting 2026 is er een intensief proces gevolgd om te komen tot een meer actuele en realistischere investeringsplanning. De financiële gevolgen zijn in bovenstaand beeld meegenomen. Verder verwijzen we naar de paragraaf investeringen.

Verloop algemene reserve

Naast het inzicht in onze structurele financiële positie vinden wij het belangrijk om ook onze incidentele financiële positie inzichtelijk te maken.

In onderstaand tabel worden de mutaties op onze algemene reserve inzichtelijk gemaakt. De stand per 1/1/2026 is de stand van de algemene reserve zoals gepresenteerd in de jaarrekening 2024.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2026	2027	2028	2029
Stand per 1/1	8.195	8.213	9.060	8.965
Toevoegingen/Onttrekkingen (reeds vastgesteld)	-64	-5	-5	-61
Onttrekking/toevoeging begroting 2026-2029	-300	700	-150	-500
Incidentele toevoeging SPUK Oekraïne	382	152	60	0
Stand per 31/12	8.213	9.060	8.965	8.404

In de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing die van toepassing is op deze begroting is de streefwaarde van de ratio van het incidentele weerstandsvermogen bepaald op 2 (= ruim voldoende).

Het gaat hierbij om de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. Zoals u in de paragraaf weerstandsvermogen kunt zien, is deze ratio nog steeds meer dan voldoende.

In de Nota Reserves en voorzieningen heeft de raad besloten om naast de hierboven genoemd streefwaarde ook een minimale omvang van de algemene reserve vast te stellen, zijnde 10% van de uitgaven conform het jaarlijks begrotingstotaal.

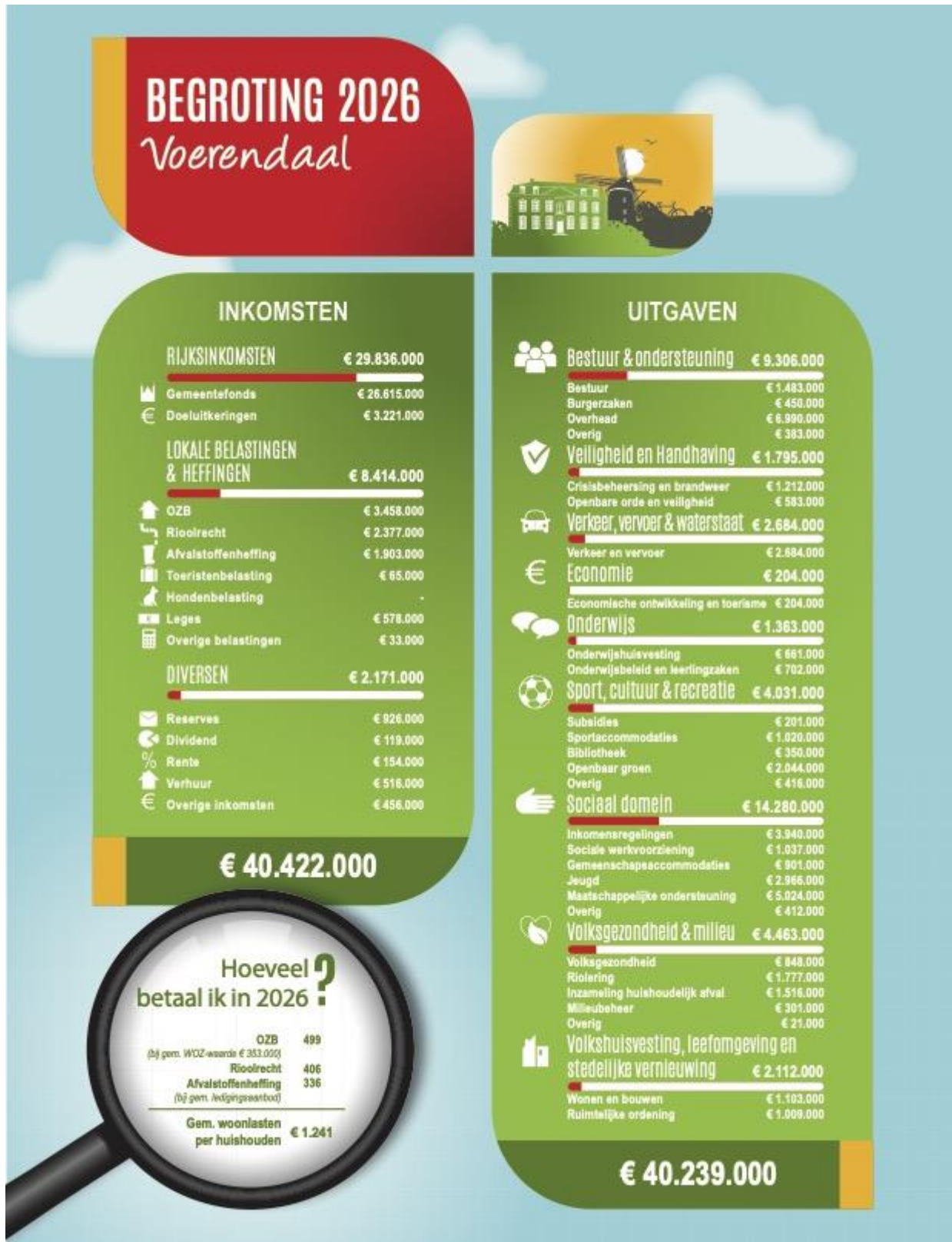
Het begrotingstotaal van deze begroting is afgerond 40,2 miljoen euro.

Dat betekent dat de minimale omvang van onze algemene reserve 4 miljoen euro moet zijn. Met een omvang per 31 december 2029 van 8,4 miljoen euro voldoen we hiermee ruim aan de vastgestelde nota.

Inhoudsopgave:

Aanbieding begroting	1
Bestuurlijke samenvatting	2
Inhoudsopgave:	6
Begroting in een oogopslag	7
Leeswijzer:.....	8
Programma's	9
0. Bestuur en ondersteuning	10
1. Veiligheid en handhaving	16
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	18
3. Economie.....	21
4. Onderwijs.....	23
5. Sport, cultuur en recreatie.....	26
6. Sociaal domein	30
7. Volksgezondheid en milieu	39
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	43
Overkoepelende opgaven	47
Financiële recapitulatie	53
Paragrafen	55
Bedrijfsvoering	56
Grondbeleid	60
Onderhoud kapitaalgoederen.....	61
Financiering	66
Verbonden partijen.....	70
Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	89
Lokale heffingen	93
Wet open overheid (WOO).....	101
Ubachsberg	103
Investeringsprogramma:	106
Financiële begroting	112
Bijlagen	121
Raadsbesluit.....	140

Begroting in een oogopslag

Leeswijzer:

De programmabegroting 2026 is ten opzichte van voorgaande jaren inhoudelijk compacter en strakker gestructureerd, in lijn met de Kadernota 2026. De opbouw ondersteunt de raad om zowel de kaderstellende als de controlerende taak beter te kunnen vervullen.

De begroting volgt een vaste opbouw per programma:

- **Maatschappelijke opgaven** – wat is de maatschappelijke opgave binnen het programma?
- **Doelen** – welke resultaten streven we op langere termijn na?
- **Kernopgaven** – wat is de kern van het programma en welke wettelijke taken zijn aan de gemeente opgedragen?
- **Focuspunten 2026** – waar ligt in dit jaar de nadruk? Per focuspunt wordt uitgewerkt:
 - **Actie** – wat gaan we in 2026 concreet doen?
 - **Oplevering / concrete opbrengst** – wat is het verwachte resultaat en wanneer is dit gereed?
 - **Effect** – welk maatschappelijk effect willen we bereiken?
- **Risico's en ontwikkelingen** – welke relevante risico's en ontwikkelingen zijn voorzien binnen het programma?
- **Financiële impact** – tabel met een lasten en baten per programma de voornaamste mutaties worden toegelicht.

Met deze opzet leggen we de nadruk op bestuurlijke accenten en concrete acties. Dit maakt de begroting beter voorspelbaar en toetsbaar binnen de P&C-cyclus.

De begroting bevat de volgende programma's:

0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid en handhaving
2. Verkeer, vervoer en waterstaat
3. Economie
4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal domein
7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Overkoepelend over de programma's zijn de volgende onderdelen opgenomen.

- Duurzaamheid, circulariteit en klimaat
- Regionale en intergemeentelijke samenwerking
- Integraal en gebiedsgericht werken

Alle gebruikte afkortingen worden toelicht in het laatste hoofdstuk Afkortingenlijst.

Programma's

0. Bestuur en ondersteuning

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Burgemeester D.P.W. Joppe.

Taakvelden: bestuur, burgerzaken, overhead, treasury, belastingen en financiën, algemene uitkering, beheer overige gebouwen.

Maatschappelijke opgaven

- Betrouwbare, toegankelijke gemeente
- Een sterke gemeenschap

Doelen

- Goede samenleefomgeving
- Grip op sturing beoogde maatschappelijke effecten
- Regie op samenwerkingen en verbonden partijen
- Digitale oplossingen in dienst van inwoners

Kernopgaven

Overhead en bedrijfsvoering

De gemeente versterkt haar interne organisatie met als doel om het primaire proces (dienstverlening aan inwoners en uitvoering van beleid) efficiënt, rechtmatig en toekomstbestendig te ondersteunen. De focus ligt op een samenhangende en professionele inrichting van bedrijfsvoering, informatisering en automatisering, communicatie en facilitaire ondersteuning. Dit vraagt om integrale sturing, inzet op digitalisering en het versterken van de interne samenhang.

Burgerzaken

Burgerzaken vervult een sleutelrol in de persoonsgebonden dienstverlening van de gemeente en borgt rechtszekerheid, privacy en veiligheid. In een context van toenemende digitalisering, complexe regelgeving en veranderende inwonerbehoeften is continu investeren in kwaliteit, rechtmatigheid en klantgerichtheid noodzakelijk.

Focuspunten

Voor 2026 zijn de focuspunten binnen bedrijfsvoering terug te voeren op informatiemanagement/-veiligheid, procesverbetering en versteviging van de controlefunctie. Hiermee wordt invulling gegeven aan wettelijke vereisten en opvolging gegeven aan aanbevelingen van interne en externe auditors. Daarnaast vraagt de nieuwe bestuursperiode 2026-2030 voor een soepele transitie in het licht van de inhoudelijke en financiële uitdagingen.

0.1 Digitale basis op orde: veilig, rechtmatig en duurzaam informatiemanagement

Als betrouwbare overheid heeft Voerendaal een solide, toekomst vaste digitale basis nodig. Een veilige, rechtmatige en wendbare informatievoorziening stelt ons in staat om continuïteit van dienstverlening te borgen, te voldoen aan wet- en regelgeving én sneller in te spelen op ontwikkelingen in de samenleving.

- **Actie:** We sturen integraal op architectuur, informatiehuishouding en beveiliging, met landelijke normen (Common Ground) en Europese kaders als uitgangspunt (o.a. BIO, NIS2, AVG, Woo/Archiefwet). Datagovernance wordt verankerd voor betrouwbare, ethische en doelmatige inzet van data in besluitvorming. Duurzaam informatiebeheer wordt geborgd door lifecycle-sturing en een e-depotstrategie met aansluiting op een passende voorziening. We borgen informatie eigenaarschap en processturing in de lijn en hanteren Cloud- en standaardisatieprincipes voor een toekomst vaste informatievoorziening en continuïteit van dienstverlening.
- **Oplevering/ concrete opbrengst:** Verbeterplan op basis van NIS2/BIO impactanalyse (Q2 2026). Plan van aanpak e-depot strategie gereed (Q3 2026). Common Ground principes geïmplementeerd in informatielandschap (Q4 2026). Datagedreven dashboards operationeel (Q3 2026). Verbeterde informatieprocessen voor duurzaam informatiebeheer (Q4 2026).
- **Effect:** De gemeente levert voorspelbare, veilige en rechtmatige dienstverlening, handelt transparant en vergroot vertrouwen door vindbare en duurzaam toegankelijke informatie. Besluitvorming is beter onderbouwd door betrouwbare data en de organisatie is aantoonbaar weerbaar en wendbaar zonder afhankelijkheid van ad-hoc maatregelen.

0.2 Digitale en inclusieve dienstverlening: sturen op waarde en verantwoorde innovatie

De opgaven in Voerendaal vragen om dienstverlening die aansluit op de behoeften van inwoners, onderbouwd met data en toegankelijk voor iedereen. Verantwoorde toepassing van nieuwe technologie vergroot kwaliteit, bereikbaarheid en doelmatigheid, met behoud van de menselijke maat.

- **Actie:** We richten onze dienstverlening op strategische kaders: een heldere visie op dienstverlening, digitale inclusie als norm en datagedreven sturing voor continue verbetering. Innovatie (waaronder AI) organiseren we verantwoord: met duidelijke kaders, governance en ethische waarborgen, en in regionaal verband waar dit meerwaarde biedt.
- **Oplevering/ concrete opbrengst:** Visie op Dienstverlening vastgesteld conform kaders digitale inclusie (Q2). WMEBV-implementatieplan opgesteld (Q3). AI-handreiking ethisch gebruik opgeleverd en geletterdheid programma uitgevoerd (Q4). Eerste AI use case (chatbot) geïmplementeerd in regionaal partnerschap (Q4)
- **Effect:** Inwoners ervaren toegankelijke, begrijpelijke en tijdige dienstverlening via passende kanalen. De organisatie neemt beter onderbouwde beslissingen, verlaagt onnodige druk op contactkanalen en realiseert innovatie met vertrouwen van de inwoners.

0.3 Gemeenteraadsverkiezingen 2026

In 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats met focus op een efficiënte en toegankelijke uitvoering van het verkiezingsproces. Van de gemeente wordt verwacht dat zij tijdens de onderhandelingen en coalitievorming ambtelijke ondersteuning biedt, specifiek in procesbegeleiding en advisering.

- **Actie:** Additionele procesbegeleiding en advisering in 2026 bij de coalitieonderhandelingen en -vorming.

- **Oplevering/ concrete opbrengst:** Coalitieakkoord (Q2)
- **Effect:** Een uitvoerbaar coalitieakkoord: het coalitieakkoord bevat realistische en financieel haalbare ambities. Door inzet van procesbegeleiding en inhoudelijke advisering ontstaat een akkoord met heldere prioriteiten, bestuurlijk draagvlak en uitvoerbaarheid binnen de beschikbare middelen en capaciteit.

Risico's en ontwikkelingen

Ontwikkeling: Invoering van nieuwe Europese en nationale wetgeving (NIS2-richtlijn, WMEBV, toekomstige SDG-implementatie) met strikte deadlines en compliance-vereisten.

Effect: WMEBV-implementatie schuift door naar eind 2026/2027 door bewuste keuze voor eerst uitwerken Visie op Dienstverlening en grondige inventarisatie. Dit voorkomt ondoordachte implementatie maar vertraagt volledige compliance. NIS2 non-compliance brengt juridische en financiële risico's met zich mee.

Ontwikkeling: Aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt voor ICT- en informatiespecialisten, met name op het gebied van informatiebeveiliging en architectuur.

Effect: Moeilijkheden bij het aantrekken van gekwalificeerd personeel voor cruciale functies, wat de voortgang van technische implementaties kan vertragen. Dit geldt met name voor specialistische kennis rond NIS2/BIO-implementatie en moderne IT-architectuur.

Ontwikkeling: Snelle ontwikkelingen op het gebied van AI en digitalisering, evenals veranderende verwachtingen van inwoners ten aanzien van digitale dienstverlening.

Effect: De snelheid van technologische ontwikkelingen kan ertoe leiden dat geplande oplossingen snel verouderen of dat nieuwe mogelijkheden ontstaan die aanpassing van onze plannen rechtvaardigen. Dit vraagt om een adaptieve houding en regelmatige evaluatie van onze technologische keuzes.

Financiële impact

Programma Bestuur en ondersteuning				Bedragen x € 1.000			
		Begroting 2025		Begroting 2026-2029			
	Realisatie 2024	Raming 2025 na wijziging	Raming 2026 na wijziging	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten:							
Bestuur	1.606	1.482	1.413	1.483	1.454	1.460	1.466
Burgerzaken	487	428	470	450	470	430	480
Beheer overige gebouwen en gronden	102	256	121	112	115	115	115
Overhead	5.329	6.211	6.234	6.990	6.296	6.312	6.314
Treasury	102	-142	-145	-262	-151	-632	25
OZB woningen	66	90	94	88	91	95	99
OZB niet-woningen	14	19	20	18	18	19	20
Belastingen overig	7	34	34	34	34	34	34
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	0	751	1.221	1	620	1.417	2.245
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	1.396	238	10	392	854	60	3
Resultaat van de rekening van baten en lasten	2.798	313	1.392	0	0	0	0
Totaal lasten:	11.907	9.679	10.862	9.306	9.801	9.309	10.799
Baten:							
Bestuur	21	20	20	20	20	20	20
Burgerzaken	287	242	255	255	270	252	252
Beheer overige gebouwen en gronden	19	114	20	20	20	20	20
Overhead	17	0	0	0	0	0	0
Treasury	504	330	273	273	294	303	179
OZB woningen	2.541	2.760	2.868	2.862	2.971	3.076	3.183
OZB niet-woningen	534	578	595	596	614	633	652
Belastingen overig	0	1	1	7	7	7	7
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	24.593	25.279	24.679	26.615	27.287	27.418	28.409
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	2.778	2.806	610	926	570	726	1.120
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten:	31.294	32.130	29.321	31.575	32.053	32.456	33.843
Saldo programma	19.387	22.450	18.459	22.269	22.252	23.147	23.043

Toelichting begroting 2026 t.o.v. begroting 2025

Personeelskosten

De personeelsbegroting wordt ieder jaar bij het opmaken van de begroting geactualiseerd. In de huidige personeelsbegroting is rekening gehouden met de CAO afspraken die tot en met begin 2027 afgesproken zijn. Voor de resterende jaren is een stelpost loonstijgingen

opgenomen. Conform BBV worden de personeelskosten toegerekend naar de diverse taakvelden, waardoor verschillen kunnen ontstaan tussen 2026 en 2025. Binnen dit programma raakt dit vooral de taakvelden bestuur en overhead.

Bestuur

De tot nu toe opgezette initiatieven rond intergemeentelijke samenwerking hebben met gesloten beurzen plaatsgevonden.

Burgerzaken

Door de val van het kabinet in 2025 vindt er een verschuiving plaats van de Tweede Kamer verkiezingen.

Overhead

Informatievoorziening en automatisering

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Solido. Voor verdere toelichting van de bijstelling van Solido wordt verwezen naar de vergadering van de raad van 26 juni 2025.

Documentaire informatievoorziening

Bijdrage voor Historisch Centrum Limburg meerjarig verwerken.

Overhead: Verzekeringen

De tendens voor meer aansprakelijkheidsstellingen.

Treasury

Op basis van de geactualiseerde investeringsplanning is er ook een inschatting gemaakt van de benodigde financieringsbehoefte. De daaraan gerelateerde rentekosten zijn bijgesteld in deze begroting.

OZB woningen en niet-woningen / Belastingen overig

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling BsGW.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De algemene uitkering is in lijn met voorgaande begrotingen, en conform begrotingscircularis van de provincie, herrekend op basis van de meicircularis 2025.

Overige baten en lasten

Stelpost onvoorzien

Conform BBV is iedere gemeente verplicht om een stelpost onvoorzien op te nemen in de begroting. Voorgaande jaren was deze € 31.000. Deze is naar beneden bijgesteld naar € 1.000 per jaar.

Stelpost prijsstijging t.b.v. indexering

In de begroting 2026-2029 is de stelpost prijsontwikkeling bepaald met een jaarlijkse index van 3%.

Mutaties reserves

De toevoegingen en onttrekkingen hebben betrekking op nagenoeg alle programma's, maar worden conform BBV-richtlijnen verantwoord bij programma “bestuur en ondersteuning”. Voor meer toelichting over deze mutaties verwijzen wij u naar de financiële begroting, onderdeel reserves en voorzieningen.

1. Veiligheid en handhaving

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Burgemeester D.P.W. Joppe.

Taakvelden: Crisisbeheersing en brandweer, Openbare orde en veiligheid.

Maatschappelijke opgaven

- Veilige en gezonde leefomgeving

Doelen

- Bestrijding ondermijning
- Verbeteren veiligheidsgevoel
- Versterken Weerbaarheid Samenleving

Kernopgaven

De gemeente staat voor de opgave om veiligheid te waarborgen en zorg te dragen voor een rechtvaardige en leefbare gemeenschap. Toezicht en handhaving zijn hierin de ondersteunende instrumenten. Door de inzet op samenwerking en een integrale benadering dragen we bij aan een veilige omgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Focuspunten

1.1 Uitvoeren richtlijn Limburgse norm

- **Actie:** Uitvoering geven aan de richtlijnen van de Limburgse Norm. De Limburgse Norm is een gezamenlijk afgesproken niveau voor een weerbare overheid. Het biedt gemeenten, de provincie en het Waterschap handvaten om de weerbaarheid in hun eigen organisatie te bekijken en te versterken. Een concreet voorbeeld is het verhogen van weerbaarheid van inwoners, zodat zij zich kunnen voorbereiden op 72 uur zelfredzaamheid.
- **Oplevering / concrete opbrengst:** Handvaten voor de verbetering van bestuurlijke weerbaarheid opgeleverd in een plan van aanpak, gereed Q4 2026.
- **Effect:** Een verbeterde bestuurlijke en maatschappelijke weerbaarheid.

Risico's en ontwikkelingen

Structurele samenwerking met politie en andere partners vormt de basis voor een effectieve aanpak. De gemeente is voor een groot deel afhankelijk van de samenwerking met partners in het behalen van de genoemde focuspunten.

Financiële impact

Programma Veiligheid en Handhaving				Bedragen x € 1.000			
		Begroting 2025		Begroting 2026-2029			
	Realisatie 2024	Raming 2025 na wijziging	Raming 2026 na wijziging	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten:							
Crisisbeheersing en brandweer	1.233	1.198	1.294	1.212	1.250	1.286	1.323
Openbare orde en veiligheid	546	545	575	583	566	572	579
Totaal lasten:	1.779	1.743	1.869	1.796	1.815	1.858	1.902
Baten:							
Crisisbeheersing en brandweer	7	0	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	35	5	5	5	5	5	5
Totaal baten:	42	5	5	5	5	5	5
Saldo programma	-1.737	-1.738	-1.864	-1.791	-1.810	-1.853	-1.897

Toelichting begroting 2026 t.o.v. begroting 2025

Personeelskosten

De personeelsbegroting wordt ieder jaar bij het opmaken van de begroting geactualiseerd. In de huidige personeelsbegroting is rekening gehouden met de CAO afspraken die tot en met begin 2027 afgesproken zijn. Voor de resterende jaren is een stelpost loonstijgingen opgenomen. Conform BBV worden de personeelskosten toegerekend naar de diverse taakvelden, waardoor verschillen kunnen ontstaan tussen 2026 en 2025. Binnen dit programma raakt dit beide taakvelden.

Crisisbeheersing en brandweer

Betreft een bijstelling van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Voor verdere toelichting van de bijstelling van VRZL wordt verwezen naar de vergadering van de raad van 26 juni 2025.

Openbare orde en veiligheid

Betreft een bijstelling van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad. Voor verdere toelichting van de bijstelling van ZVHP wordt verwezen naar de vergadering van de raad van 26 juni 2025.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Wethouder P.J.J. Verbraak.

Taakvelden: verkeer en vervoer, parkeren.

Maatschappelijke opgaven

- Verkeersveilige gemeente
- Bruisende kernen

Doelen

- Integrale aanpak openbare ruimte
- Duurzame en klimaatadaptieve openbare ruimte
- Bevorderen verkeersveiligheid

Kernopgaven

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhouden, leefbaar en veilig houden van de openbare ruimte, en voor de inrichting en onderhoud van het wegennet (verhardingen). Daarbij staat het voldoen aan wettelijke kaders centraal, evenals het zorgvuldig balanceren van onderhoudsniveaus en beschikbare middelen.

Focuspunten

In 2026 ligt de focus op het uitvoering geven aan de in 2025 voorbereide plannen. Zoals de uitvoering van de concrete plannen uit het maatregelenprogramma 2026 voor het wegenbeheerplan.

2.1 Uitvoeren van het project 'Voerendaal Oost'

De integrale herinrichting van de openbare ruimte om onder meer de leefbaarheid van dit gebied te verbeteren door onder meer nadrukkelijke aandacht voor groen, beleving en (verkeers)veiligheid. Het betreft een meerjarig project in uitvoering t/m 2028.

- **Actie:** Begeleiding projectuitvoering door externe uitvoerder
- **Oplevering/ concrete opbrengst:** Detailplanning volgt als aannemer gaat starten met uitvoering in Q1 2026.
- **Effect:** Een verkeersveilige en toekomst- en klimaatbestendige openbare ruimte. Versterking van de leefbaarheid.

2.2 Voorbereiden van het project "Craubeek"

- **Actie:** Het uitwerken van de wateropgave die er ligt voor het gebied Craubeek/ Klimmen in combinatie met een herinrichting van de openbare ruimte.
- **Oplevering/ concrete opbrengst:** Een uitvoeringsplan voor de herinrichting en opwaardering van het plangebied Craubeek; gereed eind 2026.
- **Effect:** Met het opleveren van het uitvoeringsplan is duidelijk hoe de wateropgave ingevuld wordt en wat de ideeën zijn rondom de herinrichting van de openbare ruimte.

2.3 Uitvoering maatregelen uit het uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan

- **Actie:** Uitvoeren van maatregelen uit het uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan bij de locaties Mingersborg, Kerkstraat Ubachsberg Putterweg/Retersbekerweg.
- **Oplevering/ concrete opbrengst:**
 - Herinrichting en opwaardering van de verkeerssituatie Mingersborg; Q3 2026
 - Realiseren van oversteekplaatsen Kerkstraat Ubachsberg; Q1 2026 Opstart haalbaarheidsstudie randweg en verkenning oplossingsrichtingen parkeerproblematiek Kerkstraat Ubachsberg; Q2 2026
 - Aanpassing van de verkeerssituatie Kruising Putterweg/Retersbekerweg; Q4 2026
 - Start onderzoek Klimmenderstraat.
- **Effect:** Een veilige verkeerssituatie en verbeterde leefbaarheid door aanpak verkeersveiligheid.

Risico's en ontwikkelingen

De uitvoerbaarheid van onze ambities is mede afhankelijk van beschikbare capaciteit van de externe partijen.

De stikstofproblematiek kan leiden tot vertraging in de vergunningverlening voor herinrichtingen c.q. uitbreidingen.

Financiële impact

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat				Bedragen x € 1.000			
		Begroting 2025		Begroting 2026-2029			
	Realisatie 2024	Raming 2025 na wijziging	Raming 2026 na wijziging	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten:							
Verkeer en vervoer	2.649	2.558	2.536	2.684	2.698	3.476	3.371
Parkeren	6	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten:	2.655	2.558	2.536	2.684	2.698	3.476	3.371
Baten:							
Verkeer en vervoer	306	61	53	53	53	53	53
Parkeren	3	0	0	0	0	0	0
Totaal baten:	309	61	53	53	53	53	53
Saldo programma	-2.346	-2.497	-2.483	-2.631	-2.646	-3.423	-3.318

Toelichting begroting 2026 t.o.v. begroting 2025

Kapitaallasten

In opmaat naar de begroting 2026 is de meerjaren investeringsplanning kritisch beoordeeld en geactualiseerd. Deze actualisatie heeft een meerjarig financieel effect op de kapitaallasten. Voor meer toelichting zie ook de paragraaf Investeringsplanning. Binnen dit programma raakt dit vooral het taakveld verkeer en vervoer.

Verkeer en vervoer*Onderhoud verhardingen*

In de raadsvergadering van 2 oktober is het nieuwe wegenbeheerplan behandeld. Op basis van dit plan zijn de budgetten in deze begroting aangepast.

Gladheidsbestrijding/straatreiniging

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Rd4.

Openbare verlichting

De energiekosten voor de openbare verlichting waren vanaf 2028 te laag begroot. Door deze bijstelling zijn deze bedragen weer gelijk aan de jaren 2026 en 2027.

3. Economie

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Wethouder G.A.H. Delsing, Wethouder P.J.J. Verbraak

Taakvelden: economische ontwikkeling, fysieke bedrijfsinfrastructuur, bedrijfsloket en bedrijfsregelingen, economische promotie.

Maatschappelijke opgaven

- Bruisende kernen

Doelen

- Gebiedspromotie en aantrekkelijke infrastructuur
- Aantrekkelijk voorzieningenniveau.

Kernopgaven

De gemeente streeft naar een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers en inwoners, als voorwaarde voor goede leefbaarheid, werkgelegenheid en lokale vitaliteit.

Focuspunten

Ingezet wordt op het behouden van een gezonde winkelstructuur en een goed lokaal voorzieningenniveau. Dit doen we door het actief monitoren van leegstand, regelmatige bedrijfsbezoeken en structureel overleg met ondernemersverenigingen en het vroegtijdig signaleren van risico's. Waar nodig wordt externe expertise ingezet, om ondernemers te ondersteunen of nieuwe invulling te geven aan leegstaande panden.

3.1 Versterken van het profiel van Voerendaal als aantrekkelijke bestemming

- **Actie:** Het uitvoeren van de toeristische visie door samenwerking en promotie. Hierin werken we actief samen met partners Land van Kalk, Visit Zuid-Limburg en Parkstad Limburg. Daarnaast ontwikkelen we beleefbaar cultureel erfgoed zoals Villa Voerendaal in een Interreg project.
- **Oplevering:** Project *Villa Voerendaal* loopt tot 2027. In 2026 start de bouw van het landschapselement als eerste stap in een beleefbare toeristische erfgoedlocatie. De gemeente Voerendaal vervult een faciliterende en coördinerende rol binnen het Via Via-project. Zij bewaakt het budget (inclusief subsidies) en het proces.
- **Effect:** Een versterkt imago en zichtbaarheid voor Voerendaal als toeristische bestemming, met een betere benutting van het cultureel potentieel.

3.2 Ondersteunen van agrarisch ondernemerschap

- **Actie:** Het ondersteunen van agrarische ondernemers met betrekking tot de transitie naar een duurzame bedrijfsvoering. Denk daarbij aan energieopwek, energieopslag, fossielvrije mechanisatie en energiegemeenschappen.
- **Oplevering:** Deze pilot loopt in het jaar 2026. De gemeente werkt hierin samen met andere gemeenten en regionale partners zoals energiecoöperaties en de WoonWijzerWinkel. Concreet wordt een inventarisatie opgeleverd van inzichten en kansen voor agrarische ondernemers.

- **Effect:** kansen bespreken met agrarische ondernemers op het gebied van bedrijfsvoering en verduurzaming.

Risico's en ontwikkelingen

Voerendaal kent momenteel weinig winkelleegstand. Om dit niveau te behouden en langdurige of structurele leegstand te voorkomen, worden ontwikkelingen actief gemonitord en blijft de gemeente in gesprek met ondernemers.

Financiële impact

Programma Economie				Bedragen x € 1.000			
		Begroting 2025		Begroting 2026-2029			
	Realisatie 2024	Raming 2025 na wijziging	Raming 2026 na wijziging	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten:							
Economische ontwikkeling	95	20	53	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	59	44	56	33	33	33	33
Economische promotie	179	155	137	171	174	166	160
Totaal lasten:	333	219	246	204	207	199	194
Baten:							
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	1	1	1	1	1	1
Economische promotie	77	63	65	65	67	69	69
Totaal baten:	79	64	66	66	69	71	71
Saldo programma	-254	-155	-179	-138	-139	-129	-123

Toelichting begroting 2026 t.o.v. begroting 2025

Personeelskosten

De personeelsbegroting wordt ieder jaar bij het opmaken van de begroting geactualiseerd. In de huidige personeelsbegroting is rekening gehouden met de CAO afspraken die tot en met begin 2027 afgesproken zijn. Voor de resterende jaren is een stelpost loonstijgingen opgenomen. Conform BBV worden de personeelskosten toegerekend naar de diverse taakvelden, waardoor verschillen kunnen ontstaan tussen 2026 en 2025. Bij dit programma raakt dit vooral de taakvelden economische ontwikkeling, fysieke bedrijfsinfrastructuur bedrijvenloket en bedrijfsregelingen.

4. Onderwijs

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Wethouder P.J.E. Leunissen, Wethouder R.B.M. Braun

Taakvelden: onderwijs basisonderwijs, onderwijshuisvesting, onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Maatschappelijke opgaven

- Gezonde en veilige jeugd
- Betrokken burgers

Doelen

- Passende onderwijshuisvesting in de kernen
- Regionale samenwerkingen onderwijs
- Talentontwikkeling en bestrijden onderwijsachterstanden

Kernopgaven

Het voorzien in passende onderwijshuisvesting binnen de gemeente Voerendaal. Het uitvoeren van de leerplichtwet, bijdragen aan talentontwikkeling en het verkleinen van onderwijsachterstanden.

Focuspunten

Voor 2026 ligt de focus op de voorbereidingen van de nieuw te bouwen scholen binnen de kernen van Ubachsberg en Ransdaal en het ondersteunen van de voorbereidingen van het groot onderhoud bij de basisschool in Voerendaal. Daarnaast gaan we weer aan de slag met een lokaal educatieve agenda voor de komende jaren.

4.1 Nieuwbouw basisscholen Ransdaal en Ubachsberg

- **Actie:** Het treffen van voorbereidingen om te komen tot de start van de nieuwbouw van de basisscholen in Ransdaal en Ubachsberg.
- **Oplevering:** In Q2 2026 wordt het plan van aanpak realisatie scholen vastgesteld en vervolgstappen genomen.
- **Effect:** Toekomstbestendige onderwijshuisvesting in Ubachsberg en Ransdaal.

4.2 Lokaal educatieve agenda (LEA)

- **Actie:** Als aanvulling op de educatieve agenda Parkstad wordt er voor Voerendaal een Lokaal educatieve agenda (LEA) opgesteld.
- **Oplevering:** De LEA samen met het uitvoeringsplan met kindpartners en onderwijs wordt opgeleverd in Q2 2026.
- **Effect:** Met het opstellen van de LEA kan een uitvoeringsplan worden opgesteld om kinderen met een achterstand een zo goed mogelijke ontwikkeling te laten doorlopen.

4.3 Realisatie maatschappelijke meerwaarde OCK

- **Actie:** Samenwerkingspartners worden met elkaar verbonden in de OCK (Open Club Klimmen) waardoor er een hoog niveau van samenwerken en samenspel ontstaat tussen de partners. De Burgerij heeft hierbij een spilfunctie.
- **Oplevering:** De OCK heeft partners van verschillende locaties ondergebracht binnen één gebouw. De partners zijn vaak nog onbekenden van elkaar. Geheel 2026 wordt er ingezet om partners kennis met elkaar te laten maken om samenspel en samenwerking te realiseren, in het belang van burgers en partners.
- **Effect:** Versterkt en vernieuwd aanbod binnen het voorliggende veld voor de inwoners van Klimmen

Risico's en ontwikkelingen

- Voor de Lerende gemeenschap is tijdelijk extra geld beschikbaar vanuit een subsidie, daarom is aandacht nodig voor de juiste inbedding van deze inspanningen om voortbestaan te verzekeren.
- De uitvoeringscapaciteit voor het realiseren van onderwijshuisvesting in de verschillende uitvoeringsfasen blijft een aandachtspunt.
- Voor basisschool Cortemich (kern Voerendaal) staat vanuit het schoolbestuur in 2027 groot onderhoud gepland. Voor eventuele duurzaamheidsmaatregelen kijkt de gemeente mee binnen dit traject.

Financiële impact

Programma Onderwijs				Bedragen x € 1.000			
		Begroting 2025		Begroting 2026-2029			
	Realisatie 2024	Raming 2025 na wijziging	Raming 2026 na wijziging	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten:							
Onderwijshuisvesting	429	996	694	661	656	708	699
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	688	651	651	702	705	705	755
Totaal lasten:	1.117	1.648	1.345	1.364	1.361	1.413	1.454
Baten:							
Onderwijshuisvesting	91	87	87	87	87	87	87
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	139	83	83	119	119	119	119
Totaal baten:	230	170	170	206	206	206	206
Saldo programma	-887	-1.478	-1.176	-1.158	-1.156	-1.207	-1.249

Toelichting begroting 2026 t.o.v. begroting 2025

Personeelskosten

De personeelsbegroting wordt ieder jaar bij het opmaken van de begroting geactualiseerd. In de huidige personeelsbegroting is rekening gehouden met de cao-afspraken die tot en met begin 2027 afgesproken zijn. Voor de resterende jaren is een stelpost loonstijgingen

opgenomen. Conform BBV worden de personeelskosten toegerekend naar de diverse taakvelden, waardoor verschillen kunnen ontstaan tussen 2026 en 2025. Binnen dit programma raakt dit vooral het taakvelden onderwijshuisvesting.

Kapitaallasten

In opmaat naar de begroting 2026 is de meerjaren investeringsplanning kritisch beoordeeld en geactualiseerd. Deze actualisatie heeft een meerjarig financieel effect op de kapitaallasten. Voor meer toelichting zie ook de paragraaf Investerings. Binnen dit programma raakt dit vooral het taakveld onderwijshuisvesting.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Voor- en vroegschoolse educatie

Betreft een structurele toename van de middelen voor Onderwijsachterstandenbeleid. De gemeente Voerendaal ontvangt jaarlijks middelen hiervoor vanuit het Rijk. Deze middelen zijn de afgelopen jaren toegenomen en zijn om deze reden verhoogd in de begroting.

Leerlingenvervoer

Betreft een structurele toename van de kosten door een personeelstekort, materiaaltekort en een toename van de brandstofprijzen. Als gevolg hiervan zijn ritten langer en duurder ten opzichte van voorgaande jaren.

5. Sport, cultuur en recreatie

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Wethouder P.J.E. Leunissen, Wethouder G.A.H. Delsing, Wethouder P.J.J. Verbraak.

Taakvelden: sportbeleid en activatie, sportaccommodaties, cultuur, musea, cultureel erfgoed, media, openbaar groen en openluchtrecreatie.

Maatschappelijke opgaven

- Een sterke gemeenschap
- Zelfredzame bewoners
- Duurzaam en Groen

Doelen

- Ondersteuning verenigingsleven
- Duurzame accommodaties voor sport en recreatie
- Openbaar groen onderhouden
- Behouden erfgoed en rijksmonumenten

Kernopgaven

Zorgdragen voor een groene, duurzame en leefbare samenleving en omgeving, met aandacht voor de kwaliteit van het openbaar groen (doorvertaling van IVOR) en passende gemeentelijke accommodaties.

Focuspunten

Wij houden rekening met een klimaat-adaptieve inrichting, waarbij het onderdeel water belangrijk is. Tegelijk zetten we in op het versterken van de sociale samenhang door het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan zelfredzaamheid en onderlinge hulp binnen de gemeenschap. Invulling geven aan maatschappelijke meerwaarde door de mix van doelgroepen en functies te versterken.

Beheren en onderhouden van het gemeentelijk vastgoed op een doelmatige en toekomstbestendige wijze, onder meer door verduurzaming.

5.1 Actualiseren van de Natuur- en landschapsvisie, als onderdeel van de Omgevingsvisie

In 2026 wordt de gemeentelijke Omgevingsvisie opgesteld. De natuur- en landschapsvisie wordt als onderdeel van deze omgevingsvisie op hoofdlijnen geactualiseerd. Waarbij aandacht is voor natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten en met andere opgaven zoals klimaatadaptatie.

- **Actie:** De omgevingsvisie wordt op hoofdlijnen aangepast voor wat betreft het onderdeel natuur- en landschapsvisie.
- **Oplevering:** Een geactualiseerde Omgevingsvisie wordt in Q4 2026 opgeleverd.
- **Effect:** Een duidelijke koers op het gebied van natuur- en landschapsbeleid, die richting geeft aan alle toekomstige ontwikkelingen binnen de gemeente.

5.2 Actualiseren van het Groenstructuurplan

Het groenstructuurplan vormt een concrete uitwerking van de natuur- en landschapsvisie voor de kernen van de gemeente Voerendaal. Na vaststelling van de Omgevingsvisie in 2026, waar de natuur- en landschapsvisie onderdeel vanuit gaat maken, wordt het groenstructuurplan geactualiseerd.

- **Actie:** In het groenstructuurplan worden de doelen, zoals geformuleerd in de natuur- en landschapsvisie, concreet uitgewerkt voor de kernen van de gemeente Voerendaal.
- **Oplevering:** In Q4 2026 wordt gestart met het actualiseren van het groenstructuurplan. Dit levert in 2027 een nieuw groenstructuurplan op.
- **Effect:** Een duidelijke uiteenzetting in woord en beeld van de te realiseren doelen en maatregelen voor het openbaar groen in de kernen. Dit vormt een goede basis en geeft richting aan toekomstige ontwikkelingen in en rond de kernen.

5.3 Subsidiebeleid

- **Actie:** We zien dat de huidige vorm van de verordening niet meer voldoet aan de wensen van de inwoners en haar verenigingen. Daarom gaan we onderzoeken welke verbeteringen er nodig zijn.
- **Oplevering:** We gaan met inwoners en verenigingen inventariseren om, waar nodig, in Q3 2026 tot een aanpassingen in de subsidieverordening te komen.
- **Effect:** Nieuw en passend subsidiebeleid.

5.4 Upgrade de Joffer

Sportcomplex de Joffer is toe aan groot onderhoud en het is ook zaak om met name de energielasten van het zwembad omlaag te brengen. Door de verduurzamingsopgave (werkzaamheden) te combineren met het groot onderhoud, willen we de Joffer weer toekomstbestendig maken.

- **Actie:** Het gelijktijdig uitvoeren van zowel het achterstallig onderhoud en de verduurzamingsopgave van de Joffer.
- **Oplevering:** Eind 2026 leveren we een energiezuinig pand op dat weer voldoet aan de eisen van de deze tijd.
- **Effect:** Een complex dat energiezuinig is en voldoet aan alle eisen waarmee een belangrijke functie gehandhaafd blijft voor de Voerendaalse gemeenschap tegen marktconforme tarieven.

5.5 Accommodatiebeleid

Na de inventarisatiefase die uitgevoerd is in 2025 kunnen we aan de slag met het opstellen van accommodatiebeleid. Hiermee willen wij een duidelijke visie opstellen hoe we met onze accommodaties de komende 10 jaar omgaan.

- **Actie:** Het vaststellen van gemeentelijk accommodatiebeleid.
- **Oplevering:** Begin 2026 wordt het accommodatiebeleid voorgelegd aan de gemeenteraad ter besluitvorming.
- **Effect:** Vastgesteld beleid dat een toekomstbestendig kader aangeeft voor alle gemeenschapsvoorzieningen en sportaccommodaties.

Risico's en ontwikkelingen

Geen actuele ontwikkelingen.

Financiële impact

Programma Sport, cultuur en recreatie				Bedragen x € 1.000			
		Begroting 2025		Begroting 2026-2029			
	Realisatie 2024	Raming 2025 na wijziging	Raming 2026 na wijziging	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten:							
Sportbeleid en activering	314	250	272	245	243	243	243
Sportaccommodaties	1.043	982	1.072	1.020	1.277	1.302	1.275
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	217	214	185	199	201	201	208
Musea	29	27	27	9	9	9	9
Cultureel erfgoed	76	62	94	164	138	138	138
Media	370	345	348	350	350	353	363
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.593	1.734	1.569	2.044	1.913	2.024	1.938
Totaal lasten:	3.642	3.614	3.567	4.031	4.129	4.269	4.173
Baten:							
Sportbeleid en activering	89	77	77	77	0	0	0
Sportaccommodaties	229	215	215	215	215	334	334
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	2	0	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0	0
Media	70	21	21	21	21	21	21
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6	4	3	3	3	3	3
Totaal baten:	396	317	316	316	238	358	358
Saldo programma	-3.247	-3.296	-3.251	-3.716	-3.891	-3.911	-3.815

Toelichting begroting 2026 t.o.v. begroting 2025

Personeelskosten

De personeelsbegroting wordt ieder jaar bij het opmaken van de begroting geactualiseerd. In de huidige personeelsbegroting is rekening gehouden met de CAO afspraken die tot en met begin 2027 afgesproken zijn. Voor de resterende jaren is een stelpost loonstijgingen opgenomen. Conform BBV worden de personeelskosten toegerekend naar de diverse taakvelden, waardoor verschillen kunnen ontstaan tussen 2026 en 2025. Binnen dit programma raakt dit alle taakvelden.

Kapitaallasten

In opmaat naar de begroting 2026 is de meerjaren investeringsplanning kritisch beoordeeld en geactualiseerd. Deze actualisatie heeft een meerjarig financieel effect op de kapitaallasten. Voor meer toelichting zie ook de paragraaf Investeringsplanning. Binnen dit programma raakt dit vooral het taakveld sportaccommodaties.

Media

Betreft een structurele toename van de kosten voor de bibliotheek in Voerendaal. De opgenomen verhoging bij de begroting 2025 is structureel doorgezet in verband met toegenomen personeelskosten en prijsstijgingen.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie*Gegevenshuis*

Betreft een bijstelling van begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Gegevenshuis.

Beheerplan Openbaar groen

In de raadsvergadering van 2 oktober is het nieuwe beheerplan openbaar groen behandeld. Op basis van dit plan zijn de budgetten in deze begroting aangepast.

6. Sociaal domein

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Wethouder P.J.E. Leunissen

Taakvelden: SamenKracht en burgerparticipatie, Wmo, jeugdzorg, jeugdreclassering, WSW en beschut werk, arbeidsparticipatie.

Maatschappelijke opgaven

- Zelfredzame bewoners
- Gezonde en veilige jeugd
- Positief gezond leven

Doelen

- Toekomstbestendige en toegankelijke Wmo
- Integraal en passende vraag intake Wmo
- Passende ondersteuning bij opvoeden en opgroeien als dat nodig is
- Eigen kracht en verantwoordelijkheid stimuleren
- Gezonde bedrijfsvoering door grip op financiële impact
- Integraal werken sociaal team
- Preventieve laagdrempelige ondersteuning bewoners

Kernopgaven

Voerendaal is een gemeente waarbij ontmoeting, participatie en ontwikkeling belangrijk is. We dragen bij aan betekenisvolle ontmoetingsplekken en -momenten en vinden het belangrijk dat dit zowel gericht is op de persoonlijke groei en ontwikkeling van inwoners, als ook op het preventief signaleren van hulp en ondersteuningsvragen. Het versterken van zelfredzaamheid staat centraal in dit programma en vormt het uitgangspunt bij alle ontwikkelingen. Tegelijk wordt ingezet op het voorkomen van problematiek zoals huiselijk geweld. Het ondersteunen van burgerparticipatie, gemeenschapsontwikkeling en informele netwerken, zoals mantelzorg en vrijwilligerswerk, is noodzakelijk om hiermee de eigen mogelijkheden en kracht van de gemeenschap duurzaam te versterken. Ter facilitering van activiteiten in het sociaal domein investeren we in de gemeenschapsvoorzieningen.

Focuspunten

We vergroten de inzet voor het realiseren van zelfstandigheid en een volwaardige en duurzame deelname aan werk of zinvolle participatie voor alle inwoners, inclusief mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, met passende ondersteuning vanuit gebouwen, werkgevers, professionals en het sociaal domein.

6.1 Toekomstbestendige gemeenschapshuizen

- **Actie:** Het gelijktijdig uitvoeren van zowel het achterstallig onderhoud als de verduurzamingsopgave, in combinatie met de verbetering van de Borenburg. Het uitbreiden van 't Wouves om meer opslagcapaciteit voor de gebruikers te creëren in combinatie met meer capaciteit van de zaal.

- **Oplevering:** In Q4 2026 voldoet de Borenburg aan de (energie)eisen van de deze tijd. De voorbereidingen voor de verbouwing van 't Wouves starten naar verwachting in Q1 2026 waarna in Q4 de bouwwerkzaamheden beginnen.
- **Effect:** De Borenburg is weer exploiteerbaar waardoor deze zijn functie kan vervullen binnen de Voerendaalse gemeenschap. "t Wouves heeft voldoende capaciteit om te voorzien in de ruimtebehoefte.

6.2 Aanpassen verordening jeugdhulp

- **Actie:** Het aanpassen van de verordening om de begrippen 'eigen kracht' en 'gebruikelijke hulp' duidelijker te omschrijven. Wat onder de ouderlijke zorg- en opvoedingsplicht wordt verstaan en wanneer er sprake is van 'eigen kracht'.
- **Oplevering:** Deze dient Q1 2026 opgeleverd te zijn.
- **Effect:** Het aanpassen van de verordening jeugdhulp zorgt voor meer duidelijkheid en voorspelbaarheid voor gezinnen. Hierdoor weten zij beter waar ze aan toe zijn en krijgen ze sneller en eerlijker toegang tot hulp. Ook versterkt het hun eigen regie door inzet van het eigen netwerk en passende ondersteuning.

6.3 Implementeren aanbevelingen rapport Op weg naar een passende lumpsum

- **Actie:** In juli 2025 heeft er een onderzoek plaatsgevonden betreffende de doelmatigheid (inhoudelijk), sturing en financiering van JENS – als uitvoeringsorganisatie. Dit onderzoek heeft geleid tot een rapport met verworven inzichten en aanbevelingen. Het is van belang deze aanbevelingen in 2026 gezamenlijk te implementeren. Vanuit de gemeente is sturing en inzet in capaciteit en middelen nodig om de implementatie te laten slagen.
- **Oplevering:** De aanbevelingen worden in stappen gedurende geheel 2026 geïmplementeerd. Met het implementeren van de aanbevelingen verbetert de kwaliteit van de jeugdzorg.
- **Effect:** De aanbevelingen in dit rapport bieden richting voor herstel van financiële discipline en borging van een toekomstbestendige uitvoering voor onze inwoners. Door het implementeren van deze aanbevelingen door JENS en de gemeenten wordt de opdracht basishulp jeugd doelmatig en efficiënt uitgevoerd.

6.4 Mantelzorgondersteuning

De druk op mantelzorgers neemt toe door vergrijzing, langer thuis wonen en bezuinigingen in de zorg. Steeds meer mensen hebben zorg nodig, terwijl het aantal mantelzorgers per zorgbehoevende afneemt.

- **Actie:** Per 2026 nemen we de mantelzorgondersteuning volledig in eigen hand. De bij ons bekende mantelzorgers worden in ons eigen Zorgsysteem geregistreerd en het onderdeel mantelzorgondersteuning krijgt een prominente(re) plek in het Wmo-proces. Daarnaast bestaat er een samenhangend geheel van voorzieningen ter ondersteuning en ontlasting van de mantelzorger: respijtvoorzieningen, ontmoeting/lotgenotencontact, luisterend oor, info & advies, blijk van waardering. Voorliggend heeft de Burgerij een functie waarbinnen vrijwilligers mantelzorgondersteuning bieden (Ruggesteun).
- **Oplevering:** Eind 2026 staat de uitvoeringsstructuur op poten waarbij mantelzorgondersteuning is geïntegreerd in het Wmo-proces, mantelzorgers gebruik

kunnen maken van een palet aan voorzieningen zoals respijt, lotgenotencontact, een luisterend oor en info & advies.

- **Effect:** Mantelzorgers die overbelast zijn of dreigen te raken, voelen zich gesteund, erkend en ervaren een betere balans tussen hun zorgtaken en hun eigen leven.

6.5 Optimalisatie werkwijzen WMO.

- **Actie:** In 2026 wordt de applicatie 'wachtlijsttool' gedurende een jaar getest. Tevens wordt de pilot reablement hulp bij het huishouden (HBH) in Q3 afgerond en geanalyseerd en worden consultants geschoold in de doorbraakmethode.
- **Oplevering:** Q4 2026 is, op basis van de ervaringen met het werken met de wachtlijsttool, duidelijk of er sprake is van een snellere doorstroom en of de wachtlijst korter is geworden. De pilot HBH wordt eind Q3 afgerond en levert data op voor een passende toekenning van HBH. Alle consultants zijn in Q4 2026 in staat om de doorbraakmethode toe te passen.
- **Effect:** Met de inzet van de wachtlijsttool worden de wachtlijsten ingekort. De data uit de pilot HBH wordt in Q4 2026 gebruikt als basis voor het opstellen van de nieuwe aanbesteding HBH. Met het hanteren van de doorbraakmethode worden burgers met specifieke ondersteuningsbehoeften op maat ondersteund.

6.6 Voorliggend veld binnen Burgerij

- **Actie:** Het aanbod in de Burgerij wordt verstevigd en uitgebreid voor alle inwoners van de gemeente Voerendaal. Het vrijwilligersbestand van de Burgerij blijft stabiel of groeit. De professionele schil binnen de Burgerij wordt uitgebreid en verstevigd. We versterken de sociale samenhang door het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan zelfredzaamheid en onderlinge hulp binnen de gemeenschap.
- **Oplevering:** Door constante werving in 2026 komen er nieuwe vrijwilligers bij waardoor het vrijwilligersbestand stabiel blijft en de Burgerij zijn taken in het voorliggend veld kan blijven continueren. We zorgen geheel 2026 voor een vermeerdering van professionals binnen de Burgerijen waardoor we bredere problematiek kunnen oppakken binnen het voorliggende veld van de Burgerijen. Het doel is een stabiel vrijwilligersbestand.
- **Effect:** Met de werving van nieuwe vrijwilligers blijft de uitvoering van taken uit het voorliggende veld gewaarborgd. Door de inzet van meerdere professionals binnen de Burgerijen worden inwoners preventief geholpen en is er minder zorg nodig.

6.7 Lokale initiatieven arbeidsparticipatie

- **Actie:** Uitbreiden van lokale initiatieven voor arbeidsparticipatie, door gebruik te maken van het voorliggende veld (de Burgerij) waarin werkervaringsplekken en vrijwilligersfuncties worden ingericht om mensen met een kwetsbaarheid te laten participeren.
- **Oplevering:** Inwoners met een beperking of kwetsbaarheid worden ondersteund bij hun toegang tot de arbeidsmarkt of arbeidsparticipatie. In geheel 2026 vergroten we het aantal plekken binnen de gemeente Voerendaal, met minimaal 15 werkplekken, zodat deze groep de mogelijkheid heeft om binnen de gemeente Voerendaal hieraan te werken.
- **Effect:** Er is een grotere arbeidsparticipatie binnen de gemeente Voerendaal. Het voorliggend veld (de Burgerij) is inclusief en biedt een plek voor alle inwoners van Voerendaal.

6.8 Huisvestings- en participatieopgave

- **Actie:** Het huisvesten en begeleiden van statushouders, vluchtelingen en ontheemden in lijn met wetgeving, additionele Rijksverzoeken en lokaal maatwerk is in 2026 een focuspunt vanwege de uitvoering die we moeten geven aan de Spreidingswet. We versterken de samenwerking met Talent Werkt en Vista College ter ondersteuning om maatschappelijke participatie en betrokkenheid binnen de samenleving te vergroten. We blijven alert op mogelijkheden voor passende huisvesting voor de verschillende doelgroepen.
- **Oplevering:**
 - Vergroten onderwijsaanbod; Q2 2026
 - Voldoen aan de wettelijke huisvestingsopdracht; Q4 2026
- **Effect:** De huisvestingsopgave wordt zodanig uitgevoerd dat nieuwkomers in de samenleving een fijne plek vinden in Voerendaal. Een grotere participatie van vluchtelingen en ontheemden binnen de Maatschappij. We bieden passende huisvesting aan de doelgroep en geven gehoor aan de opdracht spreidingswet.

6.9 Implementatie instrumenten burgerparticipatie en buurtnetwerken

Het versterken van de eigen kracht en verantwoordelijkheid, maar ook het deelnemen en bijdragen aan ontwikkelingen in de eigen omgeving is een groot goed voor gemeenschappen. Dit wordt niet alleen ondersteund en gestimuleerd vanuit gebiedsgericht werken, maar ook door het faciliteren van participatie bij projecten en ontwikkelingen én inrichten van buurtnetwerken voor zaken als informele zorg. Hierbij worden bestaande communicatie- en vraag-aanbod-kanalen bekeken en waar nodig vervangen of aangevuld door inzet van nieuwe beproefde instrumenten. Eveneens wordt verkend of dit in de vorm van een pilot kan worden uitgerold.

- **Actie:** Inventariseren en implementeren instrumentarium.
- **Oplevering:** Overzicht beschikbaar en benodigd instrumentarium (Q2) en implementatie en integratie bij (ruimtelijke) ontwikkelingen (Q4).
- **Effect:** Bundeling van vraag en aanbod (informele zorg, omzien naar elkaar) en communicatiekanalen en verbeterde participatiemogelijkheden en communicatie over projecten.

Risico's en ontwikkelingen

- Met een steeds ouder wordende doelgroep binnen de gemeente Voerendaal blijft de vraag naar Wmo stijgen waardoor de kosten hoger worden en wachttijden kunnen oplopen.
- De Burgerijen lopen uitstekend maar we zien de vrijwilligers steeds ouder worden en zodoende zijn er nieuwe vrijwilligers nodig om de kwaliteit in de toekomst te kunnen blijven leveren. Zonder deze vrijwilligers zijn er professionals nodig om dit werk over te nemen met de overeenkomstige financiële gevolgen.
- Het verstevigen en uitbreiden van het aanbod van de Burgerij is afhankelijk van de capaciteit van (externe) professionals en netwerkpartners. Momenteel zijn capaciteitsvraagstukken bij netwerkpartners de oorzaak van vertraging binnen de samenwerking.

Financiële impact

Programma Sociaal domein				Bedragen x € 1.000			
	Realisatie 2024	Begroting 2025		Begroting 2026-2029			
		Raming 2025 na wijziging	Raming 2026 na wijziging	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten:							
Samenkracht en burgerparticipatie	1.727	1.663	1.489	1.792	1.869	1.916	1.926
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	136	679	145	860	809	809	803
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	34	185	45	196	199	199	199
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	128	354	206	412	412	412	412
Inkomensregelingen	3.566	3.447	3.431	3.780	3.780	3.780	3.780
WSW en beschut werk	1.044	1.090	1.016	1.037	980	998	984
Arbeidsparticipatie	125	221	141	160	161	161	161
Hulpmiddelen en diensten (WMO)	842	595	741	624	632	640	648
Hulp bij het huishouden (WMO)	1.757	1.551	1.714	1.668	1.668	1.668	1.668
Begeleiding (WMO)	507	344	425	380	380	380	380
Dagbesteding (WMO)	464	312	393	321	321	321	321
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	20	18	18	18	18	18	18
Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.521	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	67	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulante lokaal	0	2.210	2.287	2.269	2.348	2.430	2.430
Jeugdhulp ambulante regionaal	0	316	316	316	316	316	316
Jeugdhulp ambulante landelijk	0	55	55	55	55	55	55
Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	100	100	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf landelijk	406	114	0	0	0	0	0
PGB WMO	0	84	84	153	153	153	153
PGB Jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	76	0	21	0	0	0	0
Jeugdbescherming	0	30	0	30	30	30	30
Jeugdreclassering	212	30	265	30	30	30	30
Coördinatie en beleid WMO	0	104	83	109	112	112	112
Coördinatie en beleid Jeugd	0	68	141	71	73	73	73
Totaal lasten:	13.634	13.568	13.114	14.281	14.346	14.500	14.500

Baten:							
Samenkracht en burgerparticipatie	1.765	533	488	1.229	999	907	868
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	35	49	37	35	2	2	2
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	37	35	33	33	0	0	0
Inkomensregelingen	2.057	2.001	2.001	2.132	2.132	2.132	2.132
WSW en beschut werk	0	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	0
Hulpmiddelen en diensten (WMO)	28	27	28	31	33	34	35
Hulp bij het huishouden (WMO)	118	108	208	108	208	208	208
Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp zonder verblijf overig	20	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulante lokaal	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulante regionaal	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulante landelijk	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	0	0	0	0
PGB WMO	0	0	0	0	0	0	0
PGB Jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0	0
Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0	0
Coördinatie en beleid WMO	0	0	0	0	0	0	0
Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten:	4.059	2.753	2.796	3.569	3.375	3.284	3.247
Saldo programma	-9.574	-10.815	-10.318	-10.711	-10.972	-11.216	-11.253

Toelichting begroting 2026 t.o.v. begroting 2025

Personeelskosten

De personeelsbegroting wordt ieder jaar bij het opmaken van de begroting geactualiseerd. In de huidige personeelsbegroting is rekening gehouden met de CAO afspraken die tot en met begin 2027 afgesproken zijn. Voor de resterende jaren is een stelpost loonstijgingen opgenomen. Conform BBV worden de personeelskosten toegerekend naar de diverse

taakvelden, waardoor verschillen kunnen ontstaan tussen 2026 en 2025. Binnen dit programma raakt dit alle taakvelden.

Kapitaallasten

In opmaat naar de begroting 2026 is de meerjaren investeringsplanning kritisch beoordeeld en geactualiseerd. Deze actualisatie heeft een meerjarig financieel effect op de kapitaallasten. Voor meer toelichting zie ook de paragraaf Investerings. Binnen dit programma raakt dit vooral het taakveld samenkracht en burgerparticipatie.

Samenkracht en burgerparticipatie

Sociaal medische indicatie kinderopvang

Betreft een structurele toename van de kosten voor verstrekkingen van een sociaal medische indicatie voor kinderopvang. Vanaf 2025 zijn het aantal indicaties aanzienlijk toegenomen waardoor de kosten zijn gestegen.

SPUK bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne

Voor sommige taken ontvangen gemeenten een specifieke uitkering (SPUK). De kosten verantwoordt gemeenten via de SISA bijlage op basis waarvan afrekening plaatsvindt. Vanwege deze afrekening kunnen gemeenten de baten en lasten budgettair neutraal in de begroting ramen. Zolang gemeenten zowel de baten als de lasten als incidenteel (of beide structureel) ramen heeft dit geen effect op het structureel saldo. De afgelopen jaren mochten gemeenten echter eventuele overschotten voor het opvangen van Oekraïense vluchtelingen houden. Onze toezichthouder is van mening dat het hier om een tijdelijke taak gaat. Dit betekent dat de overschotten incidenteel van aard zijn en dat wanneer een gemeente een overschot raamt zij de baten en lasten moet opnemen in het overzicht van incidentele baten en lasten.

Onze verwachting is dat deze uitkering terug gaat lopen totdat deze budgettair neutraal is. Om een en ander toch inzichtelijk te maken, is voor gekozen om zowel de baten als de lasten incidenteel op te nemen in de begroting 2026. Het verschil tussen baten en lasten storten wij in de algemene reserve, waardoor deze nu budgettair neutraal verwerkt wordt.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling GGD Zuid-Limburg.

Inkomensregelingen

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Kompas. Daarnaast wordt er binnen Kompas gewerkt aan een besparingsopgave vanaf 2026. Deze besparing is vooruitlopend op de besluitvorming reeds meegenomen in deze begroting.

WSW en beschut werk

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg en Werkgevers Servicepunt Parkstad.

Arbeidsparticipatie

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Kompas op basis van de begroting 2026.

Hulpmiddelen en diensten (WMO)*Vervoersvoorzieningen*

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz.

Vervoersdiensten dagbesteding

Betreft een toename van de kosten voor vervoersdiensten als gevolg van hogere verzilveringspercentages en een toename van het aantal cliënten. Het verzilveringspercentage is voor de begroting 2026 gestegen naar 68% ten opzichte van 60% bij de begroting 2025. Het aantal cliënten is gestegen met 10%. De tarieven zijn gestegen met 5%.

Hulp bij het huishouden (WMO)

Betreft een toename van de kosten voor hulp bij het huishouden als gevolg van meer cliënten. De cliënten zijn gestegen met 3%. Ondanks dat het verzilveringspercentage is gedaald van 85% naar 81% is sprake van een toename van de kosten als gevolg van een stijging van de uren. De tarieven zijn gestegen met 7%.

Begeleiding (WMO)

Betreft een toename van de kosten voor begeleiding als gevolg van hogere verzilveringspercentages en kosten voor persoonlijke begeleiding plus. Tot 2025 werden voor persoonlijke begeleiding plus geen kosten gemaakt derhalve is hier sprake van een stijging ten opzichte van de begroting 2025.

Dagbesteding (WMO)

Betreft een toename van de kosten voor dagbesteding als gevolg van hogere tarieven en indexaties.

Jeugdhulp ambulant regionaal

Betreft een structurele afname van de kosten voor jeugdzorg plus. Voor deze kosten is de afgelopen jaren een reservering gemaakt in de begroting, aangezien dit incidentele trajecten zijn die hoge kosten met zich meebrengen. Op basis van de werkelijke kosten de afgelopen begrotingsjaren is deze reservering niet benodigd geweest en is derhalve structureel vrijgevallen. Hierbij dient wel de kanttekening te worden gemaakt dat indien sprake is van een dergelijk traject geen dekking aanwezig is in de huidige begroting en een alternatieve dekking moet worden aangewend.

PGB WMO

Betreft een toename van de kosten voor PGB hulp bij het huishouden, een toename van de kosten voor PGB begeleiding en een toename van de kosten voor PGB dagbesteding. De toename van de PGB bij hulp bij het huishouden wordt veroorzaakt door een toename van het aantal cliënten en het verzilveringspercentage.

De toename van de PGB bij hulp bij het huishouden wordt veroorzaakt door een toename van het verzilveringspercentage.

De toename van de PGB bij dagbesteding wordt veroorzaakt door een toename van het aantal cliënten/cliënten. Tot 2025 werden voor dagbesteding geen PGB verstrekkingen gedaan derhalve is hier sprake van een stijging ten opzichte van de begroting 2025.

7. Volksgezondheid en milieu

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Wethouder P.J.J. Verbraak, Wethouder G.A.H. Delsing.

Taakvelden: volksgezondheid, riolering, afval, milieubeheer, begraafplaatsen en crematoria.

Maatschappelijke opgaven

- Positief gezond leven
- Veilige en gezonde leefomgeving
- Duurzaam en Groen

Doelen

- Integrale aanpak investeringswerken
- Gezonde generatie (trendbreuk voor Zuid-Limburg)
- Kosten afvalinzameling beheersbaar -> Betaalbaar en toegankelijk
- Ruimte bieden aan klimaatmitigatie en -adaptie

Kernopgaven

De kernopgave voor het gehele programma is zorgdragen voor een gezonde en leefbare leefomgeving.

Focuspunten

De gemeente zet in op positief gezond leven, een veilige en gezonde leefomgeving en een duurzaam en groen Voerendaal, door middel van een integrale aanpak van investeringswerken, het realiseren van een gezonde generatie, het beheersbaar en toegankelijk houden van afvalinzameling en het structureel ruimte bieden aan klimaatmitigatie en -adaptatie.

7.1 Klimaatadaptieve maatregelen

De gemeente werkt in meerdere kernen (Retersbeek, Opscheumer/Langs de Ling, Ransdaal en Craubeek) aan het voorkomen van wateroverlast en het vergroten van de klimaatbestendigheid van de openbare ruimte. Nauwe samenwerking met het waterschap Limburg is hierbij noodzakelijk.

- **Actie:** Uitvoeren en voorbereiden van klimaatadaptieve projecten op risicolocaties.
- **Oplevering/ concrete opbrengst:**
 - **Opscheumer/Langs de Ling:** Opstellen uitvoeringsplan, gereed Q2 2026.
 - **Ransdaal:** Aanleg nieuwe hemelwaterafvoer en afkoppeling hemelwater, oplevering Q1 2026.
 - **Craubeek:** Opstellen uitvoeringsplan, gereed Q3 2026.
- **Effect:** Structurele vermindering van wateroverlast bij hevige neerslag, beperking van schade aan eigendommen, meer veerkracht in de openbare ruimte en een hogere ruimtelijke kwaliteit.

7.2 Vergroting bergingsvolume buffers centrum Voerendaal en doorstroming winkelcentrum

- **Actie:** Uitvoeren van de fase 'Vergroten bergingsvolume buffers centrum Voerendaal' en voorbereiden van de fase 'Doorstroming winkelcentrum'.
- **Oplevering/ concrete opbrengst:** Een uitvoeringsplan ontwerp voor een klimaatadaptieve inrichting van het centrumgebied, met voldoende opvang- en doorstromingscapaciteit in Q1 2026.
- **Effect:** Na uitvoering van het plan minder wateroverlast in het centrum, verbeterde doorstroming van hemelwater en een bijdrage aan de leefbaarheid en veiligheid van het winkelgebied.

7.3 Aanpak transitie landelijk gebied binnen het Ransdalerveld

In samenwerking met de Stadsregio Parkstad, gemeente Beekdaelen en gemeente Simepveld werken we aan de transitie van het landelijk gebied binnen de regio. In de gemeente Voerendaal richten we ons daarbij op het pilotgebied Ransdalerveld. De initiatieven en projecten die bijdragen aan de transitie van het landelijk gebied, zijn meegenomen in de doelen van de Regio Deal III 'Parkstad Limburg biedt ruimte' – Opgave 2: versterken van de leefbaarheid in het landelijk gebied. Hiermee wordt beoogd om deze ontwikkelingen te stimuleren en versnellen. De transitie van het landelijk gebied neemt meerdere jaren in beslag. De samenwerking binnen deze Regio Deal eindigt op 31 december 2033.

- **Actie:** In samenwerking met Stadsregio Parkstad en de betrokken gemeenten aanpak uitwerken voor instrumentontwikkeling onder de vlag van de Regio Deal III, onder meer voor:
 - De transitie naar natuur inclusieve landbouw;
 - Verbetering van leefbaarheid door sturing op voormalige agrarische bebouwing (VAB);
 - Organiseren behoud en versterking van unieke, karakteristieke landschapselementen met meervoudige doelstellingen.
- **Oplevering:** Opstellen en vaststellen van een plan van aanpak voor dit project (Q2). Afspraken over middelen en start van de uitvoering conform het plan van aanpak (Q4).
- **Effect:** De transitie van het landelijk gebied leidt tot een landelijk gebied dat klimaatbestendiger is, meer water vasthoudt bij extreme neerslag, met meer natuur inclusieve en duurzame landbouw, meer groenblauwe dooradering in het landschap en kwalitatief hoogwaardiger natuurgebieden.

7.4 Gezondheidsbeleid

- **Actie:** Het continueren van de ketenaanpak valpreventie, healthylife en het aanmoedigen van sport bij basisschoolleerlingen.
- **Oplevering:** Sportgroepen opzetten en continueren voor de verschillende doelgroepen om een gezonde leefstijl en gezond leven en gezond ouder worden te bevorderen. Hierbij heeft valpreventie, voor 32 ouderen prioriteit.
- **Effect:** Inwoners zijn gezonder en ouderen worden preventief geschoold om een val te voorkomen waardoor ze in staat zijn om langer thuis te kunnen wonen en er minder aanspraak nodig is op de Wmo.

Risico's en ontwikkelingen

- **Afhankelijkheid van externe subsidies**
Voor (gedeeltelijke) financiering is de gemeente afhankelijk van regionale, provinciale of rijksregelingen. Het niet verkrijgen of later toekennen van subsidies kan de start van uitvoering vertragen.
- **Stikstofproblematiek en vergunningverlening**
Door striktere stikstofregels kan de aanvraag en verlening van vergunningen vertragen, vooral in natuurgevoelige gebieden. Dit kan directe impact hebben op de planning van uitvoering.
- **Afval:** De kosten van de afvalinzameling zijn mede sterk afhankelijk van zowel nationale als internationale ontwikkelingen. Denk aan de afzet van diverse afvalstromen maar ook de brandstofprijzen en personeelskosten.
- **GGD:** Het Rijk zal het budget van de GGD met 20 procent korten in 2026. Hierdoor wordt de dienstverlening versoberd. Burgers zullen deze impact van jong tot oud gaan merken.

Financiële impact

Programma Volksgezondheid en milieu				Bedragen x € 1.000			
		Begroting 2025		Begroting 2026-2029			
	Realisatie 2024	Raming 2025 na wijziging	Raming 2026 na wijziging	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten:							
Volksgezondheid	871	801	818	848	836	836	836
Riolering	1.535	1.551	1.684	1.777	1.806	1.974	1.929
Afval	1.426	1.480	1.482	1.516	1.528	1.541	1.564
Milieubeheer	217	294	314	301	300	300	300
Begraafplaatsen en crematoria	22	20	21	21	21	21	21
Totaal lasten:	4.071	4.146	4.319	4.462	4.492	4.673	4.651
Baten:							
Volksgezondheid	138	50	28	28	0	0	0
Riolering	2133	2144	2238	2384	2384	2554	2508
Afval	1818	1896	1898	1944	1955	1968	1990
Milieubeheer	3	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	29	28	25	25	25	25	25
Totaal baten:	4.120	4.119	4.190	4.382	4.365	4.547	4.524
Saldo programma	49	-27	-130	-80	-127	-126	-127

Toelichting begroting 2026 t.o.v. begroting 2025

Personeelskosten

De personeelsbegroting wordt ieder jaar bij het opmaken van de begroting geactualiseerd. In de huidige personeelsbegroting is rekening gehouden met de CAO afspraken die tot en met begin 2027 afgesproken zijn. Voor de resterende jaren is een stelpost loonstijgingen opgenomen. Conform BBV worden de personeelskosten toegerekend naar de diverse

taakvelden, waardoor verschillen kunnen ontstaan tussen 2026 en 2025. Binnen dit programma raakt dit alle taakvelden.

Kapitaallasten

In opmaat naar de begroting 2026 is de meerjaren investeringsplanning kritisch beoordeeld en geactualiseerd. Deze actualisatie heeft een meerjarig financieel effect op de kapitaallasten. Voor meer toelichting zie ook de paragraaf Investerings. Binnen dit programma raakt dit vooral het taakvelden riolering.

Volksgezondheid

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling GGD Zuid-Limburg.

Riolering

Ieder jaar wordt bij het opstellen van de begroting de kostendekkendheid van o.a. het product riolering tegen het licht gehouden. Vooral het schuiven van investeringen, en de daaraan gekoppelde kapitaallasten, hebben effect op de kosten binnen het compartiment riool.

Afval

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Rd4.

Milieubeheer

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst.

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Verantwoordelijke portefeuillehouder(s): Wethouder P.J.J. Verbraak, Wethouder R.B.M. Braun.

Taakvelden: ruimte en leefomgeving, grondexploitatie, wonen en bouwen.

Maatschappelijke opgaven

- Veilige en gezonde leefomgeving
- Bruisende kernen

Doelen

- Woningmarkt in balans: bestaande kernen op verantwoorde manier uitbreiden tot en met 2032 met minimaal 450 woningen
- Beheren, inrichten en onderhouden fysieke leefomgeving

Kernopgaven

Voorzien in lokale actuele juridisch-planologische kaders op basis van de Omgevingswet. Zorgen voor een goede uitvoering van woningbouwinitiatieven (in het bijzonder de woningbouwplannen voortkomend uit het Masterplan Wonen) binnen de gestelde lokale ruimtelijke en juridische kaders.

Focuspunten

8.1 Vaststellen van een Gemeentelijke Omgevingsvisie (GOVI)

In 2026 wordt de Gemeentelijke Omgevingsvisie inhoudelijk vormgegeven, Het ontwerp van de visie wordt ter inzage gelegd. De definitieve versie wordt aangeboden aan de gemeenteraad ter vaststelling.

- **Actie:** Opstellen van een Gemeentelijke Omgevingsvisie en de wettelijk vastgelegde procedure doorlopen om te komen tot vaststelling van dit beleidskader.
- **Oplevering/ concrete opbrengst:** Voldoen aan een wettelijke verplichting om uiterlijk 1 januari 2027 als gemeente te beschikken over een omgevingsvisie (artikel 4.9, lid 1, Invoeringswet Omgevingswet). En voorzien in een actuele visie ten opzichte van de visie die is vastgesteld in 2016. Oplevering voorzien in Q4 - 2026.
- **Effect:** Vastleggen ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. Daardoor kan gestuurd worden op wenselijke ruimtelijke initiatieven en ontstaat er voor inwoners duidelijkheid over (her)ontwikkelingsmogelijkheden. Dit heeft een positief effect op de leefbaarheid.

8.2 Wijziging planologische werkwijze onder de Omgevingswet

Conform de Omgevingswet moet op 1 januari 2032 de opvolger van het bestemmingsplan worden vastgesteld: het omgevingsplan. Vooruitlopend op deze nieuwe planologische systematiek wordt gebruik gemaakt van nieuwe procedures (in vaktaal: STOP-TPOD of BOPA-procedures). De ruimtelijke aspecten die geregeld worden in deze procedures (bijvoorbeeld bij woningbouw) moeten aansluiten op het nog te vormen omgevingsplan.

- **Actie:** Samen met een marktpartij worden de nieuwe planologische procedures op maat gemaakt voor de huidige ruimtelijke plannen (zoals woningbouw). Daarnaast wordt een aanzet gemaakt voor de basisstructuur voor het omgevingsplan.
- **Oplevering/ concrete opbrengst:** Een casco voor een gebiedsontwikkeling (lees: basisstructuur) voor het omgevingsplan, waarin de juridische regels van de gemeente zijn vastgelegd voor een gebiedsontwikkeling. Dit proces loopt t/m 2032 en in Q4 2026 of eerder worden processen zoals STOP-TPOD opgeleverd in het kader van woningbouwontwikkelingen.
- **Effect:** Faciliteren van complexe of urgente gebiedsontwikkelingen, waarbij inwoners en bedrijven zijn aangewezen op een wijziging van het Omgevingsplan.

8.3 Uitvoering Masterplan Wonen

In 2023 is het Masterplan Wonen door de raad vastgesteld. In 2026 wordt verder gewerkt aan de uitvoering van de vastgestelde afspraken met woningcorporaties, ontwikkelaars en andere partners.

- **Actie:** Regisseren en monitoren van afspraken voortvloeiend uit het Masterplan Wonen. Zoals het realiseren van betaalbare woningen (zowel huur als koop), het versnellen van bouwprojecten en het realiseren van woningen die geschikt zijn voor senioren, mensen met een beperking, starters en andere doelgroepen met specifieke woonbehoeften. Hierbij is specifiek aandacht voor de maatschappelijke impact van de woningbouwprojecten in de omgeving en ten aanzien van de voorzieningen.
- **Oplevering/ concrete opbrengst:** Voor diverse locaties zijn woningbouwprojecten in voorbereiding. Er worden in 2026 participatie- en procedurestappen gezet. Hierdoor wordt op termijn de realisatie mogelijk gemaakt van enkele honderden woningen.
- **Effect:** De woningmarkt in balans, vergroten van de betaalbare woningvoorraad en het verbeteren van de doorstroming. Hierdoor kunnen meer inwoners en bewoners van buiten Voerendaal passende huisvesting vinden. Hierbij is de maatschappelijke inbedding geborgd, waardoor alle inwoners fijn kunnen leven en wonen.

8.4 Nieuwe realisatie, uitbreiding of vervanging van midden- en hoogspanningsstations

In 2026 worden juridisch-planologische procedures doorlopen of opgestart voor de nieuwe realisatie, uitbreiding of vervanging van midden- en hoogspanningsstations. De aanleiding is de energietransitie en de toenemende druk op het energienet. In het kader van de verzwaringen staan daarnaast in 2026 twee uitbreidingen van middenspanningstracés gepland.

- **Actie:** Intensieve ambtelijke begeleiding van juridisch-planologische procedures voor de nieuwe realisatie, uitbreiding of vervanging van midden- en hoogspanningsstations in samenwerking met de netbeheerder.
- **Oplevering/ concrete opbrengst:** Robuuster maken van het bestaande energienet, zodat de energietransitie kan blijven plaatsvinden. Voorbeeld hiervan is de uitbreiding van hoogspanningsstation Schoonbron. Begeleiding van juridisch-planologische procedures vindt geheel 2026 plaats.
- **Effect:** Het op peil houden van nutsvoorzieningen.

Risico's en ontwikkelingen

Ontwikkeling: Stoppen van de tijdelijke alternatieve maatregel (TAM) per 1 januari 2026.

Effect: Vanaf 1 januari 2026 kan een wijziging van het omgevingsplan alleen nog via de nieuwe standaarden. Hierdoor wordt de gemeente afhankelijker van externe partijen en stijgen advieskosten.

Ontwikkeling: Nieuwe jurisprudentie rechtbanken en de Raad van State over de Omgevingswet.

Effect: Nieuwe jurisprudentie kan leiden tot herinterpretatie van regels en onverwachte risico's bij ruimtelijke procedures en vergunningverlening.

Ontwikkeling: Veranderend landelijk beleid rondom stikstof.

Effect: Onzeker en veranderend stikstofbeleid kan leiden tot vertraging of stilstand van projecten door vernietigde plannen, vergunningen en blijvende juridische procedures.

Ontwikkeling: Veranderende samenleving.

Effect: Toenemende druk vanuit de samenleving op ruimtelijke ontwikkelingen leidt tot meer Woo-verzoeken, bezwaren en beroepsprocedures.

Financiële impact

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				Bedragen x € 1.000			
		Begroting 2025		Begroting 2026-2029			
	Realisatie 2024	Raming 2025 na wijziging	Raming 2026 na wijziging	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten:							
Ruimte en leefomgeving	1.223	1.737	1.112	1.009	1.011	1.004	1.004
Grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	785	848	829	1.103	806	812	828
Totaal lasten:	2.008	2.584	1.940	2.112	1.817	1.817	1.833
Baten:							
Ruimte en leefomgeving	265	293	26	26	293	293	293
Grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	352	72	72	225	225	465	465
Totaal baten:	617	364	98	251	517	757	757
Saldo programma	-1.391	-2.220	-1.842	-1.861	-1.300	-1.059	-1.075

Toelichting begroting 2026 t.o.v. begroting 2025

Personeelskosten

De personeelsbegroting wordt ieder jaar bij het opmaken van de begroting geactualiseerd. In de huidige personeelsbegroting is rekening gehouden met de CAO afspraken die tot en met begin 2027 afgesproken zijn. Voor de resterende jaren is een stelpost loonstijgingen opgenomen. Conform BBV worden de personeelskosten toegerekend naar de diverse

taakvelden, waardoor verschillen kunnen ontstaan tussen 2026 en 2025. Binnen dit programma raakt dit vooral taakveld wonen en bouwen.

Kapitaallasten

In opmaat naar de begroting 2026 is de meerjaren investeringsplanning kritisch beoordeeld en geactualiseerd. Deze actualisatie heeft een meerjarig financieel effect op de kapitaallasten. Voor meer toelichting zie ook de paragraaf Investeringsplanning.

Ruimte en leefomgeving

CDOKE middelen

Tot en met 2025 ontvingen de gemeenten via een specifieke uitkering een vergoeding voor de capaciteitsinzet voor het klimaat – en milieubeleid. Deze specifieke uitkering wordt vanaf 2026 vervangen door een decentralisatie uitkering. In 2026 wordt nu een totaalbedrag van ruim 660 miljoen beschikbaar gesteld aan gemeenten om hun taken op gebied van klimaat en energiebeleid te kunnen uitvoeren. Deze middelen zijn ook beschikbaar voor de periode 2027 t/m 2030.

Daarbij is het belangrijk dat zowel de baten als de aan de middelen verbonden lasten opgenomen worden. De verhoging van de lasten is in de voorgaande jaren reeds voorzien, voornamelijk in personeelskosten. Door nu ook de baten op te nemen voor de jaren 2027 en verder zijn baten en lasten weer gelijk.

Wonen en bouwen

Legesopbrengsten

Op basis van de afgelopen jaren is geconstateerd dat de opbrengsten van bouwleges te laag begroot waren. Daarnaast is er een inschatting gemaakt van grotere bouwprojecten, welke bouwleges tot gevolg hebben. Deze bijstellingen hebben een positief effect op de inkomsten.

Basisregistratie Adressen en Gebouwen

Betreft een bijstelling op basis van de begroting 2026 van de gemeenschappelijke regeling Gegevenshuis.

Overkoepelende opgaven

Duurzaamheid, circulariteit en klimaat

De opgaven voor duurzaamheid, circulariteit en klimaat betreffen overkoepelende thema's en komen in verschillende programma's terug.

Wat is de maatschappelijke opgave?

De Gemeente Voerendaal wil in 2040 energieneutraal zijn. Dit betekent in de eerste plaats het besparen van energieverbruik. Daarnaast moet er lokaal net zoveel duurzame energie worden opgewekt als verbruikt. Materialen die worden gebruikt dienen zoveel mogelijk te worden hergebruikt om tot een sluitende keten te komen. Het doel is een toekomstbestendig, comfortabel en betaalbaar leefklimaat voor huidige en komende generaties. Om dit te realiseren richt de gemeente zich op duurzame energieproductie, het isoleren van de gebouwde leefomgeving en het verder stimuleren van circulariteit.

Wat is de rol van de gemeente?

Wettelijke plicht, bestuurlijke wens

Wettelijke kaders zijn vastgelegd in het Nationaal klimaatakkoord. Deze kaders zijn doorvertaald naar landelijke programma's: het 'Nationaal programma Regionale Energiestrategie' (NPRES), het 'Nationaal Isolatie Programma' (NIP) en het 'Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie' (NPLW). Aan deze wettelijke plichten wordt op regionale en lokale schaal richting gegeven. Binnen de energietransitie zijn de RES Zuid Limburg en de 'Parkstad Limburg Energietransitie' (PALET) leidend. Regionaal heeft de gemeente Voerendaal zich daarmee gecommitteerd aan verschillende doelen. Deze inspanning komt ook naar voren door bestuurlijke inzet bij diverse regionale gremia, zoals de stuurgroep RES ZL en de tafel klimaatadaptatie.

Lokaal heeft de gemeente verschillende rollen, afhankelijk van het onderwerp, het initiatief en de doelgroep. Voor de warmtetransitie heeft de gemeente de rol van regisseur. Dat wil zeggen dat de gemeente onderzoekt wat de juiste richting en aanpak is en vervolgens burgers en bedrijven informeert, stimuleert en faciliteert. Binnen de energietransitie faciliteert en toetst de gemeente door middel van het opstellen en toetsen van beleid. Voorbeelden hiervan zijn het beoordelingskader voor energietuinen en de stimuleringsaanpak zon-op-middelgrote-daken. Realisatie vindt plaats door initiatieven van burgers en bedrijven, samen met regionale partners.

De gemeente neemt ook haar eigen verantwoordelijkheid en zet in op de verduurzaming van het eigen vastgoed. Daarnaast heeft het, in regionaal verband, de WoonWijzerWinkel opgericht als hét energieloket van Parkstad. Tevens blijft de gemeente voortdurend in gesprek met de lokale energiecoöperatie 'De omslag' om te kijken naar de realisatie van lokale, coöperatieve projecten.

Wat zijn de doelen?

De doelen van het Nationaal klimaatakkoord zijn leidend.

Wat gaan we daarvoor doen?

Focuspunten 2026:

- De Transitievisie warmte wordt in 2026 herzien in de vorm van het Warmteprogramma, waarin de richting van specifieke kernen en wijken wordt bepaald.
- Het 'Isolatieproject Parkstad' (ook wel 'Lokale aanpak isolatie') loopt in 2026 door, waarbij in 2026 een aanvullende doe-het-zelf- en VvE-aanpak worden uitgerold.
- Om het isolatieproject niet te laten conflicteren met de bescherming van beschermde diersoorten wordt in 2026 toegewerkt naar een aanbesteding voor een Soortenmanagementplan (SMP).
- In regionaal verband wordt in samenwerking met Enexis een Nadere Overeenkomst (NOK) opgesteld, waarin samenwerkingsafspraken worden gemaakt over de uitbreiding van het elektriciteitsnet. Deze wordt lokaal vastgesteld.
- Het beoordelingskader 'Energietuinen' krijgt een verder vervolg nu één initiatief richting de vergunningsfase gaat en andere plannen door initiatiefnemers worden uitgewerkt.
- De doelgroepgerichte stimuleringsaanpak zon-op-middelgrote-daken gaat in 2026 zijn tweede jaar in, en wordt in de tweede helft van 2026 geëvalueerd.
- In 2026 zal de verduurzaming van de agrarische sector meer aandacht krijgen doordat in regionaal verband een adviseur wordt aangesteld die zich specifiek op deze doelgroep richt.
- Tot slot krijgt het Uitvoeringsprogramma van circulariteit verder gevolg en wordt er in 2026 een communicatieplan uitgewerkt om het onderwerp bij inwoners en bedrijven nog beter onder de aandacht te brengen.

Risico's en ontwikkelingen

- De Rijksoverheid heeft voor de periode 2023-2025 geld beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Klimaatakkoord en heeft eerder aangegeven dit te willen continueren tot 2030. Hoe deze continuering er precies uit ziet is op dit moment nog onduidelijk, wat een risico betekent voor lokale en regionale uitvoeringscapaciteit.
- Uit de voortgangsrapportage van de RES ZL is gebleken dat de realisatie van duurzame energieprojecten zeer traag verloopt. Strengere regelgeving, het uitblijven van grote opwekinitiatieven en het procederen tegen projecten waarvoor wel vergunningen worden verleend zorgen ervoor dat opwekprojecten moeilijk van de grond komen. Dit zorgt ervoor dat RES-doelen richting 2030 zeer waarschijnlijk niet worden behaald.
- Netcongestie is een blijvend probleem waardoor projecten uitgesteld worden of niet door kunnen gaan. Om dit probleem te verzachten, lopen er regionale verkenningen om de impact van netcongestie te reduceren en oplossingen te versnellen.
- De energietransitie legt een claim op een deel van de beschikbare openbare ruimte. Dit wringt, aangezien bijvoorbeeld ook voor woningbouw, het behoud en uitbreiden van natuur en waterberging ruimte nodig is. Deze concurrerende ruimtelijke opgaven zorgen voor spanningen en brengen risico's met zich mee aangezien projecten mogelijk worden uitgesteld of zelfs niet kunnen doorgaan.
- Voor het Soortenmanagementplan (SMP) geldt een risico op het gebied van financiën. De subsidie van de Provincie is niet toereikend, de prijs die marktpartijen vragen is moeilijk in te schatten, waardoor de interne budgettering lastig uit te werken is. Daarnaast is de beschikbare capaciteit van marktpartijen krap en is het de vraag of er partijen zijn die inschrijven op een aanbesteding.

Regionale en intergemeentelijke samenwerking

Samenwerking met overheden zoals rijk, provincie, gemeenten. Samenwerking tussen gemeenten. Samenwerking in verplichte en vrijwillige vormen zoals Verbonden Partijen. Samenwerkingen met partners in structurele of incidentele verbanden. Betreft een overkoepelend thema en komt in alle programma's terug.

Wat is de maatschappelijke opgave?

Als gemeente hebben wij de verantwoordelijkheid om te voldoen aan wettelijke eisen en taken én het voorzien in individuele en collectieve opgaven om te zorgen voor een sterke en stabiele samenleefomgeving. Om dit te bereiken is het noodzakelijk om te werken vanuit optimalisatie van resultaten en kosten, maar ook om te voorzien in robuustheid om taken uit te kunnen voeren en kwetsbaarheid te beperken. Dit houdt in dat in voorkomende gevallen de gemeente niet het schaalniveau is waarop deze taken (zowel in uitvoering als beleid) het beste kunnen worden ingevuld. In sommige gevallen bestaat er ook een wettelijke verplichting om taken regionaal op te pakken. In beide situaties is het dan ook van belang om samenwerkingen aan te gaan die ervoor kunnen zorgen dat wordt voldaan aan het uitgangspunt van optimalisatie van resultaten en kosten.

Het maatschappelijk effect hiervan is:

- Realisatie van (wettelijke) taken en speerpunten die bijdragen aan een sterke en stabiele samenleefomgeving;
- Efficiëntere wijze van samenwerken, onder andere via gemeenschappelijke regelingen;
- Financieel gezonde en draagkrachtige gemeente.

Wat is de rol van de gemeente?

Wettelijke plicht, bestuurlijke wens

Een aantal samenwerkingen zijn vanuit wettelijke plicht opgelegd. Echter, ook hierin zit een opdrachtgeversrol vanuit de gemeente en kan via bijvoorbeeld lidmaatschap in Algemeen Bestuur, danwel Dagelijks Bestuur, worden (mee)gestuurd op resultaten of de weg daarnaartoe.

Een aantal samenwerkingen zijn vrijwillig aangegaan omdat dit van belang is om te voldoen aan uitgangspunten. Denk aan optimalisatie van resultaten en kosten, robuustheid van uitvoering taken en voorkomen kwetsbaarheid. In deze gevallen is ook sprake van een opdrachtgeversrol of een partnerschap. In beide gevallen kan vanuit die rol worden (mee)gestuurd op resultaten of de weg daarnaartoe.

Wat zijn de doelen?

Uitvoering en/of beleid effectiever en/of efficiënter vormgeven, is het doel. Samenwerking, in welke vorm dan ook, is essentieel. Zonder deze samenwerking kunnen we in Voerendaal onze taken niet of onvoldoende vormgeven.

De mogelijkheden tot samenwerking zijn vaak omgeven door een zekere onrust en vervallen hierdoor vaak in ad hoc oplossingen. Om vanuit strategisch oogpunt te kijken naar kansen (en risico's) van samenwerking, is het van belang om het juiste kader te bepalen. Werken vanuit een eenduidige toekomstvisie als koers voor de toekomst is belangrijk om als sterke overheidsorganisatie(s) taken en verantwoordelijkheden uit te kunnen voeren.

Gezien de diversiteit in taken en verantwoordelijkheden, maar ook een beperkte omvang van de gemeente, is de zoektocht naar robuuste uitvoering meer dan ooit aanwezig. Dit is mogelijk te maken door krachten te bundelen in regionale opgaven en taken, met behoud van betrokkenheid om mee te kunnen sturen.

Een relatief nieuw thema hierin is artificial intelligence (AI). De inzet van AI (artificial intelligence) biedt grote mogelijkheden om de gemeentelijke dienstverlening beter en efficiënter vorm te geven. Hiermee kunnen we de gemeentelijke dienstverlening op peil houden in tijden van personeelskrapte en steeds schaarsere middelen.

Binnen formele samenwerkingen zien we, naast de noodzaak en veelal goede resultaten, ook grote uitdagingen. Onder andere in de bewustwording van rollen als opdrachtgever-opdrachtnemer, in het scherper stellen van (werk-)afspraken, in het focus aanbrengen van sturing en in het verder harmoniseren van uitgangspunten. Voor onze gemeente is de samenwerking binnen Samen Grip op Verbonden Partijen (SGOVP) noodzakelijk. Zonder SGOVP zou de invloed van Voerendaal nagenoeg nihil zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

Focuspunten 2026:

- Voorbereidingen treffen voor de op te stellen toekomstvisie (Q4 2026):
 - Uitkomsten participatietraject Omgevingsvisie doorvertalen;
 - Plan van aanpak Toekomstvisie opstellen.
- Implementatie Nota Verbonden Partijen 2025 en waar mogelijk inzetten op verbeteren inzet en resultaten SGOVP (Q2 2026).
 - Werkprocessen Verbonden Partijen stroomlijnen en informatievoorziening Raad verbeteren.
- Intensivering en versterking samenwerking K80 en VNG (Q1-Q4 2026):
 - Invulling portefeuille 'Aantrekkelijk werkgeverschap';
 - Versterken netwerksamenwerking K80-gemeenten en K80 als geheel d.m.v. relatiebezoeken en inhoudelijke sparring;
 - Inzet van VNG expertise voor lokale vraagstukken vanuit netwerkennis en pilots.
 - Inzet van AI (Artificial Intelligence)

Risico's en ontwikkelingen

Het werken vanuit de toekomstvisie vraagt allereerst om het opstellen van een toekomstvisie. De volgtijdelijkheid van het opstellen van de Omgevingsvisie en daarna de toekomstvisie betekent dat deze in 2026 nog niet beschikbaar zal zijn. Wel kan, mits het proces van de Omgevingsvisie voorspoedig verloopt in het laatste kwartaal 2026 worden gestart met voorbereiding.

Het realiseren van sterke overheidsorganisatie(s) en krachtenbundeling van regionale opgaven en taken kan op diverse manieren plaatsvinden. Werken vanuit een vaste koers is hierbij van meerwaarde, echter daar kan het niet op wachten aangezien dit vraagstukken zijn die van invloed zijn op het dagelijks werken. De spanning in uitvoerbaarheid zit dan ook met name in de mate van invloed die kan worden gegenereerd met de beperkte capaciteit die voorhanden is én de onzekerheid over (voldoende krachtige) regionale medestanders in

de doelen/speerpunten. Daarnaast speelt mogelijk nog de complicerende factor van uiteenlopende ambtelijke en bestuurlijke wensen/visie tussen partners.

De steeds complexere vraagstukken en opgaven vragen regelmatig om specifieke kennis of kunde die in een (relatief) kleine organisatie niet of slechts beperkt voorhanden is. Dit maakt dat gezocht wordt naar andere manieren om deze expertise of opgedane ervaringen in te kunnen zetten. Naast de regionale verbanden zijn de K80 en de VNG nadrukkelijk hiervoor in beeld.

Integraal en gebiedsgericht werken

Per gebied de daar relevante thema's in samenhang vormgeven met daarbij gemeenschaps- en gebiedsontwikkeling in een langjarig perspectief. Partnerschap, inwonerbetrokkenheid en eigenaarschap. Eerste ervaringen met Programmatische aanpak Ubachsberg. Betreft een overkoepelend thema en komt in alle programma's terug.

Wat is de maatschappelijke opgave?

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor het hoeden van het algemeen belang in balans met het individuele belang. Dit vraagt om zorgvuldige afwegingen en keuzes die langjarig worden voortgezet in de verschillende rollen en verantwoordelijkheden tussen maatschappij en overheid. Het faciliteren, creëren en beschermen van een goede samenleefomgeving vraagt om focus op gebiedsniveau (kernen en buurten) waarbij verschillen in kwaliteiten worden gekoesterd, specifieke vraagstukken worden aangepakt en inwoners en (maatschappelijke) partners betrokkenheid en eigenaarschap kunnen tonen. Door integraal naar een gebied te kijken, bestaat de mogelijkheid om echt de juiste dingen op de juiste plek voor elkaar te krijgen en in de juiste combinatie. Het verzilveren van de 1+1=3 kans! Het maatschappelijk effect dat hiermee wordt bereikt, is het creëren van draagvlak, begrip en verbondenheid tussen gemeente (bestuurlijk en ambtelijk) en de kern(en).

Wat is de rol van de gemeente?

Wettelijke plicht, bestuurlijke wens

De wettelijke plichten van de gemeenten liggen op de diverse thema's. Het uitgangspunt van integraal en gebiedsgericht werken is geen wettelijke plicht maar een (noodzakelijke) ontwikkeling om de juiste afwegingen en keuzes te kunnen maken en langjarige duurzame toekomstperspectieven aan te gaan en met gebieden, gemeenschappen en inwoners te kunnen formuleren. Daarnaast draagt dit bij aan het opdoen van (nieuwe) ervaringen rond burgerparticipatie en gemeenschapsontwikkeling.

De rol van de gemeente is afhankelijk van het vraagstuk. Deze manier van werken is nieuw en daarmee nog deels onbekend, waardoor ook nog niet met zekerheid te zeggen is welke rol(len) de gemeente hierin het beste kan vervullen. In alle gevallen zal gemeente facilitator zijn en in voorkomende gevallen initiator of aanjager. Andere rollen worden opvolgend verkend.

Wat zijn de doelen?

Het doel is het opdoen van kennis en ervaring met integraal en gebiedsgericht werken en dit te vertalen in de organisatie en de dagelijkse praktijk.

Het versterken van het integraal en gebiedsgericht werken moet onderdeel worden van de dagelijkse praktijk in de gemeentelijke organisatie. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor de

diverse rollen en verantwoordelijkheden tussen verschillende deelnemers (bestuurder, medewerkers, partners, inwoners).

Met de (verdere) uitwerking en uitvoering van de Programmatische aanpak Ubachsberg wordt hiermee ervaring opgedaan en geleerd hoe het (nog) beter kan. Door het opleveren van een gedragen flexibel programma (met niet limitatieve thema's en opgaven), het opleveren van (eerste) resultaten met de Lerende gemeenschap en het realiseren van een doorgaande inwonersdialoog ontstaan leermomenten. Hierbij worden de issues en mogelijkheden van vandaag en morgen aan elkaar gekoppeld.

Om één en ander mogelijk te maken is het van belang om kennis, ervaring en financiële middelen te bundelen. Niet alleen om resultaten te kunnen definiëren, maar ook om deze te kunnen behalen. Het aanspreken van regionale kennis en middelen met en via Stadsregio Parkstad Limburg (te denken aan Regio Deal, Volkshuisvestingsfonds, Woningbouwimpuls, NPLV), Provincie Limburg (o.a. Provinciaal coalitieakkoord met themalijnen Perspectief voor Landelijk gebied, Samen Leven en bestaanszekerheid en Leefbare steden en dorpen) en het Rijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

Focuspunten 2026:

- Voortzetten eerste resultaten en ontwikkelingen Programma Ubachsberg in lijn met toegekende subsidie Regio Deal (Q1-Q4 2026).
- Intensiveren, versterken, onderhouden van inwonersdialoog Ubachsberg, wellicht met faciliteren van nieuwe structuur (Q1-Q2 2026).
- Intensiveren, verbinden en versterken netwerk Lerende gemeenschap, mede uitvoering geven aan een aantal initiatieven (Q1-Q4 2026).
- Verkennen mogelijkheden om gebiedsgerichte aanpak verder binnen organisatie in te zetten en door te zetten naar andere kernen (Q3 2026).

Risico's en ontwikkelingen

Voor de programmatische aanpak Ubachsberg is in 2024 dekking beschikbaar gesteld. Hiermee is de start van de programmatische aanpak, in combinatie met middelen uit Regio Deal en Town Deal gefinancierd tot en met 2026. Voor de vervolgstappen en specifieke projecten of programmaonderdelen zijn additionele middelen (via programmalijnen) noodzakelijk.

Naast de financiële middelen vraagt integraal en gebiedsgericht werken ook capaciteit van medewerkers en mogelijk nieuwe medewerkers. Het gaat weliswaar in veel gevallen om bestaande opgaven en projecten; echter de (andere en soms intensievere) manier van werken op gebiedsniveau, afstemming tussen diverse thema's en inwonerbetrokkenheid vragen meer inspanningen dan de reguliere inzet.

Financiële recapitulatie

Een totaaloverzicht van de voor de realisatie van de programma's benodigde middelen geeft het volgende beeld:

Begroting 2026 – 2029					Bedragen x € 1.000	
Programma's	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Bestuur en ondersteuning	1.817	18	-1.799	-2.396	-3.179	-4.063
Veiligheid en Handhaving	1.796	5	-1.791	-1.810	-1.853	-1.897
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.684	53	-2.631	-2.646	-3.423	-3.318
Economie	204	1	-203	-206	-198	-192
Onderwijs	1.364	206	-1.158	-1.156	-1.207	-1.249
Sport, cultuur en recreatie	4.031	316	-3.716	-3.891	-3.911	-3.815
Sociaal domein	14.281	3.569	-10.711	-10.972	-11.216	-11.253
Volksgesondheid en milieu	4.462	4.382	-80	-127	-126	-127
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	2.112	251	-1.861	-1.300	-1.059	-1.075
Subtotaal programma's	32.750	8.800	-23.950	-24.503	-26.174	-26.990
Algemene dekkingsmiddelen	106	30.696	30.590	31.297	32.042	32.372
Overhead	6.990	0	-6.990	-6.296	-6.312	-6.314
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	1	0	-1	-1	-1	-1
Saldo van baten en lasten	39.847	39.496	-351	497	-444	-933
Mutaties reserves	392	926	534	-284	666	1.118
Begrotingssaldi 2026 - 2029	40.239	40.422	183	213	222	185

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lokale heffingen:				
- OZB woningen	2.861.692	2.971.067	3.076.140	3.183.375
- OZB niet-woningen	596.497	614.391	632.824	651.808
- Hondenbelasting	0	0	0	0
- Toeristenbelasting	65.100	67.200	69.300	69.300
Algemene uitkering (inclusief integratie- en decentralisatie uitkeringen)	26.614.834	27.286.505	27.418.415	28.408.528
Dividend	142.380	142.380	142.380	142.380
Saldo financieringsfunctie	415.037	324.727	816.709	35.896
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	30.695.540	31.406.270	32.155.768	32.491.287

Meerjarig financieel overzicht kosten overhead

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Niet direct aan taakvelden toe te rekenen salariskosten	4.170.743	3.745.735	3.745.735	3.745.735
Huisvesting gemeentehuis	510.504	509.388	513.979	474.322
Informatievoorziening & automatisering	1.416.737	1.171.971	1.202.332	1.230.986
Informatiebeveiliging & privacy	100.451	54.320	54.320	54.320
Facilitaire zaken	104.304	103.819	102.111	101.549
Documentaire informatievoorziening	101.606	100.103	107.243	105.910
Overige personeelskosten	332.537	332.537	332.537	332.537
Abonnementen en boekwerken	23.000	23.000	23.000	23.000
Ondernemingsraad	5.750	5.750	5.750	5.750
Verzekeringen	55.930	55.930	55.930	55.930
Voorlichting en communicatie	85.300	95.300	85.300	85.300
Burgeronderzoeken	3.830	18.830	3.830	18.830
Algemene advisering	0	0	0	0
Mobiliteit e-cars en e-bikes	21.582	21.582	21.582	21.582
Wet Open Overheid (WOO)	58.000	58.000	58.000	58.000
Totaal raming overhead	6.990.274	6.296.265	6.311.649	6.313.751

Paragrafen

Bedrijfsvoering

Deze paragraaf beschrijft de stand van zaken en beleidsvoornemens voor de bedrijfsvoering. Met deze beschrijving wordt inzichtelijk op welke wijze doelmatig, doeltreffend en klantgericht wordt gewerkt aan de uitvoering van de programma's. Bedrijfsvoering is de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen om het voorgenomen beleid en de daarmee samenhangende doelstellingen van onze gemeente te realiseren. Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van ons beleid, de dienstverlening aan burgers en de uitvoering van projecten. De kwaliteit van de uitvoering van de programma's is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. Deze paragraaf bevat informatie over de belangrijkste aspecten van bedrijfsvoering binnen onze gemeente.

Personeel en Organisatie

De basis voor de ontwikkeling van gemeentelijke organisatie is de bestuurlijke koers van de gemeente Voerendaal. De concrete doelen die het bestuur wil realiseren en de positie die het bestuur wenst in te nemen, zowel in de regio als in de lokale gemeenschap.

Met de omvang van Voerendaal en de krapte op de arbeidsmarkt is het voor 2026 van belang om de organisatie op sterkte te houden. Deze uitdaging blijft de komende jaren, waarbij we nadrukkelijk aandacht besteden aan het beperken van de kwetsbaarheid van de organisatie. Centraal staat dat als het medewerkers goed gaat, het de organisatie ook goed gaat. Om de bedrijfsdoelen te realiseren is het van belang dat de medewerkers beschikken over de juiste competenties en vaardigheden: we zijn en blijven een lerende organisatie. Aanvullend bekijken we de komende jaren hoe onze virtuele dienstverlening verder verbeterd kan worden. Om zo druk op de organisatie te verminderen en de organisatie toekomstbestendiger te maken.

Denk daarbij aan onderwerpen als actualiseren van een aansprekende organisatievisie, werkprocessen op orde brengen en efficiënt inrichten, operationaliseren van het vastgestelde personeelshandboek/HRM beleid, digitalisering van HR, strategische personeelsplanning en leidinggevend ontwikkelen op HRM vraagstukken.

Informatiemanagement

De digitale informatievoorziening van de gemeente Voerendaal is van cruciaal belang voor onze bestuurlijke en operationele slagkracht. Met een groeiend takenpakket en beperkte middelen staan we voor de uitdaging om de verwachtingen van onze inwoners op het gebied van digitale dienstverlening waar te maken.

Het voldoen aan de wettelijke kaders blijft een essentiële pijler van ons informatiebeleid. De Archiefwet vereist een duidelijke structuur van informatie voor de herleidbaarheid van processen, terwijl de Wet Open Overheid (Woo) transparantie in besluitvormingsprocessen voorschrijft. Daarnaast verplicht de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV) ons om alle producten en diensten digitaal aanvraagbaar te maken vanaf 1 januari 2026. De Single Digital Gateway (SDG) zorgt ervoor dat producten en diensten ook vanuit andere Europese lidstaten digitaal kunnen worden aangevraagd sinds 12 december 2023. Dit onderstreept de noodzaak van een goed georganiseerde en toekomstbestendige informatiehuishouding.

Informatiebeveiliging en privacy vragen binnen de overheid voortdurende aandacht en vormen een structureel kader. We dienen doorlopend te voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de normen van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

In 2026 brengen het werken onder architectuur op basis van standaarden, inclusief de herinrichting en upgrading van ons applicatielandschap en het structureren van informatiestromen voor langdurige ontsluitbaarheid naar een volgende fase. We implementeren sluitende zaakgerichte werkwijzen om te voldoen aan de Archiefwet en de WOO, inclusief het herstructureren van ongestructureerde informatie met terugwerkende kracht. Het versterken van kennis en middelen binnen informatiemanagement is essentieel.

Juridische zaken

De werkzaamheden bestrijken een breed terrein. Het betreft onder meer het afwickelen van bezwaarschriften, pre-mediation, interne advisering over taken die het primaire proces overstijgen (Algemene Wet Bestuursrecht, Wet open overheid, verordeningenbeheer), privaatrechtelijke aangelegenheden, waaronder inkoop en aanbesteding en overeenkomsten, het voeren van juridische procedures, afhandelen van aansprakelijkheidskwesties en Woo-verzoeken, uitvoering van het Damoclesbeleid en het uitvoeren van Bibob-onderzoeken. Tevens is er aandacht voor integrale juridische kwaliteitszorg en het verbeteren van de juridische kwaliteit, wat zoveel mogelijk in lopende processen wordt opgepakt.

Daarbij tekenen zich een aantal trends en ontwikkelingen af. Er is sprake van een toenemende juridisering. Burgers en bedrijven maken steeds vaker gebruik van bezwaar en beroep, dat vraagt om zorgvuldige en transparante afhandeling. Daarbij zien we dat burgers ook steeds meer gebruikmaken van de rechten die bijvoorbeeld de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) of het Burgerlijk Wetboek hen biedt, zoals het aansprakelijk stellen van de gemeente. Ook wordt er meer nadruk gelegd op participatie en pre-mediation, zodat geschillen in een vroeg stadium opgelost kunnen worden en juridische escalatie kan worden voorkomen. Daarnaast groeit de impact van digitalisering en transparantie, mede door de Wet open overheid (Woo). Ook andere wettelijke ontwikkelingen zijn hierin relevant, zoals de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) die per 1 januari in werking is getreden en de nieuwe Archiefwet die naar verwachting in 2026 in werking treedt. Nieuwe en complexere regelgeving, zoals de Omgevingswet en de energietransitie, maakt bovendien dat integrale advisering en specialistische kennis belangrijker worden. Tot slot neemt het belang van integriteit en veiligheid toe. Dat is zichtbaar in de groeiende rol van Bibob-onderzoeken en de toepassing van het Damoclesbeleid in het kader van de aanpak van ondermijning.

Communicatie

In 2026 herijken we onze communicatievisie. We monitoren wat er leeft en speelt, signaleren en duiden wat er leeft binnen de maatschappij en de organisatie en adviseren hierover op het juiste niveau in de organisatie. Het Communicatieteam helpt en coacht de organisatie om haar eigen communicatierol te vervullen en neemt het voortouw om de communicatie naar de inwoner te verbeteren. Inwoners worden steeds mondiger en vragen om duidelijke, begrijpelijke informatie of willen meepraten. Door de digitalisering veranderen

communicatiebehoeften en -kanalen. Dit vraagt om een intensievere inzet van communicatie.

Gemeente Voerendaal is een gemeente die zich met heel haar hart inzet om samen met haar inwoners, ondernemers en andere stakeholders te bouwen aan een sterk Voerendaal. Dat betekent dat er veel gebeurt. Er wordt veel werk verzet op onderwerpen als wonen, openbare ruimte, maatschappelijke thema's en de interne organisatie. Allemaal onderwerpen waarbij communicatie een belangrijke rol speelt.

Dienstverlening

We willen graag goede dienstverlening (blijven) leveren en onze dienstverlening toekomstbestendiger en wendbaarder maken. Dit om recht te doen aan de complexiteit en uitdagingen van de samenleving van nu.

Onder invloed van onder meer de coronacrisis, de energiecrisis, de toeslagenaffaire en als gevolg van nieuwe digitale mogelijkheden en wetgeving, verandert de relatie tussen burger en overheid. Het is voor de gemeente Voerendaal dan ook een logisch moment om de visie op dienstverlening te herijken. In 2026 zetten wij hier, in afstemming binnen Parkstad, verdere stappen in.

Financiën en Control

Het gemeentelijk financieel beleid is gericht op het duurzaam waarborgen van een solide financiële positie. Juist in een periode van financieel-economische onzekerheid en toenemende druk op de gemeentelijke middelen is het van belang de basis op orde te houden. De in de begrotingscirculaire 2026 opgenomen aandachtspunten en verplichtingen zijn in de voorliggende begroting verwerkt. Desondanks blijven de vooruitzichten uitdagend, aangezien meerjarige tekorten dreigen als gevolg van Rijksbeleid en de daaraan verbonden kortingen.

In 2026 wordt de doorontwikkeling van de planning- en controlcyclus voortgezet. Waar in de afgelopen jaren is ingezet op het verstevigen van de fundamenten, ligt de nadruk in de komende periode op het concretiseren van maatschappelijke doelen en het realiseren van aantoonbare effecten. Het verder digitaliseren en automatiseren van de P&C-cyclus en aanpalende financiële processen vormt hierin een essentiële vervolgstap. Daarbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de randvoorwaarden op het gebied van informatievoorziening, applicatiebeheer en naleving van wettelijke kaders, waaronder het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV).

Rechtmatigheidsverantwoording en interne beheersing

Rechtmatigheid is structureel verankerd in onze planning- en controlcyclus. De interne controlefunctie werkt risicogericht. Dit betekent dat er aandacht is voor processen zoals inkoop en aanbestedingen en subsidieverleningen. Hierbij wordt specifiek gekeken op naleving van wet- en regelgeving. Constateringen van onrechtmatigheden worden vastgelegd en waar nodig leiden deze tot aanvullende maatregelen. De interne controlefunctie beoordeelt op basis van het door het college vastgestelde interne controleplan de kwaliteit van sturing en beheersing en rapporteert hierover aan het managementteam.

In 2026 ligt de nadruk op het verder professionaliseren van de interne controlefunctie. Dit is in 2025 projectmatig aangepakt met inzet van een externe consultant, mede als gevolg van

de arbeidsmarktproblematiek. Een verkennende fase, gevolgd door een uitvoerende en een overdrachtsfase, vormen de basis voor gerichte training, kennisontwikkeling en procesoptimalisatie van de auditfunctie.

Voor 2026 zetten wij in op:

- Verdere professionalisering van control- en auditfuncties.
- Verdere doorontwikkeling van de rechtmatigheidsverantwoording.
- Aanscherping van de interne controle in kritieke processen.
- Versterking van risicobeheersing.

Doel is een robuuste, transparante en lerende organisatie waarin financiële rechtmatigheid aantoonbaar geborgd is en publieke middelen doelmatig en rechtmatig worden ingezet.

Grondbeleid

Conform de Nota Grondbeleid kiest Gemeente Voerendaal in beginsel bij niet-strategische uitbreidingsgebieden, uitbreidingsgebieden en herstructureringsgebieden voor passief (faciliterend) grondbeleid.

Bij strategische inbreidingsgebieden, uitbreidingsgebieden en herstructureringsgebieden en bij overige (kleinschalige) projecten wordt actief grondbeleid overwogen. Indien bij actief grondbeleid grote bedragen gemoeid zijn en/of aanzienlijke risico's gelopen worden, dan wordt de gemeenteraad betrokken bij het proces.

In 2026 staan geen grote grondtransacties op de planning. De meest voorkomende opbrengsten zijn afkomstig van verkoop van grond aan nutsbedrijven.

Gemeenten dienen uitvoering te geven aan de arresten van de Hoge Raad (Didam I en Didam II). In deze arresten is bepaald dat een overheidslichaam dat een onroerende zaak wil verkopen, aan iedereen die belangstelling heeft een gelijke kans moet geven om de zaak te kopen. Een koopovereenkomst die in strijd met de Didam-regels is gesloten, kan tot gevolg hebben dat de gemeente in beginsel onrechtmatig handelt tegen een (potentiële) gegadigde en eventueel kans schade moet betalen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn de fysieke zaken die de gemeente nodig heeft om goederen en diensten aan haar burgers te kunnen leveren. Ze zijn daarmee ondersteunend aan de realisatie van de gemeentelijke programma's en moeten goed onderhouden worden om de gewenste kwaliteit te kunnen waarborgen. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid.

De kapitaalgoederen zijn te verdelen in:

- Openbare ruimte: wegen;
- Openbare ruimte: openbare verlichting;
- Openbare ruimte: water en rioleringen;
- Openbare ruimte: openbaar groen;
- Gebouwen (accommodaties).

Deze paragraaf toont het niveau van onderhoud van onze kapitaalgoederen en de vertaling van de financiële gevolgen daarvan in de begroting. Deze zijn gebaseerd op de beheerplannen.

Zoals gebruikelijk is in de begroting een afzonderlijke stelpost voor loon- en prijsstijgingen opgenomen.

Thema's	Beheerplannen	Jaar vaststelling	Loopt t/m	Financiële vertaling in begroting
Wegen	Wegbeheerplan 2026-2030	2025	2030	Ja
Openbare verlichting	Beleidsplan openbare verlichting 2016-2020	2016 (2022 verlengd)	2026	Ja
	Beheerplan Openbare Verlichting 2016-2026	2016	2026	
Water	Watertakenplan	2020	2024	Ja
Groen	Meerjaren groenbeheerplan 2026-2030	2025	2030	Ja
Gebouwen	MJOP	2025	2034	Ja

Wegen

Het deel van de Voerendaalse infrastructuur waar de gemeente voor verantwoordelijk is, is het gemeentelijke wegennetwerk. Dit kapitaalgoed is ondersteunend aan het programma "Verkeer, Vervoer en Waterstaat", maar heeft ook een direct effect op andere programma's. Denk aan de ondersteunende rol bij de leefbaarheid in de kernen of de bereikbaarheid van ondernemers in het kader van de economische versterking van de gemeente.

In ons wegbeheerplan is het kwaliteitsniveau van onze wegen vastgelegd. Het Wegbeheerplan geeft een beeld van de financiële middelen die nodig zijn om dit niveau te borgen. Het Wegbeheerplan 2026-2030 is op 2 oktober 2025 door de raad vastgesteld. In december 2025 wordt het STRategisch Investerings Plan (STRIP) geactualiseerd. Hierin zijn voor de komende planperiode infrastructurele investeringsprojecten beschreven, waarbij de uit te voeren werkzaamheden integraal vanuit de verschillende beleidsvelden van de openbare ruimte worden benaderd. Voor de planning en uitvoering van deze projecten verwijzen wij u naar de betreffende programma's. Het regulier onderhoud wordt jaarlijks verantwoord als exploitatiepost binnen de begroting, de geprognostiseerde onderhoudskosten zijn meerjarig vertaald in de begroting.

Areaal	
Oppervlakte asfaltverharding:	611.128 m ²
Oppervlakte elementenverharding:	339.896 m ²
Oppervlakte cement-beton:	12.476 m ²
Oppervlakte half-/onverhard:	106.600 m ²

Exploitatiebudgetten verhardingen	2026	2027	2028	2029
Klein onderhoud	70.000	70.000	70.000	70.000
Groot onderhoud	926.250	926.250	926.250	926.250
	996.250	996.250	996.250	996.250

Openbare verlichting

De openbare verlichting (OV) vervult een belangrijke rol op het gebied van verkeersveiligheid, openbare orde en sociale beleving. De burger dient zich in de openbare ruimte, ook na het invallen van de duisternis, behaaglijk en veilig te voelen. Een teveel aan verlichting kan echter ook een verstorend effect hebben. Om invulling te geven aan het beleid en onderhoud van dit kapitaalgoed hebben we het beleidsplan OV 2016-2020 (in 2022 verlengd tot 2026) en het beheerplan OV opgesteld. In 2026 zal een nieuw OV-beleids- en beheerplan worden opgesteld.

Beleidsplan OV

Het doel van het Beleidsplan is technische- en financiële kaders aan te geven waarbinnen werkzaamheden op het gebied van openbare verlichting worden uitgevoerd. Het beleidsplan geeft inzicht in de kaders voor verlichting bij nieuwbouw, reconstructies en vervanging. Deze kaders liggen ten grondslag aan het Beheerplan OV.

Beheerplan OV

Het doel van het Beheerplan is inzicht geven in de huidige kwaliteit van de openbare verlichtingsinstallatie. Op basis van het beheerbestand wordt inzicht gegeven over de omvang van het te beheren areaal, de onderhoudswerkzaamheden en de geplande projecten voor de komende periode. Tevens kan op basis van deze gegevens een inschatting worden gemaakt van de totale energiekosten.

De financiële middelen die nodig zijn voor de diverse aspecten zijn geraamd en samengevat.

Areaal (per 01-08-2023)	
Aantal lichtmasten:	3.225 st.
Aantal armaturen LED	3.283 st.
Aansluitingen:	3.220 st.

Openbare verlichting	2026	2027	2028	2029
Exploitatiebudget	166.767	166.153	167.995	167.227

Water en riolering

In de Wet milieubeheer is geregeld dat de gemeente een zorgplicht heeft inzake het doelmatig inzamelen en transporteren van afval- en regenwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied.

In samenwerking met de regio Parkstad is een (regionaal) Watertakenplan voor het (algemene) beleid voor de gemeentelijke watertaken opgesteld. In 2019 is het gemeentelijk Watertakenplan 2020-2024 en het Kostendekkingsplan Voerendaal vastgesteld. Het Basis Rioleringsplan 2019 (BRP2019) is afgerond. Het beheer en onderhoud alsmede geplande investeringen worden, conform de gestelde kaders in het Watertakenplan 2020-2024, uitgevoerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de gevolgen van de klimaatontwikkelingen, zoals met name hevige regenval, langere periodes van droogte en extreme temperaturen. In het rioolkostendekkingsplan zijn de financiële planning en verantwoording voor dit thema afgedekt. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. In 2026 wordt in Parkstad verband het Watertakenplan vernieuwd en ter besluitvorming voorgelegd. Het BRP 2019 wordt gehandhaafd.

In december 2025 is het STRategisch Investerings Plan (STRIP) geactualiseerd. Hierin zijn voor deze planperiode infrastructurele investeringsprojecten beschreven, waarbij de uit te voeren werkzaamheden integraal vanuit de verschillende beleidsvelden van de openbare ruimte worden benaderd. Voor de planning en uitvoering van deze projecten verwijzen wij u naar de betreffende programma's.

Areaal	
Lengte (vrijval) riolering:	123.559 m.
Lengte drukriool:	7.707 m.
Aantal rioolgemaal/pompunits:	37 st.
Aantal kolken:	3.450 st.
Aantal bergingbezinkbassins:	3 st.
Aantal kunststofbufferzakken:	3 st.
Open bergingen:	5 st.
Lamellenfilters:	3 st.
Wervelventielen:	11 st.
Zandvangers:	44 st.

Taakveld Riolering	2026	2027	2028	2029
Exploitatiebudget	1.834.455	1.872.132	2.207.604	2.161.777

Openbaar groen

Openbaar groen maakt onderdeel uit van het programma “Sport, Cultuur en Recreatie” en speelt een belangrijke rol in de beleving die inwoners en bezoekers van de gemeente Voerendaal hebben bij de openbare ruimte. Bij openbaar groen speelt met name de beeldkwaliteit een belangrijke rol in de beleving van burgers. De beeldkwaliteit wordt in grote mate bepaald door het onderhoudsniveau. Het vigerende meerjaren groenbeheerplan is op 2 oktober 2025 vastgesteld voor de periode 2026 – 2030.

Met het in het plan vastgestelde gemiddelde kwaliteitsniveaus kan het aanwezige openbare groen duurzaam in stand worden gehouden. De benodigde middelen om het vastgestelde kwaliteitsniveau te realiseren zijn vertaald in de begroting. In 2023 is de IVOR (Integrale Visie Openbare Ruimte) vastgesteld. De IVOR is mede kaderstellend voor het op te stellen IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte)

Areaal	
Aantal bomen:	7.091 st.
Grasvlakken binnen bebouwde kom:	231.000 m2
Grasvlakken buiten bebouwde kom:	449.350 m2
Plantsoen binnen bebouwde kom:	124.208 m2
Plantsoen buiten bebouwde kom :	356.373 m2
Watergangen:	70.658 m2

Taakveld openbaar groen	2026	2027	2028	2029
exploitatiebudget	2.041.563	1.910.394	2.021.361	1.935.774

Gebouwen

Het vastgoed van de gemeente is onder te verdelen in grond en gebouwen. Voor het onderdeel grond wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

De raad heeft op 2 oktober het nieuwe Meerjaren Onderhouds Plan (MJOP) vastgesteld voor de jaren 2025 t/m 2034.

Gemeentelijk accommodatiebeleid is noodzakelijk om te komen tot duurzaam en toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed. In 2025 zijn we hier mee gestart en dit wordt begin 2026 afgerond.

Overzicht gemeentelijke maatschappelijke gebouwen

- G01 Gemeentehuis Voerendaal
- G02 Dienstgebouw buitendienst, Lindelauffer Gewande Voerendaal
- G03 Cultureel centrum De Borenborg, Furenthela Voerendaal
- G04 Gemeenschapshuis 't Kunderhoes, Hogeweg Voerendaal
- G05 Gemeenschapshuis Op d'r Plats, Houtstraat Klimmen (na ingebruikname van de OCK komt deze functie te vervallen)
- G06 Gemeenschapshuis en gymzaal 't Wouves, Dorpsplein Ransdaal
- G07 Multifunctioneel centrum De Auwsjoeel Ubachsberg
- G08 Psz/bibliotheek/IVN/Fanfare Ransdalerstraat Ransdaal
- G09 Psz Auvermennekes / bso Bommes, Kerkveldweg Klimmen (na ingebruikname van de OCK komt deze functie te vervallen)

- G10 Bibliotheek/De Burgerij, Furenthela Voerendaal
- G11 Pand Barrier (muziekcollectief), Valkenburgerweg Voerendaal
- G12 Kleedaccommodatie VV RKVV, Goswijnstraat Voerendaal
- G13 Kleedaccommodatie VV RKSVB, Kerkstraat Ubachsberg
- G14 Kleedaccommodatie VV Hellas, Schoolstraat Klimmen (na ingebruikname van de OCK komt deze functie te vervallen)
- G15 Kleedaccommodatie, Spoorstraat Ransdaal, tijdelijke bewoning vluchtelingen
- G16 Sportcomplex De Joffer, Goswijnstraat Voerendaal
- G17 Gebouwtje visvereniging, Mergelweg Voerendaal
- G18 Bakhuis, H.v.Veldekestraat Voerendaal
- G19 OCK, Kerkveldweg Klimmen

Daarnaast zijn er nog woningen en schoolgebouwen in eigendom van de gemeente.

Het woningbestand in eigendom van de gemeente bestaat uit:

- G54 Sebastianusstraat 4 Klimmen in 2022 aangekocht ten behoeve van bewoning door statushouders (het ontzorgingsarrangement met de Woningstichting is in voorbereiding).
- Termaar 51, 6343 CL Klimmen, deze woning is aangeschaft door gemeente Voerendaal om gevluchte Oekraïners in op te vangen.

Schoolgebouwen

Van de 4 schoolgebouwen (basisscholen) is de gemeente economisch eigenaar en schoolbestuur Innovo de juridisch eigenaar. Schoolbesturen hebben vanaf januari 2015 de verantwoordelijkheid over het totale onderhoud van hun schoolgebouwen. Innovo heeft de gemeente gevraagd om het beheer van de Brede School over te nemen. Het onderzoek naar haalbaarheid en wenselijkheid heeft niet geleid tot overdracht van het beheer naar de gemeente.

- G31 Brede school Cortemich Voerendaal (incl. gebruik door de externe partijen Kompas, Ritmo, Meander, GGDZL, Humankind en JENS).
- G32 Basisschool Ummer Clumme, Kerkveldweg Klimmen
- G33 Gymzaal Ummer Clumme
- G34 Basisschool Berg Op, Bostenstraat Ubachsberg (gymzaal is in 2019 gesloopt)
- G35 Basisschool St. Theresia, Ransdalerstraat Ransdaal.

Financieel overzicht verloop voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen:

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	2026	2027	2028	2029
Stand voorziening per 1/1	1.113.244	1.531.607	1.004.378	1.012.696
Dotaties aan onderhoudsvoorziening	680.186	680.186	680.186	680.186
Onttrekkingen aan onderhoudsvoorziening	-266.823	-1.212.415	-676.868	-401.517
Stand voorziening 31/12	1.531.607	1.004.378	1.012.696	1.296.365

Financiering

Inleiding:

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze van financiering van beleid en het beheersen van de financiële risico's die met financiering gelopen worden.

“Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoord over, en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's”.

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's, de gemeente moet altijd over voldoende geld beschikken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire consequenties verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel.

Beleidskaders:

Het beleid ten aanzien van de treasuryfunctie is vastgelegd in bijlage 2 van de Financiële Verordening 2023 (raad 14.12.2023). Een belangrijk punt uit de verordening is, dat het uitzetten van gelden niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico en dat het verstrekken van leningen aan derden en het garanderen van gelden alleen is toegestaan uit hoofde van een publieke taak.

Deze treasuryfunctie is een afgeleide van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido). In de wet Fido zijn de wettelijke kaders opgenomen van de treasuryfunctie. De gemeente dient voorzichtig om te gaan met publieke middelen. De Gemeente Voerendaal hanteert in beginsel totaalfinanciering.

Het financieringsbeleid heeft een aantal doelstellingen:

1. Het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
2. Het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van overtollige gelden om de programma's binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te voeren;
3. Het beheersen van de risico's verbonden aan de treasuryfunctie;
4. Het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
5. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders en limieten en richtlijnen van dit statuut.

De gemeenteraad heeft een kader stellende en controlerende functie. Daarnaast het bewaken van de voortgang, de evaluatie en de verantwoording van de treasuryactiviteiten via het vaststellen van de begroting en de jaarrekening.

Algemene ontwikkelingen:

Externe ontwikkelingen

Externe ontwikkelingen beïnvloeden en zijn medebepalend voor het geven van een rentevisie. Ontwikkelingen die de rente bepalen spelen zich voornamelijk buiten Nederland af. Zo heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een grote invloed op de financiële markten van de Europese Gemeenschap. Ook de Centrale Bank van de Verenigde Staten (FED) is medebepalend voor Europa. De toekomstige ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt

zijn door de verscheidenheid van invloeden moeilijk in te schatten. Bijvoorbeeld de politieke spanning die nu in de wereld spelen kunnen veranderingen met zich meebrengen in de rentestanden.

Interne ontwikkelingen

Het investeringsprogramma heeft in de basis veel invloed op de liquiditeitsplanning. In opmaat naar de begroting 2026 is de meerjaren investeringsplanning geactualiseerd, zodat deze beter aansluit op onze planning en die van externe partijen. In de regel zien we dat de meeste investeringen naar achter zijn geschoven. Deze verschuiving heeft direct effect op onze lening behoefte

Treasurybeheer:

Risicobeheer

Het risicobeheer geeft een samenvatting van het (verwachte risicoprofiel van de organisatie.

Met betrekking tot het risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- Het aangaan van leningen, het uitzetten van middelen of verstrekken van geldleningen en het verlenen van gemeentegaranties is alleen toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak.;
- Uitzettingen hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van inkomen door het lopen van meer dan normale risico's;
- Er wordt geen gebruik gemaakt van financiële derivaten als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet financiering decentrale overheden;
- Overeenkomstig de Wet Fido kunnen geen hypothecaire leningen worden verstrekt aan personeel en politieke ambtsdragers.

Renterisicobeheer

- Een stabiel rentelastniveau wordt nagestreefd door de looptijd van de op te nemen langlopende geldleningen af te stemmen op de looptijden van de in de leningenportefeuille reeds aanwezige leningen;
- Het renterisico van de vaste schuld bedraagt maximaal de renterisiconorm;
- Het renterisico van de vlottende schuld wordt beperkt door de netto vlottende schuld te beperken tot de kasgeldlimiet conform de bepalingen in de Wet fido;
- De rentevisie van de gemeente wordt jaarlijks bij het vaststellen van de begroting vastgesteld;
- Kredietrisico's worden beperkt door uitsluitend gelden uit te zetten bij kredietwaardig geachte partijen. Dit zijn bankinstellingen die onder toezicht staan van de Nederlandse Bank en hun hoofdvestiging hebben in Nederland. Deze banken hebben minimaal een AA-rating (Standard & Poor's rating);
- Indien de markt het toelaat zullen leningen die direct voor conversie in aanmerking komen, maar ook leningen die middels termijntransacties geconverteerd kunnen worden, worden overgesloten.

Renterisico voor de vlottende schuld

In dit onderdeel wordt de werkelijke omvang van de vlottende schuld getoetst aan de wettelijke norm van de Wet Fido. De risico's op de vlottende schuld worden ingeperkt door het hanteren van de kasgeldlimiet. In 2026 bedraagt de toegestane kasgeldlimiet voor Voerendaal:

(a) de omvang van de jaarbegroting (exploitatie) 2026, zijnde € 40.200.000 vermenigvuldigd met

(b) het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage, zijnde 8,5%.

De toegestane kasgeldlimiet voor 2026 is dus € 3.417.000 (voor 2025 was deze € 3.190.000).

De werkelijke netto vlottende schuld wordt regelmatig getoetst aan de toegestane omvang van de kasgeldlimiet. Een actief liquiditeitenbeheer voorkomt dat de geldende kasgeldlimiet wordt overschreden.

Renterisico van de vaste schuld

De renterisiconorm wordt gebruikt om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken, deze mag jaarlijks niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Voorkomen moet worden dat in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille gefinancierd moet worden of op basis van de leningsvoorwaarden wordt beïnvloed door een herziening van de rente.

In onderstaande tabel staat de verwachte ontwikkeling van de renterisiconorm voor de komende jaren. De langlopende leningen waarover de gemeente een renterisico loopt, blijft de komende jaren binnen de wettelijke norm.

Renterisiconorm (bedragen x €1.000)	2026	2027	2028	2029
1. Begrotingstotaal	40.239	40.667	41.513	42.876
2. Wettelijk percentage	20%	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm (1x2)	8.048	8.133	8.303	8.575
4. Renteherzieningen	0	0	0	0
5a. Aflossing bestaande leningen	2.279	2.252	2.224	2.195
5b. Aflossing nieuwe leningen	500	800	1.300	1.300
6. Bedrage waarover renterisico gelopen wordt (4+5a/5b)	2.779	3.052	3.524	3.495
7. Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	5.269	5.081	4.779	5.080

Financiering en leningenportefeuille

Ten gevolge van het investeringsvolume in 2026 tot en met 2029 dienen 3 langlopende leningen te worden afgesloten. In de tabel hieronder is aangegeven dat op basis van de financieringsbehoefte nieuwe leningen moeten worden aangetrokken, hierdoor neemt de schuld per jaar toe.

Ontwikkeling leningenportefeuille (bedragen x €1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Stand 1 januari bestaande leningen	29.058	34.100	38.821	43.269	54.745
Aflossingen bestaande leningen -/-	-2.458	-2.279	-2.252	-2.224	-2.195
Stand 31 december bestaande leningen	26.600	31.821	36.569	41.045	52.550
Geprognosticeerde nieuwe leningen +	7.500	7.500	7.500	15.000	0
Aflossingen nieuwe leningen -/-	0	-500	-800	-1.300	-1.300
Saldo 1 januari nieuwe leningen	7.500	7.000	6.700	13.700	-1.300
Stand 31 december	34.100	38.821	43.269	54.745	51.250
Rentelasten huidige en nieuwe leningen		669	889	1.099	1.596

Bij de bepaling van de leningsduur is rekening gehouden met de actuele rentes en een evenwichtige spreiding van de leningenportefeuille. Door de huidige rente en het gekozen beleid tot investeren zullen de rentekosten de komende jaren stijgen.

Voor wat betreft de door de gemeente aan te trekken leningen als gevolg van toekomstige investeringen lopen we een renterisico. In de begroting en meerjarenramingen is rekening gehouden met drie nieuwe leningen (15 en 25-jaars) met een rentepercentage van resp. 3,18% en 3,31%. Het is zaak om de renteontwikkelingen van zowel korte als langlopende geldleningen in de gaten te houden zodat op het juiste moment overgegaan kan worden tot het aantrekken van een geldlening met een andere looptijd.

Rente methodiek en renteresultaat

Conform de voorschriften zoals vermeld in de notitie rentekosten van de commissie BBV vindt rentetoerekening aan investeringen en taakvelden plaats op basis van een omslagrentepercentage.

Voor 2026 ziet het renteschema (ter berekening van het renteresultaat) er als volgt uit:

Renteschema (bedragen x €1.000)	2026	2027	2028	2029
A1. Externe rentelasten bestaande financiering	239	487	725	1.222
A2. Geprognosticeerde rente nieuwe lange leningen	430	402	374	374
A3. Geprognosticeerde rente nieuwe korte leningen	0	0	0	0
B1 Te ontvangen rentebaten verstrekte leningen	-26	-26	-26	-26
B2. De externe rentebaten	-105	-126	-135	-11
C1. Rente voor grondexploitatie	0	0	0	0
C2. Toegerekende rente grondexploitatie	0	0	0	0
D1 Rente eigen vermogen	0	0	0	0
D2 Rente voorzieningen	0	0	0	0
E Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (A+B+C+D)	538	737	938	1.559
De aan taakvelden toegerekende rente (omslagrente)	-953	-1.061	-1.756	-1.596
Renteresultaat op het taakveld treasury	-415	-324	-818	-37
F Stand vaste activa per 1 januari	47.694	57.593	70.550	68.895
Gemiddelde rente (E/F)	1,33%	1,48%	1,51%	2,26%
Omslagrente	2%	2%	2,5%	2,5%

Verbonden partijen

Inleiding

Onze gemeente werkt op diverse beleidsterreinen samen met andere overheden en organisaties in zogenaemde **verbonden partijen**. Dit zijn organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en/of financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een stem heeft in het bestuur. Financieel belang houdt in dat de gemeente risico loopt op financiële tekorten of niet-verhaalbare middelen bij faillissement. Verbonden partijen kunnen verschillende juridische vormen hebben, zoals gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen.

Een aanzienlijk deel van de gemeentelijke uitvoering vindt plaats via deze partijen. Het is daarom van strategisch belang om grip te hebben op hun functioneren, zowel in financiële als inhoudelijke zin. De gemeenteraad heeft hierin een kaderstellende en controlerende rol, het college voert de bestuurlijke beheertaak uit binnen deze kaders.

Voor deze sturing gelden de beleidskaders uit de **nota Verbonden Partijen (2012)** en de **notitie Sturing & Control (2013)**. Deze bieden onder andere een risicoanalyse op hoofdlijnen en inzicht in de sturingsmogelijkheden. De actualisatie van deze kaders vindt plaats in **december 2025**, wanneer een nieuwe nota Verbonden Partijen ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd.

Sinds 2022 participeert Voerendaal samen met dertien andere Zuid-Limburgse gemeenten in het traject **Samen grip op verbonden partijen (SGOVP)**. Doel hiervan is de sturing op en samenwerking met verbonden partijen te versterken, zowel op het gebied van financiële, juridische als inhoudelijke uitgangspunten. Daarbij verschuift de rol van de gemeente steeds meer van reactief naar proactief: van volgen naar sturen, met nadruk op invloed aan de voorkant van besluitvorming in de P&C-cyclus.

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen (GR):

- BSGW
- Gegevenshuis
- GGD Zuid-Limburg
- ISD Kompas
- Omnibuzz
- Rd4
- Omgevingsdienst Zuid-Limburg
- Stadsregio Parkstad Limburg
- Veiligheidsregio Zuid-Limburg
- Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)
- Werkgeversservicepunt (WSP) Parkstad
- Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad
- Solido
- Historisch Centrum Limburg

Deelnemingen:

- NV Reinigingsdiensten Rd4
- NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)

- Enexis Holding NV
- CSV Amsterdam BV
- Nazorg Limburg BV
- NV Bank Nederlandse Gemeenten
- IBA Parkstad BV
- WoonwijzerWinkel Zuid-Limburg

Gemeenschappelijke regelingen

Belasting samenwerking Gemeente en Waterschappen (BsGW)		
Programma: 0. Bestuur en ondersteuning		
Vestigingsplaats	Roermond	
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur zijn alle deelnemende gemeenten en 1 waterschap vertegenwoordigd. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en 6 leden, te benoemen door het algemeen bestuur. De gemeente Voerendaal wordt vertegenwoordigd door de portefeuillehouder financiën/burgemeester.	
Financieel belang	258.000	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat		
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	2.802.000	2.802.000
Verwacht vreemd vermogen	572.000	286.000

Bedrijfsactiviteiten

Het heffen en invorderen van belastingen, het afhandelen van bezwaar- en beroepsschriften inzake belastingen en het uitvoeren van de Wet waardering onroerende zaken.

Algemene zaken, die betrekking hebben op activiteiten en prestaties, zijn vastgelegd in een standaard uitvoeringsovereenkomst (SUO). Verdere detailafspraken zijn opgenomen in specifieke voorwaarden en overeengekomen richtlijnen voor gegevensuitwisseling. De uitwisseling van BAG/GEO gegevens wordt namens de gemeente Voerendaal verzorgd door het Gegevenshuis, eveneens gebaseerd op een overeengekomen richtlijn hierover.

Ontwikkelingen en risico's

- Veranderende wet- en regelgeving omtrent bezwaar- en beroepsschriften.
- Complexiteit bezwaren en beroepen.
- Spanning op de arbeidsmarkt.

Het Gegevenshuis		
Programma: 2. Verkeer, vervoer en waterstaat		
Vestigingsplaats	Landgraaf	
Bestuurlijk belang	Van iedere deelnemende gemeente en waterschap neemt een bestuurder zitting in het algemeen bestuur, met 2 stemmen +1 stem voor iedere 100.000 euro afname. De gemeente Voerendaal is vertegenwoordigd door de portefeuillehouder bedrijfsvoering.	
Financieel belang	217.712	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	296.812	25.078
Verwacht vreemd vermogen	382.182	517.774

Bedrijfsactiviteiten

Het Gegevenshuis ontzorgt (lokale) overheden op het gebied van het opzetten en het beheren van object- en ruimte gerelateerde (Basis-)registraties en geometrie, alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal. Hiermee kunnen (lokale) overheden voldoen aan wettelijke verplichtingen op dit gebied en kunnen dienstverlening en bedrijfsvoering kwalitatief hoogwaardig en kosteneffectief worden uitgevoerd. Het Gegevenshuis is door de opdracht gevende overheden tevens opgericht om innovatie in technologieën te vertalen naar de toepassing van object- en ruimte gerelateerde data in het publieke domein. Hierdoor kan Het Gegevenshuis een substantiële bijdrage leveren aan het imago van de regio en de regionale (economische) ontwikkelingen en bijbehorende werkgelegenheid. Als openbaar lichaam fungeert Het Gegevenshuis als shared service center in het publieke domein en ligt de focus om continu te innoveren, de dienstverlening te verbeteren en lasten te reduceren.

Ontwikkelingen en risico's

- Het huidig huisvestingsconcept past niet bij de profilering van de organisatie. Een totaalplan voor de huisvesting incl. financiële consequenties wordt nog verwacht.
- Als gevolg van (pre)pensionering ontstaat in 2026 voor 6 fte gedurende enkel maanden een overlap van salarislasteren dan wel hiaten in de invulling van de functies.
- Het organisatie ontwikkeltraject vraagt sterke inzet op externe begeleiding en coaching van personeel om uitval te voorkomen.

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Uitbreiding van het aantal deelnemers zal resulteren in een structureel lagere exploitatiebijdrage.

Gemeentelijke gezondheidsdienst Zuid-Limburg		
Programma: 7. Volksgezondheid en milieu		
Vestigingsplaats	Heerlen	
Bestuurlijk belang	De verantwoordelijke portefeuillehouder is lid van het Algemeen Bestuur en lid van de financiële commissie.	
Financieel belang	932.105	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	1.454.675	n.v.t.
Verwacht vreemd vermogen	n.v.t	n.v.t

Bedrijfsactiviteiten

De GGD is het verlengstuk van gemeenten op het gebied van het programma GGD, Veilig Thuis en Jeugdgezondheidszorg.

Tevens is de GGD de vakspecialist op die terreinen vanuit (preventieve) volksgezondheid. De ontwikkelingen en aanpak van de GGD binnen die terreinen sluiten aan bij onze filosofie dat het geluk, veerkracht en welbevinden van onze inwoners het uitgangspunt is. De GGD levert hiermee een belangrijke maatschappelijke bijdrage aan de zelfredzaamheid, het naar vermogen kunnen meedoen en het veilig en gezond opgroeien, leven en ouder worden van onze inwoners.

Ontwikkelingen en risico's

In Zuid-Limburg zijn al langere tijd verschillen zichtbaar in gezondheid en leefstijl ten opzichte van andere regio's. Gemeenten, zorgorganisaties en maatschappelijke partners werken samen om hier structureel verbetering in te brengen. Dit gebeurt via het regionale programma *Trendbreuk*, dat door de GGD Zuid-Limburg wordt gecoördineerd. Voor de periode 2024–2026 is hiervoor een werkplan vastgesteld.

De GGD heeft daarnaast een centrale rol in de uitvoering van landelijk en regionaal gezondheidsbeleid. Dit is vastgelegd in het meerjarenbeleidsplan 2024–2027, dat ook voor gemeenten financiële gevolgen heeft. Verder coördineert de GGD de uitvoering van het *Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)* en het *Integraal Zorgakkoord (IZA)* voor de regio. Deze akkoorden vragen om inzet van capaciteit en afstemming tussen de zestien deelnemende gemeenten, zorgverzekeraars en maatschappelijke organisaties.

Risico's zitten met name in:

- De toenemende afhankelijkheid van de uitvoeringskracht van de GGD, in combinatie met krappe arbeidsmarkten.
- De financiële impact van het meerjarenbeleid van de GGD en de mate waarin gemeenten hierin moeten bijdragen.
- De bestuurlijke sturing op regionale samenwerkingsverbanden, die steeds complexer wordt naarmate meer akkoorden en programma's via verbonden partijen worden uitgevoerd.

ISD Kompas		
Programma: 6. Sociaal Domein		
Vestigingsplaats	Nuth	
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 3 stemmen per deelnemende gemeente. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de 3 deelnemende gemeenten. De gemeente Voerendaal wordt vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Sociale zaken in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur. Voor het algemeen bestuur zijn er tevens 2 leden van de gemeenteraad afgevaardigd.	
Financieel belang	1.782.866	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	200.000	200.000
Verwacht vreemd vermogen	896.560	onbekend

Bedrijfsactiviteiten

Doel is het bieden van een vangnet voor mensen die (tijdelijk) geen eigen inkomen (kunnen) verwerven en het actief begeleiden van deze mensen terug naar de arbeidsmarkt. En uitvoering van wetgeving op het gebied van participatie en inkomens(-ondersteuning).

Ontwikkelingen en risico's

Het wetsvoorstel Participatiewet in Balans beoogt de ondersteuning beter aan te laten sluiten op de leefwereld en mogelijkheden van inwoners. Niet langer staan regels centraal, maar de mens. Hoewel de exacte inhoud zich nog ontwikkelt, wordt duidelijk dat maatwerk en vertrouwen in de uitvoeringspraktijk voorop komen te staan. De inwerkingtreding van de wet is uitgesteld tot 2026.

Vooruitlopend op deze ontwikkelingen is zichtbaar dat de uitvoering van de Participatiewet onder druk staat. In 2025 is de in- en uitstroom gelijk gebleven waardoor het aantal deelnemers gelijk blijft.

De gemeente Beekdaelen heeft in 2025 een onderzoek geïnitieerd naar het in eigen beheer uitvoeren van taken van GR ISD Kompas. De bevindingen van dit onderzoek zijn niet eerder te verwachten dan medio 2026.

Daarnaast is sprake van structurele financiële risico's:

- Bij beëindiging van de gemeenschappelijke regeling neemt de gemeente deel in eventuele schulden of liquidatiekosten.
- De gemeente is medeverantwoordelijk voor het dekken van tekorten binnen de regeling.
- Zowel inkomensondersteuning als het minimabeleid zijn open einde-regelingen, waarbij fluctuaties in het klantenbestand direct effect hebben op het financiële resultaat.

Deze ontwikkelingen vragen om aandacht voor risicobeheersing, monitoring en bestuurlijke afwegingen richting de verwachte wijzigingen per 2026.

Omnibuzz		
Programma: 6. Sociaal domein		
Vestigingsplaats	Geleen	
Bestuurlijk belang	De verantwoordelijk portefeuillehouder is namens de gemeente Voerendaal afgevaardigd als lid van het algemeen bestuur van Omnibuzz.	
Financieel belang	267.000	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	2026
Verwacht Eigen vermogen	785.515	779.391
Verwacht Vreemd vermogen	1.569.615	1.820.401

Bedrijfsactiviteiten

Omnibuzz is de uitvoeringsorganisatie voor het doelgroepenvervoer in Zuid-Limburg. Doel is het bieden van een toegankelijke, kwalitatief hoogwaardige en doelmatige vervoersvoorziening, die aansluit op andere vervoersvormen zoals het openbaar vervoer én de zorglogistiek. Gemeenten sturen gezamenlijk en rechtstreeks aan op de uitvoering, wat schaalvoordelen oplevert en uniformiteit creëert in systemen en klantcontact (o.a. planning, materieel, klantenservice).

De organisatie richt zich op bundeling van vervoersstromen, ontschotting tussen vervoersvormen en inzet op een integrale, toekomstbestendige mobiliteitsaanpak.

Omnibuzz werkt aan de volgende doelen:

- Verminderen van doelgroepenvervoer via stimulering van het reguliere OV;
- Laagdrempelig en inclusief vervoer;
- Efficiënte en doelmatige inzet van vervoerscapaciteit;
- Ondersteuning van participatie in de samenleving;
- Verhogen van klanttevredenheid en klantgerichtheid;
- Investeren in competente en gemotiveerde medewerkers;
- Doorontwikkeling naar een slimme, datagedreven mobiliteitsorganisatie.

Ontwikkelingen en risico's

Omnibuzz breidt haar takenpakket uit met de uitvoering van het leerlingenvervoer voor zes gemeenten. Daarnaast wordt in samenwerking met de Provincie Limburg en Arriva gewerkt aan een mobiliteitsactieplan om inwoners langer gebruik te laten maken van bestaande vervoersmogelijkheden, waaronder het OV.

De uitvoering staat onder druk door structurele personeelstekorten, toenemende vervoersvraag en stijgende ondersteuningsbehoefte bij reizigers. Om piekbelasting te verminderen wordt gewerkt met ritverspreiding over de dag. Ondanks een lichte groei in vervoersvolume blijft het niveau onder dat van vóór COVID-19.

De belangrijkste risico's betreffen:

- **Kostenstijgingen** (brandstof, lonen, leveranciersindexaties);
- **Arbeidsmarktkrapte**, met gevolgen voor ritbetrouwbaarheid en klantcontact.

Omnibuzz speelt hierop in met:

- **Digitalisering** van klantcontact (*Mijn Omnibuzz*);

- **Piekspreiding** in de ritplanning;
- **Samenwerking met OV-partners** voor bevordering van zelfredzaamheid;
- **Afbouw van nachtritten** om capaciteit overdag te waarborgen.

Reinigingsdienst Rd4		
Programma: 7. Volksgezondheid en milieu		
Vestigingsplaats	Heerlen	
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid. De wethouder verantwoordelijk voor Milieu is lid van het Algemeen Bestuur.	
Financieel belang	De gemeente is houder van 1.188 aandelen van € 4,54 per aandeel (totaal € 5.391 boekwaarde). Het dividend is voor alle jaren €9.000,- geraamd.	
Begroting		
Jaarlijkse bijdrage	1.660.552	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	3.179.000	3.719.000
Verwacht vreemd vermogen	38.429.000	42.753.000

Bedrijfsactiviteiten

De gemeente Voerendaal is deelnemer in de gemeenschappelijke regeling Rd4 voor de uitvoering van afvalinzameling, reiniging van de openbare ruimte en aanverwante taken. Rd4 voert zowel **basistaken** uit (huishoudelijke afvalinzameling, beheer van straatvoorzieningen, servicepunt) als **plustaken**, waaronder straatreiniging, het opruimen van zwerfafval en dumpingen, ondersteuning bij huisuitzettingen en coördinatie van de afzet van afvalstromen.

De uitvoering is gericht op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde en marktconforme dienstverlening. Daarnaast levert Rd4 een inhoudelijke bijdrage aan de transitie naar een circulaire economie.

Ontwikkelingen en risico's

De focus in 2026 ligt op het beperken van afvalstromen, verbeteren van scheiding en hergebruik en het beheersen van oplopende kosten. Dit is uitgewerkt in het regionale **Grondstoffenplan 2022–2026**, dat inzet op afvalpreventie, hoogwaardige recycling en het sluiten van kringlopen.

Om hieraan invulling te geven, worden onder andere de volgende stappen gezet:

- **Onderzoek naar een regionaal Circulair Ambachtscentrum (CAC)**: een locatie of netwerk waarin milieustraat, kringloop, reparatie, onderwijs en het sociaal domein samenwerken om hergebruik te bevorderen en onnodige verbranding/stort te voorkomen.
- **Versobering en optimalisatie van inzameling**: bijvoorbeeld minder gft-inzameling in de wintermaanden en reductie van specifieke afvalstromen, zoals luiers.
- **Laagdrempelige hergebruikinitiatieven**: via tijdelijke pop-up stores wordt hergebruik van onder meer kleding gestimuleerd (zie ook Bezuinigingsopgave).

Risico's blijven bestaan door externe factoren die druk zetten op de begroting van Rd4:

- **Stijgende kosten** voor afvalverwerking, brandstof, lonen en leveranciersindexaties;
- **Afhankelijkheid van marktontwikkelingen** rond grondstoffenprijzen en verwerkingscapaciteit;
- **Financiële gevolgen bij beëindiging of uittreding** uit de regeling, waaronder deelname in schulden of liquidatiekosten.

Tegelijkertijd biedt de ontwikkeling van de circulaire economie op termijn kansen voor kostenbeheersing en duurzame waardecreatie.

Omgevingsdienst Zuid-Limburg		
Programma: Volksgezondheid en milieu		
Vestigingsplaats	Maastricht	
Bestuurlijk belang	Het openbaar lichaam heeft een algemeen bestuur. De colleges van burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten wijzen uit hun midden een lid van het algemeen bestuur aan. De verantwoordelijk wethouder is lid van het algemeen bestuur.	
Financieel belang	188.279	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	1.321.872	1.140.372
Verwacht vreemd vermogen	1.627.966	1.442.785

Bedrijfsactiviteiten

De Omgevingsdienst Zuid-Limburg (OZL) werkt in opdracht van de zestien Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie Limburg aan een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving. De kerntaken zijn vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en specialistisch milieuadvies. OZL controleert bedrijven op naleving van de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), en treedt handhavend op bij overtredingen. De gemeente Voerendaal heeft, naast de wettelijk verplichte basistaken, ook aanvullende milieutaken aan de omgevingsdienst overgedragen.

Ontwikkelingen en risico's

Vanaf 2024 is de Omgevingswet van kracht. Dit leidt tot wijzigingen in de aard en omvang van de taken van OZL. Deze wetswijziging vraagt om aanpassing van werkprocessen en kan op termijn leiden tot bijstelling van de gemeentelijke bijdrage.

Daarnaast speelt de krapte op de arbeidsmarkt een belangrijke rol. Door tekorten aan gespecialiseerd personeel staan de uitvoering en planning onder druk. Noodzakelijke inhuur van capaciteit kan leiden tot een oplopende bijdrage.

Eventuele financiële voor- of nadelen uit de exploitatie van de gemeenschappelijke regeling worden volgens verdeelsleutel door de deelnemers gedragen.

Stadsregio Parkstad Limburg		
Programma: 0. Bestuur en ondersteuning		
Vestigingsplaats	Heerlen	
Bestuurlijk belang	Burgemeester is lid van het DB en de verantwoordelijk wethouder is lid van het AB. De inhoudelijke portefeuillehouders zijn lid en / of voorzitter van een of meerdere bestuurscommissies.	
Financieel belang	174.000	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat.	1000	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	6.090.000	5.964.000
Verwacht vreemd vermogen	1.424.000	1.097.000

Bedrijfsactiviteiten

De Stadsregio Parkstad Limburg levert een structuurversterkende bijdrage aan de evenwichtige ontwikkeling van de regio in relatie tot haar omgeving, zowel regionaal, provinciaal, landelijk als grensoverschrijdend. De samenwerking is vormgegeven via een kernagenda en een flexibele keuzeagenda. De bestuurscommissies zijn verantwoordelijk voor de uitvoering.

De kernagenda richt zich op de thema's: Economie en toerisme, Ruimte en mobiliteit, Wonen en herstructurering, Duurzaamheid en Sociaaleconomische structuurversterking. Daarnaast is grensoverschrijdende samenwerking een taakveld binnen het dagelijks bestuur. Parkstad Limburg coördineert tevens de verdeling van de DU Bevolkingsdaling en speelt een rol in Zuid-Limburgse opgaven zoals de NOVEX-ontwikkelagenda.

Ontwikkelingen en risico's

De inhoudelijke koers is consistent en heeft geleid tot regionale successen. Tegelijkertijd blijft het vertalen van de gezamenlijke ambitie naar lokale uitvoeringskracht een aandachtspunt.

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.

Veiligheidsregio Zuid-Limburg		
Programma: 1. Veiligheid en Handhaving		
Vestigingsplaats	Maastricht	
Bestuurlijk belang	Iedere gemeente heeft 1 stem in het algemeen bestuur, plus een stem per iedere 25.000 inwoners. Voor de gemeente Voerendaal is de burgemeester lid van het algemeen bestuur.	
Financieel belang	1.179.445	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	9.543.000	8.252.000
Verwacht vreemd vermogen	29.451.000	28.970.000

Bedrijfsactiviteiten

De Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL) draagt zorg voor een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke bevolkingszorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de Zuid-Limburgse gemeenten, partners en ketens binnen het werkgebied van de regio.

De focus ligt op het versterken van een flexibele crisisorganisatie, het continu verbeteren van de operationele paraatheid, en het vergroten van de gezamenlijke slagkracht bij zowel acute incidenten als langdurige crisissituaties. De meldkamer blijft hierbij een essentiële spilfunctie vervullen.

Ontwikkelingen en risico's

Vooruitkijkend naar 2026 staat de Veiligheidsregio Zuid-Limburg voor een aantal strategische en maatschappelijke opgaven. De structurele bezuiniging op de BDuR-gelden zet druk op de uitvoeringskracht, terwijl thema's als arbeidsmarktkrapte, technologische ontwikkelingen en informatiebeveiliging vragen om blijvende wendbaarheid en investeringen in kennis en organisatieontwikkeling. Ook op inhoudelijk vlak nemen complexiteit en verantwoordelijkheden toe, onder meer door nieuwe wet- en regelgeving zoals de Omgevingswet, de Wet open overheid en de Wet digitale toegankelijkheid. Daarnaast vraagt de toename van milieueisen, de doorontwikkeling van de vitale infrastructuur en het belang van een robuust huisvestingsbeleid om intensieve samenwerking en bestuurlijke afstemming binnen de regio. De doorontwikkeling van de huisvesting vormt daarbij een belangrijk strategisch ankerpunt voor de toekomstbestendigheid van de organisatie.

Eventuele nadelige of voordelige exploitatieresultaten worden door de deelnemers gedragen.

Werkvoorziening Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)

Programma: 6. Sociaal domein

Vestigingsplaats	Heerlen	
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de leden, ieder lid heeft een stem vermeerderd met een stem voor iedere 15.000 inwoners. Het dagelijks bestuur heeft samen nooit de meerderheid van stemmen. De gemeente Voerendaal wordt vertegenwoordigd door portefeuillehouder sociale zaken in het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.	
Financieel belang	963.137	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	niet bekend	niet bekend
Verwacht vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend

Bedrijfsactiviteiten

Het Werkvoorzieningsschap verzorgt de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voor de deelnemende gemeenten. De organisatie biedt werkgelegenheid, begeleiding en ontwikkeling aan mensen met een Wsw-indicatie. Sinds 1 januari 2015 is de toegang tot de Wsw gesloten en zijn de middelen hiervoor opgenomen in het ongedeelde Participatiebudget. De financiering vindt plaats op basis van het gemiddeld aantal arbeidsjaren per gemeente.

Ontwikkelingen en risico's

Door de gesloten instroom neemt het aantal Wsw-medewerkers de komende jaren verder af. Tekorten van het werkvoorzieningsschap worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling.

Werkgevers servicepunt Parkstad		
Programma: 6. Sociaal Domein		
Vestigingsplaats	Heerlen	
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de leden, ieder lid heeft een stem vermeerderd met een stem voor iedere 15.000 inwoners. Het dagelijks bestuur heeft samen nooit de meerderheid van stemmen. De gemeente Voerendaal wordt vertegenwoordigd door portefeuillehouder sociale zaken in het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.	
Financieel belang	53.899	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	20226
Verwacht eigen vermogen	0	0
Verwacht vreemd vermogen	0	0

Bedrijfsactiviteiten

Het samenbrengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt voor burgers met een loonwaarde tussen 30-100% die behoren tot de doelgroep van de voormalige Wsw en de Participatiewet.

Ontwikkelingen en risico's

Uitstroom is afhankelijk van de arbeidsmarkt. Er zijn weinig direct plaatsbare kandidaten. Het aantal kandidaten met een langere afstand tot de arbeidsmarkt is toegenomen. Het blijft een uitdaging om de mogelijkheden van de doelgroep te laten aansluiten op de arbeidsmarkt maar ook om de arbeidsmarkt te laten aansluiten bij de kandidaten.

Tekorten van het WSP worden gedragen door de deelnemende gemeenten.

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling. De resultaten van de uitstroom kunnen achterblijven ten opzichte van de prognoses.

Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad		
Programma: 6. Sociaal Domein		
Vestigingsplaats	Heerlen	
Bestuurlijk belang	De verantwoordelijk portefeuillehouder is namens de gemeente Voerendaal afgevaardigd als lid van het algemeen bestuur van Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad.	
Financieel belang	86.971	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	niet bekend	niet bekend
Verwacht vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend

Bedrijfsactiviteiten

Het maatschappelijk belang is het vergroten van de sociale veiligheid en daarmee de leefbaarheid binnen de samenleving te verbeteren en bij te dragen aan de veiligheid(-sbeleving). Hierbij gaat het om het voorkomen en verminderen van recidive, (ernstige) overlast, criminaliteit en maatschappelijke uitval bij complexe problemen, door een combinatie van repressie, bestuurlijke interventie en zorg.

Het doel van het zorg- en veiligheidshuis is een aanpak en doorbraak forceren voor de groep burgers die problemen ervaart op meerdere levensgebieden en daardoor te maken heeft met zorg en ondersteuning en in aanraking komt met politie en justitie. Dit gebeurt door middel van casusoverleg en werkafspraken met de benodigde professionals uit meerdere ketens. De gezamenlijke aanpak bestaat veelal uit een combinatie van straf en hulpverlening.

Ontwikkelingen en risico's

Het Zorg en Veiligheidshuis bevindt zich in deze fase van doorontwikkeling waar gewerkt wordt aan het voldoen van wettelijke vereisten en het optimaliseren van bedrijfsvoering.

Solido (voorheen: Parkstad IT)		
Programma: 0. Bestuur en ondersteuning		
Vestigingsplaats	Heerlen	
Bestuurlijk belang	De verantwoordelijk portefeuillehouder is lid van het algemeen bestuur. Per deelnemer is er een bestuurslid.	
Financieel belang	626.842	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	niet bekend	niet bekend
Verwacht vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend

Bedrijfsactiviteiten

Solido heeft als doel om voor de deelnemende gemeenten op een professionele manier de ICT- en informatievoorziening te organiseren. Daarmee ondersteunt Solido de digitale infrastructuur die nodig is voor een betrouwbare, veilige en toegankelijke dienstverlening. In een tijd van toenemende digitalisering, wettelijke eisen en cyberdreigingen vervult Solido een cruciale rol in het waarborgen van continuïteit en privacy. Het maatschappelijk belang van Solido ligt daarmee in het versterken van de uitvoeringskracht en digitale weerbaarheid van lokale overheden.

Ontwikkelingen en risico's

Voor toekomstige investeringen wordt gezocht naar een passende financieringsvorm. Aangezien financiering via Heerlen in de toekomst niet vanzelfsprekend is, kunnen de kosten hoger uitvallen.

Onverwachte prijsstijgingen van hardware en software kunnen de lasten verhogen. Ook geopolitieke en economische ontwikkelingen, zoals leveringsproblemen of cyberdreigingen, hebben impact op kosten en dienstverlening. De adviezen van de VNG worden hierin gevolgd.

Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.

Historisch Centrum Limburg		
Programma: 0. Bestuur en ondersteuning		
Vestigingsplaats	Maastricht	
Bestuurlijk belang	De verantwoordelijk portefeuillehouder is lid van het algemeen bestuur.	
Financieel belang	92.566	
Begroting		
Verwacht financieel resultaat	0	
Balans	2025	2026
Verwacht eigen vermogen	2.348.831	1.596.056
Verwacht vreemd vermogen	1.037.817	1.064.573

Bedrijfsactiviteiten

Het Historisch Centrum Limburg verzamelt, beheert en geeft toegang tot archieven en collecties van Limburgse overheidsinstellingen en particulieren.

Het HCL beschikt momenteel over 24 kilometer archief. In de eerste plaats zijn dit archieven van de overheid. Daarnaast heeft het HCL belangrijke particuliere archieven in huis: van kerkgenootschappen, verenigingen, stichtingen, bedrijven, kastelen, families en personen. In principe zijn deze archieven openbaar. In een aantal gevallen zijn beperkingen vastgesteld om de privacy van nog levende personen te waarborgen. Behalve archieven heeft het HCL omvangrijke verzamelingen handschriften, almanakken, foto's, (land)kaarten, tekeningen, affiches, bidprentjes, briefhoofden. Ter ondersteuning van archiefonderzoek kan de handbibliotheek worden geraadpleegd.

Ontwikkelingen en risico's

Vanaf 1 januari 2026 geldt een nieuwe Gemeenschappelijke regeling van het HCL, met deelname van nieuwe bestuurlijke partners. Waaronder de gemeente Voerendaal. Tevens is dit, naar alle waarschijnlijkheid, het laatste jaar dat de rijksoverheid aan de GR HCL deelneemt.

Deelnemingen

IBA Parkstad BV	
Programma: 0. Bestuur	
Vestigingsplaats	Heerlen
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Voerendaal participeert voor € 374 in het totale aandelenkapitaal (€ 20.776) van de BV. Voor de looptijd van de BV dragen partijen € 47 mln. bij; de bijdrage van Voerendaal is maximaal € 852.409 over de looptijd van IBA.

Bedrijfsactiviteiten

Invulling te geven aan de transformatie-/herstructureringsopgaven van Parkstad Limburg via de realisatie en ontwikkeling van de Internationale Bau Ausstellung Parkstad 2020/2021.

Het IBA-bureau heeft de volgende kerntaken:

- organiseert de Open Oproep voor IBA-projecten en activeert projectdragers en allianties om mee te doen;
- kwalificeert en selecteert projecten voor mogelijke financiële ondersteuning waarbij de regels ter uitsluiting van staatssteun worden gerespecteerd;
- faciliteert, stimuleert en versterkt richtinggevende- en voorbeeldstellende
- projecten voor de transformatie van Parkstad. De IBA-organisatie is niet de projectuitvoerder;
- organiseert de communicatie rondom IBA Parkstad;
- investeert in de kwaliteit van innovatieve- en spraakmakende IBA-projecten;
- verwerft financiële middelen uit subsidies en sponsoring;
- organiseert ondersteunende activiteiten facilitering van de uitvoering van IBA-projecten.
- Organiseert een expojaar waarin behaalde resultaten en opgedane kennis worden geëtaleerd.

IBA fungeert hierbij primair als kwaliteitsmachine voor de verbetering van initiatieven. De eerste open oproep van IBA Parkstad heeft gelopen tot en met 15 december 2014. In deze oproep zijn bijna 300 project-ideeën ingediend, die door de curator-directeur en het Q-team gewaardeerd. Eind 2017 maakten 50 projecten onderdeel uit van het IBA Uitvoeringsprogramma. Eind 2022 is een aantal projecten reeds geheel gerealiseerd en afgewikkeld, een aantal lopen nog een aantal jaren door.

Ontwikkelingen en risico's

Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaats gevonden,

is het risico nihil tenzij deze onderneming extra bijdragen vraagt bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV. Het risico dat dit gebeurd is zeer gering.

NV Reinigingsdiensten RD4	
Programma: 7. Volksgezondheid en milieu	
Vestigingsplaats	Heerlen
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Milieu is lid van de Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente is houder van 1.188 aandelen van € 4,54 per aandeel (totaal € 5.391 boekwaarde).

Bedrijfsactiviteiten

De naamloze vennootschap heeft als doel het tot stand brengen van een doelmatige-, milieuhygiënische-, verantwoorde- en marktconforme inzameling van bedrijfsafval. Daarnaast houdt de vennootschap zich bezig met vegen van wegen en bedrijfsterreinen en -hallen, rioolreiniging en – inspectie, gladheidsbestrijding.

De NV Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van bedrijfsafvalstoffen en het adviseren op het gebied van afval/milieubeleid. Daarnaast verzorgt de NV reinigingstaken voor bedrijven.

Ontwikkelingen en risico's

Rd4 blijft investeren in een duurzame bedrijfsvoering. Deze intensivering van de vergroening van de bedrijfsvoering wordt actief uitgedragen bij de acquisitie en klantbenadering. Momenteel is de markt in beweging, niet in het minst door een gebrek aan recyclecapaciteit in Europa.

Het risico t.a.v. het aandelenkapitaal beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Daarnaast wordt het risico gelopen dat de gemeente extra bijdragen moet betalen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV. Bij uittreden of wijziging takenpakket dient door de gemeente een schadeloosstelling plaats te vinden. Bij tegenvallende bedrijfsresultaten kan het dividend onder druk komen te staan.

NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)	
Programma:	
Vestigingsplaats	Maastricht
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, stemrecht De gemeente Voerendaal wordt vertegenwoordigd door de burgemeester in de Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Dividend (4 van de 500 aandelen)

Bedrijfsactiviteiten

Het voorzien van de gehele Limburgse bevolking van zuiver, helder en betrouwbaar drinkwater, tegen een zo laag mogelijke prijs.

Het verzorgen van de drinkwaterproductie, drinkwaterdistributie en het geven van voorlichting op het gebied van drinkwater. Deze activiteiten staan in relatie tot programma “Volksgezondheid en Milieu”, specifiek het taakveld ‘riolering’. De activiteiten richten zich op het onderhouden, in stand houden en verbeteren van de drinkwatervoorziening.

Ontwikkelingen en risico's

Het risico t.a.v. het aandelenkapitaal beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Verder risico tot het betalen van extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.

Enexis Holding N.V.	
Programma:	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Bestuurlijk belang	De gemeente Voerendaal is aandeelhouder van Enexis Holding N.V. De wethouder Duurzaamheid is gemachtigd om de gemeente te vertegenwoordigen in de Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders (BAvA) en VEGAL. De Provincie Limburg is ook aandeelhouder. De Gedeputeerde S.H.M Satijn, belast met de Portefeuille Economie, Financiën en bedrijfsvoering is gemachtigd en benoemt als lid van de aandeelhouderscommissie Enexis Holding N.V.
Financieel belang	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 263.250 (263.250 aandelen van nominaal groot € 1,00). De boekwaarde van de aandelen is € 263.250. De gemeente ontvangt jaarlijks naar rato van het aantal aandelen een dividend. Daarnaast is in 2020 is een converteerbare hybride lening verstrekt aan Enexis voor een bedrag van € 879.363.

Bedrijfsactiviteiten

Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt (ACM).

Conform het in 2022 vastgestelde nieuw strategisch plan is gekozen voor de focus op kerntaken met drie hoofddoelen:

- Sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes.
Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe;

- Iedereen altijd toegang tot energie
Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijke kosten;
- Klanten weten wat ze aan Enexis hebben
Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen

In 2026 zijn de kerntaken en hoofdoelen hetzelfde. De focus komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving); digitale transformaties

Ontwikkelingen en risico's

Het nieuwe strategische plan heeft grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Verkenningen van netbeheer NL en de individuele netbeheerders geven aan dat de energietransitie een enorme investeringsopgave en daaruit voortvloeiende kapitaalbehoefte tot gevolg heeft. Uitgangspunt is dat Enexis financieel solide blijft, geen financiële risico's neemt en tenminste een A credit-rating behoudt.

Het nominaal aandelenkapitaal van deze vennootschap bedraagt € 149.682.196. Voerendaal bezit 0,17% hiervan met een nominale waarde van € 263.250. Daarmee zijn op grond van de wet (art. 2:81 BW) de verplichtingen en daarmee de aansprakelijkheid jegens Enexis Holding N.V. beperkt tot dit bedrag. Tegenvallende exploitatieresultaten van Enexis hebben een negatief effect op de dividenduitkering zoals jaarlijks wordt ontvangen door de gemeente. Het risico is echter gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer.

Ten aanzien van de verstrekte converteerbare hybride lening is er een risico dat deze lening niet wordt terugbetaald door Enexis, maar wordt omgezet in aandelenkapitaal. Er wordt dan geen rentevergoeding meer ontvangen. Of dit gecompenseerd wordt door een hogere dividenduitkering is op dit moment onzeker.

Nazorg Limburg B.V.

Programma:	
Vestigingsplaats	Maastricht – Aachen Airport
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Milieu vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente is houder van 340 aandelen van € 0,45 per aandeel. De boekwaarde van de aandelen is per 31-12-2023 € 0. De gemeentelijke bijdrage is met ingang van 2022 niet meer verschuldigd.

Bedrijfsactiviteiten

Nazorg Limburg beheert in opdracht van haar aandeelhouders de gesloten stortplaatsen in Limburg, ter bescherming van het milieu (waaronder grondwater) en ter voorkoming van negatieve gevolgen van bodemverontreiniging voor toekomstige generaties. Er zijn géén commerciële doeleinden.

Het beheren van 15 gesloten stortplaatsen in Limburg. Dat beheer omvat onder andere het opsporen, analyseren en managen van milieurisico's van stortplaatsen en andere verontreinigde locaties.

Ontwikkelingen en risico's

Nazorg Limburg zoekt actief naar mogelijkheden om gesloten stortplaatsen een maatschappelijk verantwoorde functie te geven.

Het risico is nihil tenzij deze onderneming extra bijdragen vraagt bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de BV. Het risico dat dit gebeurt is zeer gering mede omdat de bedrijfsactiviteiten voornamelijk bestaan uit nazorg.

NV Bank Nederlandse Gemeenten	
Programma:	
Vestigingsplaats	's Gravenhage
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van de Vergadering van Aandeelhouders
Financieel belang	De gemeente is houder van 11.232 aandelen van € 2,50 per aandeel (totaal € 28.078 = boekwaarde).

Bedrijfsactiviteiten

Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut (publieke sector).

Het verzorgen van kredietverlening, beleggingen, advisering, betalingsverkeer en e-banking, gebiedsontwikkeling en vastgoed-ontwikkeling voor en in samenwerking met overheidspartijen. Deze activiteiten staan in relatie tot programma bestuur en dienstverlening van de programmabegroting; specifiek het beleidsveld 'financiering'.

Ontwikkelingen en risico's

Kredietrisico door gemeenten: Verslechterende gemeentelijke begrotingen verhogen tegenpartij- en portefeuillerisico.

WoonWijzerWinkel Zuid-Limburg B.V.	
Programma:	
Vestigingsplaats	Kerkrade
Bestuurlijk belang	De wethouder Duurzaamheid is lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Voerendaal bezit voor € 995 aan aandelen op een totaal van € 20.000 aan aandelen. Daarnaast wordt jaarlijks een lening verstrekt tot in totaal € 63.000 welke met ingang van 2025 lineair wordt afgelost en uiterlijk op 1-1-2035 geheel is terugbetaald.

Bedrijfsactiviteiten

Bijdragen aan de verduurzamingsopgave van Palet 1.0, 2.0 en 3.0.

- Met de WoonWijzerWinkel wordt beoogd:
- Beschikbaar stellen van één loket voor duurzaamheid in Parkstad;
- Versnellen van de verduurzaming van de particuliere woningvoorraad in Parkstad;
- Creëren van een fysieke manifestatie van de aanpak PALET;
- Tegengaan van 'energiearmoede' (nieuwe segregatie);
- Creëren van kansen op de arbeidsmarkt voor de nieuwe 'verduurzamers' (installateurs etc.);
- Professionaliseren van de installatiebranche;
- Ontwikkelen van economisch potentieel voor ondernemers, inclusief MKB;
- Versterken 'van het groene' imago van Parkstad;
- Mogelijk uitrollen naar of aansluiten van geheel Zuid-Limburg;

De activiteiten van de WoonWijzerWinkel concentreren zich (vooralsnog) op de regio Parkstad.

Ontwikkelingen en risico's

In de opstartfase van de BV is een dashboard ontwikkeld met stuurinformatie in afstemming met de reeds beschikbare meetinstrumenten en criteria. Per twee jaar wordt een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie van de WoonWijzerWinkel uitgevoerd.

Parkstad Limburg werkt samen met WoonWijzerWinkel de website

Parkstadverduurzaamt.nl verder uit te werken zodat burgers op een centrale pagina terecht kunnen voor informatie over verduurzaming, toegang tot advies en een overzicht treffen van landelijk, provinciale en lokale maatregelen.

In 2023 hebben de Parkstad-gemeenten ieder een deel van hun CDOKE-middelen ter beschikking gesteld aan de WoonWijzerWinkel. De WWW is hiermee met 12 FTE uitgebreid zodat de dienstverlening kan worden uitgebreid en kwalitatief een impuls krijgt. Deze afspraken lopen voor een periode van drie jaar.

Met de WoonWijzerWinkel wordt mogelijk gemaakt dat het economische verdienmodel lokaal verankerd is. De economische omzet in de regio bestaat uit twee delen; materiaalkosten en arbeidskosten. Op basis van het businessplan betekent dit gemiddeld een werkgelegenheid van 100 FTE per jaar binnen de regio. Dat betekent nieuwe kansen voor mensen die nu aan de kant staan, maar ook kansen voor mensen die nu al in die branche werkzaam zijn (bv. omscholing).

Ten aanzien van de risico's zijn benoemd het ontbreken van (voldoende) klanten, het ontbreken van financieringsmogelijkheden, te sterke concurrentie en het ontbreken van voldoende arbeidskrachten. Hiertegen zijn mitigerende maatregelen voorzien.

Weerstandsvermogen & Risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente Voerendaal in staat is om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen zonder het beleid ingrijpend te hoeven bijstellen. Volgens artikel 11 van het BBV betreft het de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de niet-afgedekte, materieel relevante risico's.

Beschikbare weerstandscapaciteit

- Algemene reserve per 01-01-2026: € 8.195.434
- Reserve sociaal domein: € 589.645
- Stille reserves: nihil
- Post onvoorzien: € 1.000
- Onbenutte belastingcapaciteit: € 289.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	
Algemene reserve	€ 8.195.434
Reserve sociaal domein	€ 589.645
Stille reserves	€ 0
Post onvoorzien	€ 1.000
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 289.000
Totaal beschikbaar	€ 9.075.079

Risico's

Jaarlijks inventariseert de gemeente risico's die niet verzekerd of afgedekt zijn en die groter zijn dan €25.000. Hierbij wordt per risico gekeken naar de kans en het financieel gevolg.

Legenda:

Klasse omvang	Omvang (€)	Klasse waarschijnlijkheid	Waarschijnlijkheid (%)
1	< € 50.000	1	< 10%
2	€ 50.000 - € 250.000	2	10% - 25%
3	€ 250.000 - € 1.000.000	3	25% - 50%
4	> € 1.000.000	4	> 50%

Risico	Risico-bedrag 2026	Klasse omvang	Geschatte omvang	Klasse waarschijnlijkheid	% waarschijnlijkheid	Omvang risico
Algemene uitkering	€ 250.000	4	€ 1.000.000	3	30%	€ 300.000
Wetgeving informatie-management	€ 50.000	2	€ 200.000	2	15%	€ 30.000
Wet open overheid	€ 50.000	2	€ 200.000	2	20%	€ 40.000
Sociaal domein	€ 150.000	4	€ 600.000	3	50%	€ 300.000
Bouwkosten	€ 150.000	4	€ 600.000	3	30%	€ 180.000
Renterisico	€ 100.000	3	€ 400.000	3	50%	€ 200.000
Totaal						€ 1.050.000

Algemene uitkering

De begroting heeft als uitgangspunt de meicirculaire 2025, de bijstellingen van de septembercirculaire en decembercirculaire worden verwerkt als begrotingswijzigingen. Uitgaande van de recente berichten op Prinsjesdag 2025 maken wij de inschatting dat er mogelijk een verlaging van het gemeentefonds volgt.

Wet informatiemanagement

In 2026 wordt er nieuwe wetgeving van kracht, de implementatie en uitvoering brengt een risico met zich mee.

Wet open overheid

De wetgeving is nog niet volledig uitgerold. We hebben nog weinig ervaring met een eventuele uitvraag in het kader van deze wetgeving. Dat houdt een risico in.

Sociaal domein

Het sociaal domein kent in jeugdzorg en wmo maatwerktrajecten, welke vanwege de open einde regeling, lastig in te schatten zijn en daarmee een risico met zich meebrengen.

Bouwkosten

De beschikbaarheid van leveranties, vergunningen en capaciteit bij marktpartijen kan kostenverhogend werken.

Renterisico

De toekomstige ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn door de verscheidenheid van externe en interne invloeden moeilijk in te schatten. De liquiditeitsbegroting en rentestanden zijn daarom aan veranderlijkheden onderhevig.

Weerstandratio

Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 9.075.079
Omvang risico's begrotingsjaar	€ 1.050.000
Ratio weerstandsvermogen	8,64

De weerstandratio wordt berekend als beschikbare capaciteit gedeeld door benodigde risico-opvang. De ratio bedraagt 8,64. Volgens de gehanteerde normering kwalificeren wij dit als ruim voldoende.

Oordeel

In de Nota Weerstandvermogen en Risicobeheersing 2017 door de raad vastgesteld op 6 juli 2017, die van toepassing is op deze begroting is de **streefwaarde van de ratio van het incidentele weerstandsvermogen bepaald op 2 (= ruim voldoende)**. Het gaat hierbij om de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen.

De huidige financiële positie biedt meer dan voldoende ruimte om onverwachte risico's op te vangen, en wordt jaarlijks gemonitord.

Financiële kengetallen

De begrote kengetallen zijn conform voorschriften BBV gebaseerd op de geprognoseerde balans.

Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	52%	73%	82%	113%	109%	148%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47%	69%	79%	110%	106%	145%
Solvabiliteitsrisico	40%	37%	35%	33%	28%	29%
Structurele exploitatieruimte	2%	0%	2%	2%	2%	2%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	109%	117%	129%	130%	132%	134%

Netto schuldquote: Laat zien hoe hoog de schuldenlast is t.o.v. de inkomsten. De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen is gecorrigeerd voor doorgeleende gelde. De gecorrigeerde variant laat zien dat een deel van de schuld is doorverstrekt en dus een lager financieel risico vormt.

- < 90% = goed
- 90% - 130% = opletten
- 130% = verhoogd risico

Solvabiliteit: Hoe sterk is het eigen vermogen t.o.v. het totaal aan bezittingen.

- > 40% = sterk
- 30% - 40% = voldoende
- < 30% = zwak

Grondexploitatie: Er zijn momenteel geen gronden meer in exploitatie.

Structurele exploitatieruimte: Duidt of structurele inkomsten voldoende zijn voor structurele uitgaven.

> 0% = gunstig (structurele ruimte)

= 0% = sluitend, maar kwetsbaar

< 0% = structureel tekort, aandacht vereist

Belastingcapaciteit: Vergelijking van lokale lasten met het landelijke gemiddelde.

- < 100% = onder landelijk gemiddelde (gunstig voor inwoners)
- 100% - 110% = licht verhoogd
- > 110% = hoog;

Samengevat voor 2026:

Kengetallen:	Verloop van de kengetallen		
	Begroting 2026	Signaal waarde	Toelichting
Netto schuldquote	82%	<90%	Gunstig
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	79%	<90%	Gunstig
Solvabiliteitsrisico	35%	>40%	Voldoende
Structurele exploitatieruimte	2%	>0%	Structurele ruimte
Grondexploitatie	0%	0%	Geen lopende grondexploitaties
Belastingcapaciteit	129%	110%	Hoog ten opzichte van landelijk gemiddelde, inwoners betalen meer.

De kengetallen geven voor 2026 een redelijk gunstig beeld. **Toch is waakzaamheid geboden:** voor de toekomst laten de netto schuldquote en het solvabiliteitsrisico een zorgwekkend beeld zien. Vanaf 2029 moet rekening worden gehouden met een verhoogd risico voor de netto schuldquote, terwijl de solvabiliteit vanaf dat jaar als zwak kan worden aangemerkt.

Lokale heffingen

Inleiding:

Deze paragraaf heeft betrekking op zowel heffingen waarvan de **besteding is gebonden** aan een bepaalde specifieke taak van de gemeente en waarvan **de besteding ongebonden** is. De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van:

- Rechtsgronden van gemeentelijke belastingen;
- Beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- De gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2026;
- Ontwikkeling van de lokale lastendruk;
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid;
- In de begroting opgenomen tarieven lokale heffingen 2026-2029.

Beleidskaders:

Rechtsgronden Lokale heffingen

De lokale heffingen worden geheven op grond van onderstaande verordeningen en op basis van de vermelde heffingsgrondslagen.

I. Ongebonden heffingen

Soort heffing	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Onroerende zaakbelastingen	19 december 2024	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Toeristenbelasting	19 december 2024	Per persoon per overnachting

II. Gebonden heffingen

Soort heffing	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Rioolheffing	19 december 2024	Vast tarief per perceel
Afvalstoffenheffing	19 december 2024	Vast tarief per perceel. Daarnaast aanslag voor het aantal ledigingen (volume-frequentie).
Marktgeld	19 december 2024	Los tarief per m ² /dag of vast tarief per m ² /jaar
Leges	19 december 2024	Diverse tarieven opgenomen in aparte tarieventabel
Lijkbezorgingsrecht	19 december 2024	Diverse tarieven opgenomen in aparte tarieventabel

I. Ongebonden heffingen

Onroerend zaakbelastingen (ozb)

De basis voor de heffing van de OZB is de feitelijke situatie (WOZ-waarde) van het object (woning of niet-woning) per 1 januari 2026, gerekend met het prijspeil van 1 januari 2025. Jaarlijks wordt de WOZ-waarde bepaald door de BsGW. Dit gebeurt op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken.

De heffing wordt berekend aan de hand van een % (het tarief) van de (WOZ) waarde van het object. De werkelijke opbrengst OZB is daarmee afhankelijk van de waarde van alle objecten. De werkelijke opbrengst OZB kan hoger of lager uitvallen dan begroot, aangezien de WOZ-waardes hoger of lager kunnen zijn dan de waarden die medio november van de BsGW worden ontvangen. Op dat moment kan een exacte bepaling van de tarieven OZB plaatsvinden, die vervolgens in de raadsvergadering van 18 december 2025 definitief worden vastgesteld. Daarnaast is conform de meerjarenraming uitgegaan een opbrengststijging van 3% voor woningen en niet-woningen.

Rekening houdende met bovenstaande en uitgaande van meerjarig gelijkblijvende WOZ-waarden levert dit onderstaande indicatieve tarieven op voor 2026 tot en met 2029. Afhankelijk van de daadwerkelijke WOZ-waarden kunnen onderstaande tarieven nog wijzigen (en definitief worden vastgesteld in de belastingverordening).

Belastingsoort	Tarief 2025	Tarief 2026(*)	Tarief 2027	Tarief 2028	Tarief 2029
Eigenaar woningen	0,137301%	0,141420%	0,145663%	0,150033%	0,154533%
Eigenaar niet-woningen	0,290299%	0,299008%	0,307978%	0,317218%	0,326734%
Gebruiker niet-woningen	0,222105%	0,228768%	0,235631%	0,242700%	0,249981%

(*) de % verhoging van de tarieven 2026 t.o.v. 2025 wijkt af omdat de daadwerkelijk WOZ-waarde in 2025 hoger was dan begroot.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt gezien als ongebonden heffing en dus net zoals de OZB aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel. In 2024 hebben 48.000 overnachtingen plaatsgevonden. Voor 2026 zijn net zoals voorgaande jaren 42.000 overnachtingen begroot en het tarief zal € 1,55 bedragen.

II. Gebonden heffingen

Voor wat betreft rioolheffing en afvalstoffenheffing worden in de gemeente Voerendaal 100% kostendekkende tarieven nagestreefd. Dit betekent dat alle kosten die gemaakt worden voor het afvoeren/verwerken van het afval en de kosten in verband met het onderhoud aan en de aanleg van riolering volledig op de burgers wordt doorbelast. Om fluctuaties in het rioolheffingstarief te voorkomen wordt er gebruik gemaakt van een egalisatievoorziening rioolheffing.

Afvalstoffenheffing

Onderstaand de ledigingstarieven voor 2026:

140 resp. 240 liter container GFT-afval	€ 1,50 resp. € 2,00 per aanbieding
140 resp. 240 liter container restafval	€ 7,00 resp. € 10,00 per aanbieding
Afvalzak (inzamelsysteem of gekenmerkte huisvuilzak)	€ 2,00 per aanbieding

Voor wat betreft het vaststellen van het vaste deel is iedere gemeente autonoom. Hiermee kunnen de kosten van Rd4 (behoudens de kosten voor de verwerking van rest- en gft-afval) en diverse (interne) gemeentelijke kosten verrekend worden. Bij vaste kosten moet gedacht worden aan kosten van de reinigingsdienst Rd4 zoals wagenpark, loonkosten, onderhoud en administratieve kosten, maar ook de kosten van de gemeente zelf (personeel, veegkosten, software etc.). Uit onderzoek blijkt dat de meeste Rd4 gemeenten kiezen voor één vast tarief. Het tarief voor 2026 stijgt van € 247,00 naar € 253,72.

Rioolheffing

De ramingen betreffende kosten van instandhouding van riolen en rioolgemalen zijn gebaseerd op het watertakenplan. De tarieven rioolheffing worden bepaald a.d.h.v. rioolkostendekkingsplan, waarbij toevoeging dan wel onttrekking aan de egalisatievoorziening riolering plaatsvindt bij een batig c.q. nadelig exploitatiesaldo. In de voorliggende meerjarenbegroting bedraagt het tarief voor 2026 € 406.

Marktgeden

Marktgeden dienen om de kosten van de markt te dekken. Tarieven worden zowel geheven voor losse standplaatsen alsook voor vast aangewezen plaatsen.

Leges

De leges dienen om de kosten van de verleende diensten te dekken.

Lijkbezorgingsrecht

Op de gemeentelijke begraafplaats aan het Kerkplein in Voerendaal bestaat de mogelijkheid om begraven of bijgezet te worden. De kosten voor het begraven of bijzetten en de onderhoudskosten van de algemene begraafplaats worden middels maximaal kostendekkende leges in rekening gebracht.

Gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2026

Raming belasting- en legesopbrengsten 2026				
Belastingsoort				Totaal
Onroerende zaakbelasting	WOZ-waarde	Aantal	Tarief in %	Netto opbrengst
Eigenaar-woning	2.024.000.000		0,141420	€ 2.861.692
Eigenaar-niet woning	124.000.000		0,299008	€ 371.013
Gebruiker-niet woning	98.000.000		0,228768	€ 225.484
				€ 3.458.189
Toeristenbelasting				

Overnachtingen	42.000	€ 1,55		€ 65.100
Rioolheffing				
Rioolplichtige percelen	5.855	€ 406,00		€ 2.377.130
Afvalstoffenheffing				
Afvalplichtige percelen	5.600	€ 253,72	€ 1.420.832	
Aantal ledigingen:				
140 liter container restafval	11.000	€ 7,00	€ 77.000	
240 liter container restafval	27.000	€ 10,00	€ 270.000	
140 liter container GFT-afval	22.000	€ 1,50	€ 33.000	
240 liter container GFT-afval	38.000	€ 2,00	€ 76.000	
60 liter (huisvuilzak)	13.000	€ 2,00	€ 26.000	
				€ 1.902.832
Lijkbezorgingsrechten				
Begraving persoon	3	€ 2.058,00	€ 6.174	
Bijbegraving persoon	5	€ 1.052,00	€ 5.260	
Verlenging grafhuur	45	€ 241,00	€ 10.140	
Bijzetting urnenmuur	3	€ 1.158,00	€ 3.474	
				€ 25.048
Legesopbrengst				
Bouw- en woningtoezicht			€ 215.000	
Secretarieleges(publieksbalie)			€ 251.000	
Leges bestemmingsplannen			€ 20.000	
				€ 486.000
Totale opbrengsten gemeentelijke heffingen en leges 2026				€ 8.314.299

Meerjarige doorkijk:

In de belangrijkste belastingtarieven en – opbrengsten (periode 2025 – 2029)

Belastingtarieven per eenheid					
Belastingsoort	2025	2026(*)	2027	2028	2029
OZB					
Tarief Woning (eigenaar)	0,137301%	0,141420%	0,145663%	0,150033%	0,154533%
<i>Stijging OZBE woning t.o.v. jaar (n-1)</i>		3%	3%	3%	3%
Tarief Niet-woning (eigenaar)	0,290299%	0,299008%	0,307978%	0,317218%	0,326734%
<i>Stijging OZBE niet-woning t.o.v. jaar (n-1)</i>		3%	3%	3%	3%

Tarief Niet-woning (gebruiker)	0,222105%	0,228768%	0,235631%	0,242700%	0,249981%
Stijging OZBG niet-woning t.o.v. jaar (n-1)		3%	3%	3%	3%
Begrote opbrengst (x € 1.000)	€ 3.442	€ 3.458	€ 3.585	€ 3.709	€ 3.835
Rioolheffing					
Vastrecht per perceel	€ 382	€ 406	€ 406	€ 406	€ 406
Begrote opbrengst in (x € 1.000)	€ 2.237	€ 2.377	€ 2.377	€ 2.377	€ 2.377
Afvalstoffenheffing					
Vastrecht per perceel	€ 247	€ 253,72	€ 255,67	€ 257,88	€ 261,94
Begrote opbrengst in (x € 1.000)	€ 1.855	€ 1.903	€ 1.914	€ 1.926	€ 1.949
Toeristenbelasting					
Aantal overnachtingen	42.000	42.000	42.000	42.000	42.000
Begrote opbrengst in	€ 63.000	€ 65.100	€ 67.200	€ 69.300	€ 71.400
Lijkbezorgingsrechten					
Aantal (bij)begravingen en bijzettingen	11	11	11	11	11
Aantal verleningen grafrecht	55	45	45	45	45
Begrote opbrengst in	€ 28.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Legesopbrengsten					
Bouw- en woningtoezicht	€ 62.000	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000
Secretarieleges(publieksbalie)	€ 281.000	€ 251.000	€ 264.000	€ 279.000	€ 261.000
Leges bestemmingsplannen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000

(*) de % verhoging van de OZB-tarieven 2026 t.o.v. 2025 kan afwijken omdat de daadwerkelijk WOZ-waarde in 2025 hoger kan zijn dan begroot.

Kostenonderbouwing gebonden heffingen

Berekening kostendekkendheid tarieven Riolen

Kosten taakveld(en), incl. rente	1.483.534
Inkomsten taakvelden, excl. Heffing	0
Netto kosten taakvelden	1.483.534
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. rente	275.622
Salariskosten	350.921
BTW	88.645
Totale kosten	2.198.722
Opbrengst heffingen	2.377.130
Storting egalisatiereserve riolen	178.408
Dekkingspercentage	100%

De rioolheffing is gebaseerd op een meerjarig kostendekkingsplan. Tekorten c.q. overschotten in enig jaar worden gecompenseerd door een aanwending c.q. toevoeging aan de egalisatievoorziening riolen. Op basis hiervan is sprake van 100% kostendekkendheid.

Toe te rekenen overhead is berekend op basis van procentuele verdeling aantal rechtstreeks toegerekende FTE afgezet tegen het totaal aantal FTE van de gemeente.

Berekening kostendekkendheid tarieven inzameling huishoudelijk afval

Kosten taakveld(en), incl. rente	1.614.487
Inkomsten taakvelden, excl. Heffing	0
Netto kosten taakvelden	1.614.487
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	12.142
Salariskosten	20.352
BTW	315.853
Totale kosten	1.962.834
Opbrengst heffingen	1.902.834
Onttrekking voorziening	60.000
Dekkingspercentage	100%

Toe te rekenen overhead is berekend op basis van procentuele verdeling aantal rechtstreeks toegerekende FTE afgezet tegen het totaal aantal FTE van de gemeente.

Berekening kostendekkendheid tarieven Burgerzaken

Kosten, incl. rente	
- Gemeentelijke bevolkingsadministratie	17.248
- Burgerlijke stand	1.650
- Reisdocumenten	75.670
- Rijbewijzen	24.880
- Aan taakveld "burgerzaken" rechtstreeks toegerekende salariskosten	294.179
- Omgevingsvergunningen	115.000
- Aan taakveld "wonen en bouwen" rechtstreeks toegerekende salariskosten	772.462
- Bestemmingsplannen	5.800
- Aan taakveld "ruimtelijke ordening" rechtstreeks toegerekende salariskosten	866.587
Inkomsten, excl. heffingen	
- Gemeentelijke bevolkingsadministratie	0
- Burgerlijke stand	0
- Reisdocumenten	0
- Rijbewijzen	0

- Omgevingsvergunningen	0
- Overige leges	0
Netto kosten taakvelden	2.173.476
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. rente	0
BTW	0
Totale kosten	2.173.476
Opbrengst heffingen	26.573
- Gemeentelijke bevolkingsadministratie	12.489
- Burgerlijke stand	142.610
- Reisdocumenten	73.105
- Rijbewijzen	215.000
- Omgevingsvergunningen	20.000
- Bestemmingsplannen	
Totale inkomsten	489.777
Dekkingspercentage	23%

Omdat het dekkingspercentage bij tarieven burgerzaken al ruim beneden de 100% ligt is verdere toerekening van overhead en BTW achterwege gelaten.

Ontwikkeling van de totale lastendruk

Vergelijking lastendruk omliggende gemeenten

Bij de bepaling van de lastendruk van de gemeente Voerendaal is uitgegaan van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde van € 353.000 (bron: belastingoverzicht 2025 Provincie Limburg). Aangaande de variabele afvalstoffenheffing is uitgegaan van een gemiddeld huishouden met een ledigingsaanbod van 10 kleine containers restafval en 8 kleine containers groenafval op jaarbasis.

Ontwikkeling lokale lastendruk (mph) Voerendaal 2025-2029					
Soort belasting	2025	2026	2027	2028	2029
OZB-eigenaar	€ 485	€ 499	€ 514	€ 530	€ 546
Afvalstoffenheffing	€ 329	€ 336	€ 338	€ 340	€ 344
Rioolheffing	€ 382	€ 406	€ 406	€ 406	€ 406
Totaal	€ 1.196	€ 1.241	€ 1.258	€ 1.276	€ 1.296
Relatieve wijziging t.o.v. 2025	100%	103%	105%	107%	108%

Als vergelijking van de lokale lastendruk met verschillende omliggende gemeenten zijn de cijfers van de gemeente Voerendaal naast de tarieven van de omliggende gemeenten gezet zoals deze in het "belastingoverzicht 2025 Provincie Limburg" zijn opgenomen. De

verhouding in woonlasten tussen huurder en eigenaar/gebruiker kunnen per gemeente verschillen omdat gemeenten verschillend omgaan met het heffen van rioolheffing. Dit kan zijn van de eigenaar, de huurder of beiden een deel. De OZB wordt steeds geheven van de eigenaar/gebruiker terwijl de afvalstoffenheffing steeds voor rekening van de huurder komt.

Vergelijking gemeentelijke lastendruk 2025		
Gemeente	Huurder	Eigenaar/gebruiker
Voerendaal	€ 711	€ 1.226
Beekdaelen	€ 355	€ 1.099
Simpelveld	€ 661	€ 1.085
Gulpen-Wittem	€ 371	€ 1.163
Kerkrade	€ 560	€ 932
Meerssen	€ 639	€ 1.358
Vaals	€ 537	€ 1.006
Valkenburg aan de Geul	€ 523	€ 966

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In de gemeente Voerendaal kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor de variabele afvalstoffenheffing geldt per jaar een gemaximeerd kwijtscheldingsbedrag. Voor de overige belastingen wordt geen kwijtschelding verleend. Beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats op basis van de Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen, welke is vastgesteld op 13-11-2012. In afwijking met de landelijke Leidraad geldt dat de gemeente Voerendaal een kwijtscheldingsnorm hanteert van 100% (landelijke norm is 90%) van de bijstandsuitkering, waardoor meer burgers voor kwijtschelding in aanmerking komen. In de praktijk betekent dit dat iedere burger met een inkomen op bijstandsniveau kwijtschelding ontvangt, mits hij een minimaal vermogen heeft. Onder vermogen wordt verstaan spaargeld/auto/huis enz.

Verslagjaar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (t/m jun)
Verleende kwijtschelding	€ 89.000	€ 90.000	€ 90.000	€ 93.000	€ 109.000	€ 105.000	€ 84.000

Per belastingjaar zijn de navolgende aantallen verzoekschriften om kwijtschelding toegekend:

Belastingjaar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (t/m jun)
Toegekende verzoekschriften	374	339	363	350	347	335	170

De bedragen en aantallen in bovenstaande 2 tabellen hebben geen direct verband omdat in een bepaald verslagjaar ook kwijtschelding kan worden aangevraagd over een voorafgaand belastingjaar.

Wet open overheid (WOO)

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo), ter vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), gedeeltelijk in werking getreden. De wet maakt onderscheid in twee soorten van openbaarmaking van overheidsinformatie, namelijk de passieve en de actieve openbaarmaking.

Passieve openbaarmaking

De passieve openbaarmaking is inmiddels in werking getreden en behelst de behandeling van Woo-verzoeken om openbaarmaking van overheidsinformatie, zoals dit voorheen via Wob-verzoeken verliep. Iedereen kan een Woo-verzoek indienen bij de gemeente om publieke informatie te verkrijgen.

De behandeling van Woo-verzoeken heeft momenteel een grote impact op de organisatie. Binnen een termijn van vier weken (eenmalig te verlengen met twee weken) moet een Woo-verzoek worden afgehandeld. Dit betekent dat alle documenten moeten worden verzameld, beoordeeld en ontdaan van gevoelige informatie (anonimiseren). Daarbij moeten regelmatig zienswijzen bij derde-belanghebbenden worden opgevraagd, waarna de uitkomst in een besluit wordt vastgelegd.

Het valt het op dat het aantal Woo-verzoeken die de gemeente ontvangt elk jaar toeneemt. Bovendien neemt de complexiteit alsmede de omvang van de Woo-verzoeken toe doordat het gevoelige, brede of complexe onderwerpen betreffen waarbij veel documenten en/of gevoelige informatie bij betrokken zijn.

Jaartal	Aantal ontvangen Woo-verzoeken
2022	8
2023	10
2024	14
2025	15* (tot en met 21 augustus)

Actieve openbaarmaking

De actieve openbaarmaking heeft betrekking op de openbaarmaking van overheidsinformatie uit eigen beweging. Deze nieuwe manier van openbaar maken zal in de komende jaren gefaseerd in werking treden. De inwerkingtreding geschiedt per tranche waarin informatiecategorieën waarvoor actieve openbaarmaking wettelijk verplicht is zijn gebundeld. Er zijn vier tranches.

Voor gemeenten heeft de invoering van de actieve openbaarmaking behoorlijke impact. Zo worden zij verplicht documenten in zeventien categorieën actief en zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen twee weken, openbaar te maken. Dit in tegenstelling tot waar dit eerst slechts bij het ontvangen van een aanvraag noodzakelijk was. Deze openbaarmaking geschiedt elektronisch op een algemeen toegankelijke wijze middels een door de gemeente zelf te ontwikkelen digitale infrastructuur, die moet aansluiten bij de landelijke Woo-index.

Per 1 november 2024 is de eerste tranche inwerking getreden. Het gaat om de volgende informatiecategorieën:

1. Wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
2. Overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
3. Organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
4. Bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e);
5. Vergaderstukken Staten-Generaal (art. 3.3, tweede lid, onderdeel b).

Deze informatie wordt momenteel conform wettelijke verplichting door Voerendaal bekendgemaakt. Veel van deze informatie was echter al openbaar voor de wettelijke verplichting vanuit de Woo in werking trad, derhalve is het mogelijk om aan deze openbaarmakingsplicht te voldoen zonder de voornoemde infrastructuur. Desalniettemin is in 2025 een begin gemaakt met het inrichten en implementeren van een infrastructuur in gemeente Voerendaal, zodat Voerendaal in de toekomst de volgende informatiecategorieën eenvoudig en veilig kan publiceren vanuit de huidige systemen.

Het is nog niet bekend wanneer de actieve openbaarmaking van de overige tranches exact in werking zal treden voor gemeenten. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid in 2026-2027 gefaseerd plaatsvinden. Vanaf de tweede tranche zijn er technische voorzieningen noodzakelijk om hieraan te voldoen.

Vooruitlopend op nadere informatie over de daadwerkelijke inwerkingtreding van de overige categorieën zal in 2026 de implementatie en de inrichting van de actieve openbaarmakingsplicht in gemeente Voerendaal verder worden uitgewerkt. De technische voorzieningen hiertoe moeten verder worden getest, ingericht, uitgewerkt en vervolgens geïmplementeerd in de gemeentelijke organisatie en de systemen. Bovendien moet de actieve openbaarmaking per categorie in het desbetreffende werkproces worden geïntegreerd.

Ubachsberg

Inleiding

Eind 2022 is geconstateerd dat in en om Ubachsberg een veelheid aan ontwikkelvragen, opgaven en uitdagingen bij elkaar komen. Of het nu gaat om huisvesting van onderwijs en ontwikkeling schoolomgeving, vraagstukken rond de woningmarkt, uitdagingen met betrekking tot landbouw/water of toeristische en economische ontwikkelingen. Dit heeft ons ertoe gebracht om, vooralsnog onder de werktitel 'Programma Ubachsberg', een integrale, flexibele, programmatische aanpak uit te werken. Dit gaan wij echter niet alleen doen, maar vooral met de inwoners van Ubachsberg en onze partners in het gebied of die Ubachsberg een warm hart toedragen. Het principe van een lerende gemeenschap is bij het opzetten en realiseren van het programma een leidend uitgangspunt. De tijdshorizon voor het programma is minimaal 10 jaar.

Het realiseren van een gebieds- en gemeenschapsontwikkeling middels een programmatische aanpak is relatief nieuw voor ons als gemeente en vraagt dan ook wat gewenning van eenieder die erbij betrokken is. Geen vastomlijnde projecten en tijdlijnen maar doelen en richtlijnen en veel wisselwerking tussen betrokkenen. Om hier goede stappen in te zetten, hebben we aansluiting gezocht bij een programma vanuit BZK genaamd Town Deal (2023).

In 2024 is, mede door de subsidie vanuit de Regio Deal Parkstad Limburg 2.0, naast een brede ontwikkeling van het programma als kader en richtlijn voor de gemeenschaps- en gebiedsontwikkeling Ubachsberg, de focus gelegd op onderwijs en burgerparticipatie. Hiertoe wordt momenteel (2025) verder gewerkt aan een inwonerdialoog (om gezamenlijk vorm en inhoud te geven aan het programma en stappen die gezet dienen te worden) én aan het concept van de Lerende gemeenschap (om de ontwikkelmogelijkheden van kinderen, de verbondenheid tussen generaties en leefbaarheid in Ubachsberg te behouden en waar nodig te versterken). Daarnaast worden inhoudelijke projecten en thema's ingebed in de aanpak, zoals de Kerkstraat vanuit leefbaarheid en verkeersveiligheid en de haalbaarheidsstudie rond onderwijshuisvesting.

Voor 2026 is voorzien dat in ieder geval de inzet vanuit de Regio Deal subsidie wordt voortgezet en op onderdelen afgerond. Daarnaast wordt bekeken op welke wijze duurzame verankering in de dagelijkse werkzaamheden plaats kan vinden.

Doelen

De programmatische aanpak heeft als doel vorm te geven aan een gemeenschaps- en gebiedsontwikkeling die wordt vertaald in een programma voor de komende 10 jaar.

Uitgangspunten die worden meegenomen, zijn:

- Integrale flexibele aanpak: thema's en daar uit voortvloeiende opgaven en initiatieven zijn niet limitatief en kunnen ook nog afvallen, verkenning vindt in volle breedte plaats;
- Samen met inwoners en ondernemers/co-creatie;
- Lerende gemeenschap;
- Tijdspanne van 10 jaar;

- Route en doelen liggen nog niet vast, maar worden samen met inwoners en partners gekozen en ingevuld;
- De inhoudelijke opgaven die al bekend zijn en reeds onder handen zijn, zoals Masterplan Wonen, wateropgave en nieuwe onderwijshuisvesting, worden integraal onderdeel van het programma.

Financieel kader

Voor de programmatische aanpak is een werkbudget van 50.000 euro beschikbaar, voortkomend uit de Stelpost Collegeprogramma 2023.

Uit de Regio Deal Parkstad Limburg 2.0 is een bedrag van 197.500 euro beschikbaar gesteld. Als cofinanciering hiervoor is naast het resterend werkbudget de Innovatiereserve ingezet.

Kansen

Integraliteit als toegevoegde waarde

Door integraal naar een gebied te kijken, bestaat de mogelijkheid om echt de juiste dingen op de juiste plek voor elkaar te krijgen en in de juiste combinatie. Denk aan de koppeling van onderwijs, wonen en bedrijvigheid, maar bijvoorbeeld ook combinaties van erfgoed en natuurbehoud. Het geeft de ruimte om functies op die plekken te laten landen waar ze de meeste meerwaarde kunnen creëren en ook in de tijd de best mogelijke resultaten kunnen bieden. Een zogezegd 1+1=3 kans!

Aansluiten bij nationale en regionale ontwikkelingen

De programmatische aanpak stelt ons in staat om gebruik te maken danwel onderdeel te zijn van programma's en aanpakken die regionaal of zelfs nationaal worden opgezet en uitgerold. Concrete voorbeelden hiervan op zijn Regio Deal 2.0 en Town Deal. Deze hebben in 2023 en 2024 tot financiële en uitvoeringsafspraken geleid. In 2025 is ingezet op de uitvoering van gemaakte afspraken, welke lopen t/m 2026. In 2026 zal worden gezien of er nieuwe nationale, regionale of provinciale mogelijkheden zijn.

Samen met inwoners

Vernieuwend in deze aanpak is de ontwikkeling van een programma samen met inwoners en partners en gezamenlijk het principe van een lerende gemeenschap vorm en inhoud geven. Het in 2023 opgestelde beleid voor burgerparticipatie wordt hiermee in de praktijk gebracht. Vanuit het opzetten van de inwonersdialoog ontstaat de kans om van participatie naar eigenaarschap bij inwoners door te groeien.

Focuspunten 2026

- Voortzetting Inwonerdialoog:
 - Lopende initiatieven ondersteunen en nieuwe initiatieven activeren
 - Structuur vanuit inwoners laten groeien en waar nodig ondersteunen
- Invulling geven aan Lerende gemeenschap
 - Lopende initiatieven ondersteunen en nieuwe initiatieven activeren
 - Ontstane netwerk uitbreiden en inbedden (duurzame verankering)
- Majeure thema's invoegen in de structuur

- Ontwikkelingen rond wonen, onderwijshuisvesting, verkeersveiligheid via bestaande structuur inwonerdialoog in gesprek gaan met inwoners en stakeholders
- Stakeholders verbinden aan relevante initiatieven en ontwikkelingen

Risico's en ontwikkelingen

Bestuurlijk-ambtelijk samenspel

De hoeveelheid (wettelijke) taken vragen in de dagelijkse bezigheden van het ambtelijk apparaat de aandacht. De programmatische aanpak geeft soms een gevoel van verzwaring van de taken, maar het uitgangspunt dat er met name wordt aangehaakt op bestaande ontwikkelingen en dat deze in de juiste samenhang worden gebracht, blijft onverminderd. Daarnaast wordt waar mogelijk een kwaliteitsslag gemaakt door relevante of noodzakelijke vraagstukken met elkaar te combineren. Dit vraagt op sommige momenten iets van zowel de ambtelijke als bestuurlijke inzet; zoals het over de thema's en portefeuilles heen afwegingen maken op programma- i.p.v. projectniveau en daarbij behorende tijdslijnen.

Financieel

De programmatische aanpak wordt nu bekostigd met een werkbudget en externe bijdragen, uit Town Deal en Regio Deal 2.0. Hierbij is ook eigen financiering (cofinanciering) aan de orde. Overigens betreft het hier met name zogenaamde procesgelden. De investeringsvraag wordt gaandeweg de uitwerking van het programma inzichtelijk. Hierbij wordt, primair, aangesloten bij budgetten zoals deze in de programmabegroting worden gehanteerd.

Investeringsprogramma:

Inleiding

Het investeringsprogramma geeft inzicht in de voorgenomen investeringen in de begrotingsperiode 2026–2029. Het omvat zowel vervangings- als uitbreidingsinvesteringen en vormt een belangrijk onderdeel van de financiële en strategische sturing. Investeringen hebben directe gevolgen voor de kapitaallasten, de schuldpositie en de uitvoeringscapaciteit van de organisatie.

Deze paragraaf geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke investeringen staan gepland?
- Wat zijn de financiële gevolgen op korte en lange termijn?

Koppeling met beleidsdoelen

De investeringen zijn direct gekoppeld aan de maatschappelijke opgaven en beleidsdoelen uit de verschillende programma's. Daarbij is nadrukkelijk gekeken naar:

- urgentie en impact op de leefomgeving,
- wettelijke verplichtingen,
- bijdragen aan duurzaamheid, veiligheid en bereikbaarheid,
- vervangingsnoodzaak van kapitaalgoederen.

De grootste projecten uit de investeringsbegroting zijn Voerendaal-Oost en net buiten de scope van deze begroting de nieuwbouw scholen in Ubachsberg en Ransdaal.

Met het opleveren van het project Voerendaal-Oost wordt ook een belangrijk deel van de het watertakenplan uitgevoerd.

De scholen zijn toe aan vervanging en na een uitgebreid haalbaarheidsonderzoek en burgerparticipatie in 2025 worden de plannen nu verder uitgewerkt en is het doel te starten met nieuwbouw in 2029.

Selectie en prioritering

Voor de investeringen is een inventarisatie gemaakt voor de haalbaarheid en zijn de te investeren bedragen verdeeld over de jaren dat een project loopt.

De kapitaallasten worden meegenomen in de exploitatie in het jaar na de oplevering.

Door de investeringen kritisch te rubriceren op haalbaarheid zijn deze opnieuw ingedeeld over de begrotingsjaren.

Prioritering op basis van fase in het project.

Financiële effecten

De investeringen leiden tot kapitaallasten die via afschrijving en rente drukken op de exploitatie. Inzicht in deze lasten is essentieel voor een reële begroting.

	INVESTERINGSKREDIET			
	2026	2027	2028	2029
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Wegen, Groen en Rioleringen:				
Afkoppelen 2021, meeliften met rioolvervangning 2021 *1		165		
Afkoppelen 2022, meeliften met rioolvervangning 2022 *1		191		
Afkoppelen 2023, meeliften met rioolvervangning 2023 *1		191		
Afkoppelen 2024, meeliften met rioolvervangning 2024 *1		191		
Afkoppelen 2025, meeliften met rioolvervangning 2025 *1		191		
Afkoppelen 2026, meeliften met rioolvervangning 2026 *1		191		
Afkoppelen 2027, meeliften met rioolvervangning 2027 *1		191		
Afkoppelen 2028, meeliften met rioolvervangning 2028 *1			191	0
Afkoppelen 2029, meeliften met rioolvervangning 2029 *1				191
Aanvullend krediet OCK	250			
Craubeek, groen (relatie met OCK) (STRIP 2.0)	18			
Craubeek, riool (relatie met OCK) (STRIP 2.0) *1	46			
Craubeek, verharding (relatie met OCK) (STRIP 2.0)	0	340		
Hogeweg/Hoolstraat/Cortenbachstraat (STRIP 2.0) - verhardingen	1.234	1.234		
Hogeweg/Hoolstraat/Cortenbachstraat (STRIP 2.0) - Groen	31	31		
Hogeweg/Hoolstraat/Cortenbachstraat, verzwaring (STRIP 2.0) *1	601	601		
Klimaatmaatregelen (Opscheumer/Ransdalerveld/Retersbekerweg) *1	379			
Klimaatmaatregelen Retersbeek *1	330			
Klimaatmaatregelen wateroverlast Putweg *1		132	132	132
Klimaatmaatregelen wateroverlast Schoolstraat *1		132	132	132
Klimaatmaatregelen wateroverlast Voerendaal *1	132	132	132	132
Kruispunt Putterweg / Retersbekerweg (mobiliteitsplan)	400			
Mingersborgerweg, upgrade vijfprong + aanbrengen fietsstroken		300		
Rijwielpad In De Koning (STRIP 2.0)			53	
Schoolstraat, vervanging kunststof bufferzak *1		132		
Schoolstraat-Craubeek, gemengd systeem *1		801		
Voerendaal Oost, Noordelijk deel (STRIP 2.0, groen)	47	47		
Voerendaal Oost, Noordelijk deel (STRIP 2.0, riool)	653	653		
Voerendaal Oost, Noordelijk deel (STRIP 2.0, verharding)	489	489		
Voerendaal Oost, Putterweg KRW berging / groene buffer			125	
Voerendaal Oost, Zuidelijk deel (STRIP 2.0, groen)	119	119		
Voerendaal Oost, Zuidelijk deel (STRIP 2.0, riool)	708	708		
Voerendaal Oost, Zuidelijk deel (STRIP 2.0, verharding)	1.014	1.014		
Aanvullend krediet Voerendaal Oost - Wegen en Groen		5.600		
Aanvullend krediet Voerendaal Oost - Riool		1.000		
Rioolmaatregelen Winthagen			25	
Open Club Klimmen, watermaatregelen *1	158			
Vergroten bergingscapaciteit buffer centrum Voerendaal *1	264			

	INVESTERINGSKREDIET			
<i>Bedragen x € 1.000</i>	2026	2027	2028	2029
Accommodaties:				
Verduurzamen De Joffer	1.726			
Upgrade / renovatie De Joffer	2.137			
Verduurzamen dienstgebouw buitendienst				185
Verduurzamen gemeenschapshuis 't Wouves				104
Verduurzamen gemeentehuis		518		
Verduurzamen gymzaal 't Wouves				143
Verduurzamen pand De Borenborg	232			
Upgrade / renovatie De Borenborg	1.000			
Verduurzamen pand Kunderhoes			232	
Verduurzamen pand MFC Auw Sjoel Ubachsberg	186			
Verduurzamen RKSVB Ubachsberg				182
Verduurzamen RKVV Voerendaal			184	
Vervanging kunstgrasveld RKVVV (bovenbouw)		417		
Buitendienst:				
Vervanging (kleine) trekker (JD)			66	
Vervanging kooimaaiër (voetbalvelden)				86
Vervanging veegmachine		120		
Vervanging zitmaaiër (begraafplaats)		19		
Onderwijshuisvesting				
Nieuwbouw school Ubachsberg				6.775
Nieuwbouw school Ubachsberg (aanvullend krediet)				2.970
Nieuwbouw school Ransdaal				3.200
Nieuwbouw school Ransdaal (aanvullend krediet)				3.700
Overige:				
Vervanging toeristische bewegwijzeringsborden	26			
Opstellen omgevingsplan	82	82	82	82
TOTAAL	12.260	15.933	1.354	18.014

*1 Deze investeringskredieten zijn geïndexeerd met 32% conform de aan de raad verstuurd Raadsinformatiebrief dd 5/1/2024 inzake tarief rioolheffing 2025.

Dat resulteert in de volgende kapitaallasten.

Bedragen x € 1.000	KAPITAALLASTEN			
	2026	2027	2028	2029
Wegen, Groen en Riolerings:				
Afkoppelen 2021, meeliften met rioolvervangng 2021			6	6
Afkoppelen 2022, meeliften met rioolvervangng 2022			7	7
Afkoppelen 2023, meeliften met rioolvervangng 2023			7	7
Afkoppelen 2024, meeliften met rioolvervangng 2024			7	7
Afkoppelen 2025, meeliften met rioolvervangng 2025			7	7
Afkoppelen 2026, meeliften met rioolvervangng 2026			7	7
Afkoppelen 2027, meeliften met rioolvervangng 2027			7	7
Afkoppelen 2028, meeliften met rioolvervangng 2028			0	7
Afkoppelen 2029, meeliften met rioolvervangng 2029			0	0
Aanvullend krediet OCK		53	58	57
Craubeek, groen (relatie met OCK) (STRIP 2.0)		2	2	2
Craubeek, riool (relatie met OCK) (STRIP 2.0)		2	2	2
Craubeek, verharding (relatie met OCK) (STRIP 2.0)			17	17
Hogeweg/Hoolstraat/Cortenbachstraat (STRIP 2.0) - verhardingen			144	111
Hogeweg/Hoolstraat/Cortenbachstraat (STRIP 2.0) - Groen			4	3
Hogeweg/Hoolstraat/Cortenbachstraat, verzwareng (STRIP 2.0)			53	41
Klimaatmaatregelen (Opscheumer/Ransdalerveld/Retersbekerweg)		13	14	14
Klimaatmaatregelen Retersbeek		11	12	12
Klimaatmaatregelen wateroverlast Putweg				
Klimaatmaatregelen wateroverlast Schoolstraat				
Klimaatmaatregelen wateroverlast Voerendaal				
Kruispunt Putterweg / Retersbekerweg (mobiliteitsplan)				
Mingersborgerweg, upgrade vijsprong + aanbrengen fietsstroken			18	17
Rijwielpad In De Koning (STRIP 2.0)				3
Schoolstraat, vervangng kunststof bufferzak			5	5
Schoolstraat-Craubeek, gemengd systeem			30	30
Voerendaal Oost, Noordelijk deel (STRIP 2.0, groen)			12	10
Voerendaal Oost, Noordelijk deel (STRIP 2.0, riool)			65	48
Voerendaal Oost, Noordelijk deel (STRIP 2.0, verharding)			57	44
Voerendaal Oost, Putterweg KRW berging / groene buffer				6
Voerendaal Oost, Zuidelijk deel (STRIP 2.0, groen)			30	26
Voerendaal Oost, Zuidelijk deel (STRIP 2.0, riool)			71	52
Voerendaal Oost, Zuidelijk deel (STRIP 2.0, verharding)			118	91
Aanvullend krediet Voerendaal Oost - Wegen en Groen			327	322
Aanvullend krediet Voerendaal Oost - Riool			42	41
Rioolmaatregelen Winthagen				
Open Club Klimmen, watermaatregelen		5	6	6
Vergroten bergingscapaciteit buffer centrum Voerendaal		9	10	10

Bedragen x € 1.000	KAPITAALLASTEN			
	2026	2027	2028	2029
Accommodaties:				
Verduurzamen De Joffer		121	127	125
Upgrade / renovatie De Joffer		150	158	155
Verduurzamen dienstgebouw buitendienst				
Verduurzamen gemeenschapshuis 't Wouves			26	25
Verduurzamen gemeentehuis			39	38
Verduurzamen gymzaal 't Wouves				
Verduurzamen pand De Borenborg		16	17	17
Upgrade / renovatie De Borenborg		70	74	73
Verduurzamen pand Kunderhoes				17
Verduurzamen pand MFC Auw Sjoel Ubachsberg		13	14	14
Verduurzamen RKSVB Ubachsberg				
Verduurzamen RKVV Voerendaal				14
Vervanging kunstgrasveld RKVVV (bovenbouw)			52	51
Buitendienst:				
Vervanging (kleine) trekker (JD)				8
Vervanging kooimaaiër (voetbalvelden)				
Vervanging veegmachine			18	18
Vervanging zitmaaiër (begraafplaats)			3	3
Onderwijshuisvesting				
Nieuwbouw school Ubachsberg				
Nieuwbouw school Ubachsberg (aanvullend krediet)				
Nieuwbouw school Ransdaal				
Nieuwbouw school Ransdaal (aanvullend krediet)				
Overige:				
Vervanging toeristische bewegwijzeringsborden		9	6	6
Opstellen omgevingsplan				
TOTAAL	0	474	1.678	1.590

De financiële effecten op de lange termijn van de uitgevoerde en nog voorgenomen projecten is een zware kapitaallast op de exploitatie van de gemeente. Door de zware kapitaallast beperkt dat de ruimte in de exploitatie.

Risico's en ontwikkelingen

- **Kostenstijgingen en indexatie:** marktprijzen voor bouw en techniek zijn volatiel. Budgetten worden waar nodig geactualiseerd.
- **Capaciteit en fasering:** uitvoering vraagt om tijdige beschikbaarheid van projectleiders, ingenieurs en externe partijen. Fasering is afgestemd op haalbaarheid.
- **Rente-ontwikkeling:** hogere rente heeft effect op toekomstige kapitaallasten.

- **Wetgeving en duurzaamheidseisen:** verscherpte eisen (bijv. BENG, stikstof) kunnen leiden tot bijstellingen in ontwerp en uitvoering.

Samenvattend

Het investeringsprogramma is ambitieus, maar gebaseerd op realistische uitgangspunten en uitvoerbaarheid. Jaarlijks actualiseren we het overzicht via de voorjaarsrapportage en najaarsrapportage. Zo blijft er sturing mogelijk op basis van beleid, financiële ruimte en maatschappelijke opgaven.

Financiële begroting

Overzicht baten en lasten

Een totaaloverzicht van de voor de realisatie van de programma's benodigde middelen geeft het volgende beeld:

Begroting 2026 – 2029					Bedragen x € 1.000	
Programma's	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Bestuur en ondersteuning	1.817	18	-1.799	-2.396	-3.179	-4.063
Veiligheid en Handhaving	1.796	5	-1.791	-1.810	-1.853	-1.897
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.684	53	-2.631	-2.646	-3.423	-3.318
Economie	204	1	-203	-206	-198	-192
Onderwijs	1.364	206	-1.158	-1.156	-1.207	-1.249
Sport, cultuur en recreatie	4.031	316	-3.716	-3.891	-3.911	-3.815
Sociaal domein	14.281	3.569	-10.711	-10.972	-11.216	-11.253
Volksgesondheid en milieu	4.462	4.382	-80	-127	-126	-127
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	2.112	251	-1.861	-1.300	-1.059	-1.075
Subtotaal programma's	32.750	8.800	-23.950	-24.503	-26.174	-26.990
Algemene dekkingsmiddelen	106	30.696	30.590	31.297	32.042	32.372
Overhead	6.990	0	-6.990	-6.296	-6.312	-6.314
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	1	0	-1	-1	-1	-1
Saldo van baten en lasten	39.847	39.496	-351	497	-444	-933
Mutaties reserves	392	926	534	-284	666	1.118
Begrotingssaldi 2026 - 2029	40.239	40.422	183	213	222	185

Geprognostiseerde balans

Geprognostiseerde Balans	1-1-2026	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Activa					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	47.694.080	57.593.324	70.550.044	68.895.199	84.185.148
Financiële vaste activa	1.314.294	1.297.742	1.281.029	1.265.402	1.249.607
Totaal vaste activa	49.008.374	58.891.066	71.831.073	70.160.601	85.434.755
Vlottende activa					
Onderhanden werk	0	0	0	0	0
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	0	0	0	0	0
Liquide middelen	13.510.000	8.307.000	-1.449.000	10.259.000	-9.426.000
Overige vorderingen	0	0	0	0	0
Overlopende activa	0	0	0	0	0
Totaal vlottende activa	13.510.000	8.307.000	-1.449.000	10.259.000	-9.426.000
Totaal activa	62.518.374	67.198.066	70.382.073	80.419.601	76.008.755
Passiva					
Vaste passiva					
Eigen vermogen					
Reserves	23.565.000	23.030.000	23.314.000	22.648.000	21.531.000
Geprognostiseerd resultaat	-	183.000	213.000	222.000	185.000
Voorzieningen	2.765.000	3.289.000	2.854.000	2.639.000	1.790.000
Langlopende leningen	34.100.000	38.821.000	43.269.000	54.745.000	51.250.000
Totaal vaste passiva	60.430.000	65.323.000	69.650.000	80.254.000	74.756.000
Vlottende passiva					
Overige schulden	2.088.374	1.875.066	732.073	165.601	1.252.755
Overlopende passiva	0	0	0	0	0
Totaal vlottende passiva	2.088.374	1.875.066	732.073	165.601	1.252.755
Totaal passiva	62.518.374	67.198.066	70.382.073	80.419.601	76.008.755

EMU-saldo

EMU saldo	Bedragen x € 1.000				
Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-1.254	-351	497	-444	-933
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	4.444	9.899	12.957	-1.655	15.290
3 Mutatie voorzieningen	68	524	-435	-215	-849
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0	0
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU saldo (1-2+3-4-5)	-5.630	-9.726	-12.895	996	-17.072

Begrotingsresultaat voor en na bestemming

Begrotingsresultaat vóór en na reserveringen

Zoals eerder aangegeven sluit de begroting 2026 met een positief resultaat van € 183.000. In dit resultaat zijn ook toevoegingen en onttrekkingen uit reserves verwerkt. Dit noemen we ook wel het begrotingsresultaat na reserveringen. Conform het Besluit Begroting en

Verantwoording (BBV) is het voorgeschreven om ook het begrotingsresultaat vóór reserveringen inzichtelijk te maken.

Het begrotingsresultaat vóór reserveringen bedraagt € -352.000.

Onderstaand overzicht voor de mutaties in reserves geeft het volgende beeld:

Reserveringen/onttrekkingen per programma	Toevoegingen ten laste van de exploitatie	Onttrekkingen ten gunste van de exploitatie	Mutaties in reserves
Begrotingssaldo 2026 vóór reserveringen			-352.000
Programma Bestuur en ondersteuning			
Onttrekking reserve afschrijving, dekking afschrijvingslasten diverse investeringen		98.000	
Onttrekking algemene reserve, basis informatiehuishouding op orde		28.000	
Onttrekking algemene reserve, begrotingssaldo 2026-2029		300.000	
Toevoeging reserve duurzaamheid, verduurzamen gemeentelijke gebouwen	10.000		
Totaal Bestuur en ondersteuning	10.000	426.000	416.000
Programma Veiligheid en Handhaving			
Onttrekking reserve overloop, afschrijvingslast BOA auto		7.000	
Totaal Veiligheid en Handhaving	0	7.000	7.000
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast mobiliteitsplan		13.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast parkeerplaats Aldi deelgebied B		5.000	
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	0	18.000	18.000
Programma Economie			
Onttrekking algemene reserve, datahub vrijetijdseconomie Limburg		5.000	
Onttrekking reserve overloop, uitvoeringsprogramma VTE		9.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast wandelknooppunten netwerk ZL		6.000	
Totaal Economie	0	20.000	20.000
Programma Onderwijs			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Cortemich		119.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Open Club Klimmen		90.000	
Totaal Onderwijs	0	209.000	209.000
Programma Sport, cultuur en recreatie			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verbouwing bibliotheek Voerendaal		6.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast voetbalvelden Klimmen		47.000	
Onttrekking reserve afschrijving, Open Club Klimmen		118.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verzwaren dakconstructie kantine De Joffer		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast vervanging veldafrostering hoofdveld RKVVV		3.000	
Onttrekking reserve ruimtelijke ontwikkeling, afschrijvingslast böschke an der Baneberg		7.000	
Onttrekking algemene reserve, interreg project Viavia		31.000	
Totaal Sport, cultuur en recreatie	0	215.000	215.000
Programma Sociaal domein			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast 't Wouves		8.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast MFC Ubachsberg		5.000	
Onttrekking reserve sociaal domein, afschrijvingslast keuken MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast buitenruimte MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve overloop, middelen ondersteuningsaanbod manterzorgers		6.000	
Toevoeging algemene reserve, specifieke uitkering bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	382.000		
Totaal Sociaal domein	382.000	25.000	-357.000
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Skaeve Huse		7.000	
Totaal Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	0	7.000	7.000
Totaal mutaties in reserves			535.000
Begrotingssaldo 2026 na reserveringen			183.000

In de huidige begroting is voorzien dat per saldo € 535.000 aan reserves onttrokken wordt, waarvan € 589.000 berust op reeds door de raad goedgekeurd beleid en € -54.000 wordt in het kader van deze begroting aan de raad ter goedkeuring voorgelegd. Deze mutaties betreffen basis informatiehuishouding op orde, begrotingssaldo 2026-2029 en specifieke uitkering bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne.

Reserves en voorzieningen

Naast de uitgaven en ontvangsten die via de lopende begroting (de zogenaamde exploitatie) worden verantwoord, wordt ook gewerkt met de zogenaamde reserves en voorzieningen. Dit zijn 'spaarpotjes' van waaruit dekking kan worden voorzien voor lopende uitgaven. De reserves worden beheerd door de gemeenteraad: alle mutaties in reserves behoeven goedkeuring van de gemeenteraad. De reserves bestaan uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. In de vorige paragraaf zijn de mutaties met betrekking tot reserves voor 2026 afzonderlijk toegelicht.

In de voorliggende paragraaf wordt per reserve of voorziening toegelicht wat de stand is per 01-01-2026 alsmede wordt de doelstelling van de reserve of voorziening nader toegelicht. Tevens wordt het meerjarig verloop van de reserves gepresenteerd.

Algemene reserve per 1 januari 2026		
Naam reserve	Saldo 01-01-2026	Doelstelling
Algemene reserve	8.195.000	De Algemene Reserve vormt het weerstandsvermogen (de buffer) voor het incidenteel opvangen van mogelijke risico's en toekomstige financiële tegenvallers, waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen bestaan, zodat de continuïteit van de gemeentelijke taken niet in gevaar komt. Daarnaast kan de algemene reserve uiteraard aangewend worden voor het uitvoeren van beleid.

De omvang van de algemene reserve is ten opzichte van de begroting 2025 (€ 2.149.000) hoger. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door toevoeging van een deel van het rekeningresultaat 2024 (€ 1.653.000) en toevoeging vrijval reserve krimp (€ 10.000) en anderzijds door een lagere onttrekking t.b.v. scan digitale toegankelijkheid (€ 4.000), deelname Traineeprogramma RichtingZuid (€ 45.000), organisatiekracht incidentele effecten (€ 198.000), compensatie COVID-19 (€ 246.000) en het doorschuiven van de onttrekking voor deelname project ViaVia naar 2026 (€ 31.000) en het doorschuiven van de onttrekking voor dataportaal vrijetijdseconomie (€ 5.000). Daarnaast zijn onttrekkingen geweest t.b.v. omgevingswet (€ -8.000) en toekomstvisie Voerendaal (€ -35.000).

Voor wat betreft het beleid, (de doelstellingen, de omvang e.d.) van de onderscheiden reserves wordt korthedshalve verwezen naar de Nota Reserves en Voorzieningen 2019. De actualisatie van deze nota is voorzien in 2026.

We kennen de volgende bestemmingsreserves:

Bestemmingsreserves per 1 januari 2026		
Naam reserve	Saldo 01-01-2026	Doelstelling
Ruimtelijke ontwikkelingen	404.000	Inzet van middelen voor projecten in het kader van het volkshuisvestingsbeleid of de herstructurering, zoals het verbeteren van de fysieke woon- en leefomgeving, het treffen van maatregelen voor kwaliteitsverbetering van de bestaande woningvoorraad, nieuwbouw of herstructurering van overtollig bedrijfsvastgoed waarbij knelpunten opgelost worden en transformatie naar de gewenste functies plaatsvindt. Aanwending voor strategische (grond) aankopen en uitgaven ter verbetering van de fysieke woon-/leefomgeving.
Afschrijving	13.764.000	Dekking meerjarige afschrijvingslasten.
Overloop	194.000	Beschikbaar blijven nog niet ingezette budgetten van een afgesloten dienstjaar.
Sociaal Domein	591.000	Dekking mogelijke tekorten in de komende jaren binnen het Sociaal Domein, het uitvoeren van pilots / innovatie en het uitvoeren van herindicaties.
Innovatie	119.000	In te zetten voor innovatie projecten / initiatieven op het fysieke en sociale domein.
Duurzaamheid	298.000	Ondersteunend aan de acties die vanuit Parkstad Limburg worden geïnitieerd, zoals het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed of het actieplan duurzame mobiliteit. Daarnaast financiering van projecten om particulieren, bedrijven en verenigingen te stimuleren hun vastgoed te verduurzamen.
Totaal bestemmingsreserves *	15.370.000	

De omvang van de bestemmingsreserves is ten opzichte van de begroting 2025 (€ 1.060.000) hoger. Dit wordt veroorzaakt door een dotatie aan de reserve ruimtelijke ontwikkeling (€ 316.000), de reserve afschrijving (€ 1.003.000), de reserve overloop (€ 177.000), de innovatiereserve (€ 30.000) en de reserve duurzaamheid (€ 6.000). Daarnaast wordt dit veroorzaakt door een onttrekkingen uit de reserve sociaal domein (€ -472.000). Voorzieningen zijn gelden waarop een (min of meer zekere) verplichting rust. Deze middelen zijn dus niet vrij te besteden of te bestemmen. De hoogte van de voorziening is onderbouwd met een onderhoudsplanning of verplichting in de vorm van bijvoorbeeld pensioenaanspraken.

Voorzieningen per 1 januari 2026		
Naam voorziening	Saldo 01-01 2026	Doelstelling
Egalisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.113.244	De voorziening is bedoeld ter egalisatie van de jaarlijks sterk fluctuerende kosten voor onderhoud van gemeentelijke gebouwen op basis van bijgesteld meerjaren-onderhoudsprogramma.
Vervanging sporttoestellen gymzalen	23.471	De voorziening is bedoeld ter egalisatie van de jaarlijks sterk fluctuerende kosten voor onderhoud/vervanging van sporttoestellen in gymzalen.
Verplichtingen personeel uit dienst	1.136.999	De voorziening verplichtingen personeel dekt de financiële consequenties die zijn ontstaan als gevolg van het feit dat medewerkers, hun relatie en/of dienstverband met de gemeente hebben beëindigd. Daarnaast is het de 'spaarpot' voor de pensioenvoorziening van de huidige en de voormalige wethouders.
Dubieuze debiteuren	16.157	Voorziening dubieuze debiteuren dekt eventuele verliezen als gevolg van de afwaardering van vorderingen op debiteuren.
Egalisatie voorziening afvalstoffenheffing	191.751	Egaliseren tarief afvalstoffenheffing
Egalisatie voorziening riolering	283.607	Egaliseren tarieven rioolheffing.
Totaal voorzieningen	2.765.229	

Het verloop van de reserves en voorzieningen in 2026 is onderstaand gespecificeerd weergegeven.

Verwachte mutaties reserves / voorzieningen	Beginsaldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindsaldo
Algemene reserve	8.195.000	382.000	364.000	8.213.000
Bestemmingsreserves	15.370.000	10.000	563.000	14.817.000
Voorzieningen	2.765.000	889.000	365.000	3.289.000
Totale omvang reserves en voorzieningen	26.330.000	1.281.000	1.292.000	26.319.000

Onttrekkingen aan de voorzieningen, met uitzondering van egalisatie voorziening riolering en de egalisatie voorziening afvalstoffenheffing, vinden rechtstreeks op de voorziening plaats en worden in de categoriale begroting niet weergegeven. Derhalve is hier geen aansluiting met de categoriale begroting voor het onderdeel onttrekkingen uit voorzieningen.

Onderstaand overzicht toont de totale ontwikkeling van de reserves en voorzieningen tot eind 2029.

Meerjarig verloop reserves en voorzieningen periode 2026 – 2029					
	Begin 2026	Eind 2026	Eind 2027	Eind 2028	Eind 2029
Algemene Reserve	8.195.000	8.213.000	9.060.000	8.965.000	8.407.000
Bestemmingsreserves	15.370.000	14.817.000	14.254.000	13.683.000	13.124.000
Totaal reserves	23.565.000	23.030.000	23.314.000	22.648.000	21.531.000
Totaal voorzieningen	2.765.000	3.289.000	2.854.000	2.639.000	1.790.000
Totaal reserves en voorzieningen	26.330.000	26.319.000	26.168.000	25.287.000	23.321.000

De meerjarige daling van de bestemmingsreserves wordt met name veroorzaakt door inzet van reserve afschrijvingen ter dekking van structurele afschrijvingslasten (zoals o.a. Cortemich & OCK). Al deze mutaties zijn gebaseerd op reeds genomen raadsbesluiten. De fluctuaties binnen de voorzieningen wordt met name veroorzaakt door de egalisatievoorziening riolering, egalisatievoorziening afvalstoffenheffing en de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Overige financiële gegevens

Categoriale begroting 2026

Naast een zicht op de lasten en baten per programma kan de begroting ook weergegeven worden middels een indeling in zogenaamde categorieën. Onderstaand overzicht geeft deze indeling weer.

Categoriale begroting 2026		Absoluut (bedragen)	
Kosten categorie		Batencategorie	
Salarissen en sociale lasten	9.954.000		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	2.860.000		
Belastingen	136.000	Gemeentelijke belastingen	5.907.000
		Leges en andere rechten	2.494.000
Gronden	0	Gronden	0
Duurzame goederen	104.000		
Pachten	0	Pachten	20.000
		Huren	516.000
Sociale uitkeringen in natura	5.774.000	Eigen bijdragen en verhaal sociale uitkeringen in natura	139.000
Ingeleend personeel	1.376.000	Uitgeleend personeel	0
Goederen	355.000	Goederen	0
Diensten	6.924.000	Diensten	0
Sociale uitkeringen in geld	0	Verhaal sociale uitkeringen in geld	0
Subsidies ¹⁾	485.000		
Inkomensoverdrachten Rijk ²⁾	107.000	Inkomensoverdrachten Rijk ²⁾	29.836.000
Inkomensoverdrachten overheid niet Rijk ³⁾	10.704.000	Inkomensoverdrachten overheid niet Rijk ³⁾	56.000
Inkomensoverdrachten overig ⁴⁾	427.000	Inkomensoverdrachten overig	253.000
Kapitaaloverdrachten Rijk	0	Kapitaaloverdrachten Rijk	0
Kapitaaloverdrachten overheid niet Rijk	0	Kapitaaloverdrachten overheid niet Rijk	0
Kapitaaloverdrachten overig	9.000	Kapitaaloverdrachten overig	0
Rente en dividend	669.000	Rente en dividend	275.000
Doorberekende rente	-953.000		
Mutaties reserves	392.000	Mutaties reserves	926.000
Mutaties voorzieningen	916.000	Mutaties voorzieningen	0
Subtotaal lasten	40.239.000		40.422.000
Begrotingssaldo	183.000		0
Totaal lasten	40.422.000	Totaal Baten	40.422.000

1) Subsidies conform subsidieverordening

2) "Centrale overheid" (algemene uitkering)

3) Provincies, gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen

4) (exploitatie)bijdragen aan derden

Bijlagen

Budgettaire kaders

Uitgangspunten meerjarenbegroting 2026 – 2029.

	2026	2027	2028	2029
Loon ontwikkeling	6,2%	1,8%	5,7%	4,6%
Prijsontwikkeling	n.v.t.	3%	3%	3%
Rente in kapitaallasten	2,0%	2,0%	2,5%	2,5%
Gemeentelijke belastingen, leges en rechten:				
– Onroerende zaakbelasting woningen	3%	3%	3%	3%
– Onroerende zaakbelasting niet woningen	3%	3%	3%	3%
– Afvalstoffenheffing en rioolrecht	100% kostendekkend			
– Overige gemeentelijke leges	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Berekening algemene uitkering:				
– aantal inwoners	12.351	12.351	12.351	12.351
– aantal bijstandsontvangers	110	111	112	114
– aantal woonruimten	6.037	6.096	6.156	6.216

Loonontwikkelingen

Om de loonontwikkeling na afloop van de CAO periode op te vangen, wordt in 2025 en volgende jaren rekening gehouden met een CAO-ontwikkeling van 6,2% respectievelijk 1,8%, 5,7% en 4,6% (conform meicirculaire 2025).

Prijsontwikkelingen

In de begroting 2026-2029 is de stelpost prijsontwikkeling bepaald op een jaarlijkse index van 3% ingaande per 2027. Bij de bepaling van de jaarschijf 2026 hebben wij de inschatting gemaakt dat indexering voor het jaar 2026 niet nodig is.

Rente in kapitaallasten

Voor de toerekening van rente aan de diverse investeringen is een renteomslagpercentage van 2,0% voor de jaren 2026 en 2027 gehanteerd. Voor de jaren 2028 en verder is de percentage bepaald op 2,5%. Deze berekening komt tot stand op basis van toekomstige investeringen in relatie tot de daarbij horende langlopende geldleningen.

Gemeentelijke belastingen, leges en rechten

In de begroting 2026-2029 is meerjarig uitgegaan van een stijging van de opbrengst onroerende zaakbelasting woningen en niet-woningen van 3%. Afhankelijk van de ontwikkelingen van de WOZ-waarden wordt het tarief voor de onroerende zaakbelasting zodanig aangepast, dat het uitgangspunt van de geraamde stijging gerealiseerd wordt.

Berekening algemene uitkering

De berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2025.

Bevolkingsopbouw en -structuur	Werkelijk 1 januari 2025	Raming 1 januari 2026
* aantal inwoners waarvan:	12.376	12.351
- jonger dan 18 jaar	2.108	2.136
- 75 jaar en ouder	1.038	1.111

In de meicirculaire 2025 algemene uitkering Gemeentefonds is rekening gehouden met een prijsindex van 3,6% voor 2026, 2,7% voor 2027, 2,5% voor 2028 en 2,6% voor 2029. Bepalend voor deze prijsindex is de prijsmutatie Bruto Binnenlands Product, welke ontleend is uit de meest recente publicatie van het CPB. Deze index is dan ook toegepast bij de berekening van de algemene uitkering.

Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Nr.	Omschrijving taakveld	Bijgeselde begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029						
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo			
0. Bestuur en ondersteuning																
Taakveld 0.1	Bestuur	1.482.323	-20.000	1.462.323	1.482.711	-20.000	1.462.711	1.454.400	-20.000	1.434.400	1.460.400	-20.000	1.440.400	1.466.400	-20.000	1.446.400
Taakveld 0.2	Burgerzaken	427.956	-242.003	185.953	450.487	-254.777	185.710	470.149	-270.107	200.042	430.427	-252.223	178.204	480.227	-252.223	228.004
Taakveld 0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	255.582	-114.000	141.582	112.077	-20.000	92.077	114.627	-20.000	94.627	114.627	-20.000	94.627	114.627	-20.000	94.627
Taakveld 0.4	Overheid	6.211.407	-60	6.211.347	6.990.334	-60	6.990.274	6.296.325	-60	6.296.265	6.311.709	-60	6.311.649	6.313.811	-60	6.313.751
Taakveld 0.5	Treasury	-141.986	-330.380	-472.366	-261.897	-273.380	-535.277	-150.587	-294.380	-444.967	-631.962	-303.380	-935.342	24.851	-179.380	-154.529
Taakveld 0.61	Oroerende zaakbelasting woningen	90.207	-2.760.012	-2.669.805	88.029	-2.861.692	-2.773.663	90.711	-2.971.067	-2.880.356	94.586	-3.076.140	-2.981.554	98.994	-3.183.375	-3.084.381
Taakveld 0.62	Oroerende zaakbelasting niet-woningen	18.964	-577.584	-558.620	17.544	-596.497	-578.953	18.095	-614.391	-596.296	18.889	-632.824	-613.935	19.794	-651.808	-632.014
Taakveld 0.64	Belastingen overig	33.500	-500	33.000	33.500	-7.000	26.500	33.500	-7.000	26.500	33.500	-7.000	26.500	33.500	-7.000	26.500
Taakveld 0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentelonds	0	-25.279.110	-25.279.110	0	-26.614.834	-26.614.834	0	-27.286.505	-27.286.505	0	-27.418.415	-27.418.415	0	-28.408.528	-28.408.528
Taakveld 0.8	Overige baten en lasten	750.984	0	750.984	1.000	0	1.000	619.764	0	619.764	1.416.619	0	1.416.619	2.244.559	0	2.244.559
Taakveld 0.9	Vernoochschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld 0.10	Mutaties reserves	237.500	-2.805.941	-2.568.441	392.172	-926.377	-534.205	853.646	-569.502	284.144	60.000	-725.800	-665.800	2.500	-1.120.163	-1.117.663
1. Veiligheid en handhaving																
Taakveld 1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.197.745	0	1.197.745	1.212.484	0	1.212.484	1.249.521	0	1.249.521	1.286.008	0	1.286.008	1.323.365	0	1.323.365
Taakveld 1.2	Openbare orde en veiligheid	545.234	-5.000	540.234	583.408	-5.000	578.408	565.939	-5.000	560.939	571.946	-5.000	566.946	578.875	-5.000	573.875
2. Verkeer, vervoer en waterstaat																
Taakveld 2.1	Verkeer en vervoer	2.558.162	-61.194	2.496.968	2.683.700	-52.650	2.631.050	2.698.349	-52.650	2.645.699	3.475.684	-52.650	3.423.034	3.370.799	-52.650	3.318.149
Taakveld 2.2	Parkeren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Economie																
Taakveld 3.1	Economische ontwikkeling	19.500	0	19.500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld 3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld 3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	43.935	-1.340	42.595	33.343	-1.340	32.003	33.343	-1.340	32.003	33.343	-1.340	32.003	33.343	-1.340	32.003
Taakveld 3.4	Economische promotie	155.461	-63.000	92.461	170.628	-65.100	105.528	173.866	-67.200	106.666	165.994	-69.300	96.694	160.354	-69.300	91.054
4. Onderwijs																
Taakveld 4.2	Onderwijskuisvesting	996.468	-86.954	909.514	661.484	-86.954	574.530	656.202	-86.954	569.248	707.601	-86.954	620.647	699.252	-86.954	612.298
Taakveld 4.3	Onderwijsveld en leerlingzaken	651.413	-82.560	568.853	702.105	-118.560	583.545	704.973	-118.560	586.413	704.973	-118.560	586.413	754.973	-118.560	636.413
5. Sport, cultuur en recreatie																
Taakveld 5.1	Sportveld en activering	250.130	-77.303	172.827	245.073	-77.303	167.770	242.562	0	242.562	242.562	0	242.562	242.562	0	242.562
Taakveld 5.2	Sportaccommodaties	981.675	-214.952	766.723	1.019.902	-214.952	804.950	1.276.580	-214.952	1.061.628	1.301.926	-334.332	967.594	1.274.770	-334.332	940.438
Taakveld 5.3	Cultuurrepresentatie -productie en -participatie	214.113	-245	213.868	199.010	-245	198.765	200.899	-245	200.654	201.242	-245	200.997	208.220	-245	207.975
Taakveld 5.4	Musea	28.500	0	28.500	8.900	0	8.900	8.900	0	8.900	8.900	0	8.900	8.900	0	8.900
Taakveld 5.5	Cultureel erfgoed	62.299	0	62.299	163.895	0	163.895	137.603	0	137.603	137.603	0	137.603	137.603	0	137.603
Taakveld 5.6	Media	344.656	-20.511	324.145	350.411	-20.511	329.900	349.857	-20.511	329.346	352.873	-20.511	332.362	362.679	-20.511	342.168
Taakveld 5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.734.160	-4.418	1.729.742	2.044.053	-2.500	2.041.553	1.912.894	-2.500	1.910.394	2.023.861	-2.500	2.021.361	1.938.274	-2.500	1.935.774

Nr.	Omschrijving taakveld	Bijgesalde begroting 2025			Begroting 2025			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
		Lasen	Balen	Saldo	Lasen	Balen	Saldo	Lasen	Balen	Saldo	Lasen	Balen	Saldo	Lasen	Balen	Saldo
6. Sociaal Domein																
Taakveld 6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.662.939	-532.641	1.130.298	1.791.991	-1.229.203	562.788	1.869.370	-999.203	870.167	1.916.124	-907.203	1.008.921	1.926.367	-868.405	1.057.962
Taakveld 6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	678.848	-48.620	630.228	860.085	-35.308	824.777	809.021	-2.450	806.571	809.021	-2.450	806.571	803.392	-2.450	800.942
Taakveld 6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	184.800	0	184.800	195.525	0	195.525	199.228	0	199.228	199.228	0	199.228	199.228	0	199.228
Taakveld 6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	353.605	-35.480	318.125	412.492	-33.339	379.153	412.473	0	412.473	412.473	0	412.473	412.473	0	412.473
Taakveld 6.3	Inkomensregelingen	3.447.354	-2.000.730	1.446.624	3.779.615	-2.132.362	1.647.253	3.780.107	-2.132.362	1.647.745	3.780.106	-2.132.362	1.647.744	3.780.106	-2.132.362	1.647.744
Taakveld 6.4	WSV en beschut werk	1.090.471	0	1.090.471	1.037.394	0	1.037.394	979.852	0	979.852	997.564	0	997.564	983.874	0	983.874
Taakveld 6.5	Arbeidsparticipatie	220.950	0	220.950	160.171	0	160.171	161.153	0	161.153	161.153	0	161.153	161.153	0	161.153
Taakveld 6.60	Hulpindelen en diensten (WMO)	594.790	-27.168	567.622	624.458	-31.205	593.253	632.386	-32.553	599.833	639.903	-33.960	605.943	648.442	-35.427	613.015
Taakveld 6.711	Hulp bij het huishouden (WMO)	1.551.050	-108.000	1.443.050	1.668.000	-108.000	1.560.000	1.668.000	-208.000	1.460.000	1.668.000	-208.000	1.460.000	1.668.000	-208.000	1.460.000
Taakveld 6.712	Begeleiding (WMO)	343.647	0	343.647	380.000	0	380.000	380.000	0	380.000	380.000	0	380.000	380.000	0	380.000
Taakveld 6.713	Opvoeding (WMO)	311.647	0	311.647	321.000	0	321.000	321.000	0	321.000	321.000	0	321.000	321.000	0	321.000
Taakveld 6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	17.500	0	17.500	17.500	0	17.500	17.500	0	17.500	17.500	0	17.500	17.500	0	17.500
Taakveld 6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	2.210.073	0	2.210.073	2.288.726	0	2.288.726	2.348.061	0	2.348.061	2.430.173	0	2.430.173	2.430.173	0	2.430.173
Taakveld 6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	315.500	0	315.500	315.500	0	315.500	315.500	0	315.500	315.500	0	315.500	315.500	0	315.500
Taakveld 6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	55.000	0	55.000	55.000	0	55.000	55.000	0	55.000	55.000	0	55.000	55.000	0	55.000
Taakveld 6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	100.000	0	100.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld 6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	114.000	0	114.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld 6.791	PGB WMO	84.000	0	84.000	153.000	0	153.000	153.000	0	153.000	153.000	0	153.000	153.000	0	153.000
Taakveld 6.792	PGB Jeugd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld 6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld 6.821	Jeugdbescherming	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000
Taakveld 6.822	Jeugdreclassering	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000
Taakveld 6.911	Coördinatie en beleid WMO	104.000	0	104.000	109.172	0	109.172	111.762	0	111.762	111.762	0	111.762	111.762	0	111.762
Taakveld 6.921	Coördinatie en beleid Jeugd	67.900	0	67.900	71.232	0	71.232	72.924	0	72.924	72.924	0	72.924	72.924	0	72.924
7. Volksgezondheid en milieu																
Taakveld 7.1	Volksgezondheid	800.677	-49.906	750.771	847.688	-28.184	819.504	836.382	0	836.382	836.382	0	836.382	836.382	0	836.382
Taakveld 7.2	Roliering	1.550.807	-2.144.470	-593.663	1.776.685	-2.384.280	-607.595	1.805.507	-2.384.280	-578.773	1.974.281	-2.553.815	-579.534	1.929.417	-2.508.073	-578.666
Taakveld 7.3	Arval	1.480.356	-1.896.353	-415.997	1.516.314	-1.944.461	-428.147	1.528.448	-1.955.352	-426.904	1.540.832	-1.967.763	-426.931	1.563.545	-1.990.480	-426.935
Taakveld 7.4	Milieubehoor	294.237	0	294.237	300.799	0	300.799	300.385	0	300.385	300.385	0	300.385	300.385	0	300.385
Taakveld 7.5	Begraafplaatsen en crematoria	20.079	-28.168	-8.089	20.875	-25.048	-4.173	20.796	-25.048	-4.252	21.174	-25.048	-3.874	21.085	-25.048	-3.963
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing																
Taakveld 8.1	Ruimte en leefomgeving	1.736.657	-292.563	1.444.094	1.008.668	-26.301	982.367	1.010.609	-292.563	718.046	1.004.446	-292.563	711.883	1.004.446	-292.563	711.883
Taakveld 8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld 8.3	Wonen en bouwen	847.629	-71.904	775.725	1.103.048	-224.904	878.144	806.422	-224.904	581.518	812.161	-464.904	347.257	828.250	-464.904	363.346
Totaal lasen en balen per taakveld		39.446.404	-39.983.070	-536.666	40.239.307	-40.422.328	-183.026	40.667.004	-40.879.639	-212.634	41.513.403	-41.735.302	-221.900	42.876.636	-43.061.641	-185.005

Meerjarig overzicht resultaat voor- en na bestemming

Reserveringen/onttrekkingen per programma	Toevoegingen ten laste van de exploitatie	Onttrekkingen ten gunste van de exploitatie	Mutaties in reserves
Begrotingssaldo 2027 vóór reserveringen			496.000
Programma Bestuur en ondersteuning			
Onttrekking reserve afschrijving, dekking afschrijvingslasten diverse investeringen		98.000	
Toevoeging reserve duurzaamheid, verduurzamen gemeentelijke gebouwen	2.000		
Toevoeging algemene reserve, begrotingssaldo 2026-2029	700.000		
Totaal Bestuur en ondersteuning	702.000	98.000	-604.000
Programma Veiligheid en Handhaving			
Onttrekking reserve overloop, afschrijvingslast BOA auto		7.000	
Totaal Veiligheid en Handhaving	0	7.000	7.000
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast mobiliteitsplan		13.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast parkeerplaats Aldi deelgebied B		5.000	
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	0	18.000	18.000
Programma Economie			
Onttrekking algemene reserve, datahub vrijetijdseconomie Limburg		5.000	
Onttrekking reserve overloop, uitvoeringsprogramma VTE		9.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast wandelknooppunten netwerk ZL		6.000	
Totaal Economie	0	20.000	20.000
Programma Onderwijs			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Cortemich		119.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Open Club Klimmen		90.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast school Ubachsberg		2.000	
Totaal Onderwijs	0	211.000	211.000
Programma Sport, cultuur en recreatie			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verbouwing bibliotheek Voerendaal		6.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast voetbalvelden Klimmen		47.000	
Onttrekking reserve afschrijving, Open Club Klimmen		118.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verzwaren dakconstructie kantine De Joffer		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast vervanging veldafrostering hoofdveld RKVVV		3.000	
Onttrekking reserve ruimtelijke ontwikkeling, afschrijvingslast böschke an der Baneberg		7.000	
Onttrekking reserve sociaal domein, afschrijvingslast keuken MFC Ubachsberg			
Totaal Sport, cultuur en recreatie	0	184.000	184.000
Programma Sociaal domein			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast 't Wouves		8.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast MFC Ubachsberg		5.000	
Onttrekking reserve sociaal domein, afschrijvingslast keuken MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast buitenruimte MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve overloop, middelen ondersteuningsaanbod manterzorgers		6.000	
Toevoeging algemene reserve, specifieke uitkering bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	152.000		
Totaal Sociaal domein	152.000	25.000	-127.000
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Skaeve Huse		7.000	
Totaal Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	0	7.000	7.000
Totaal mutaties in reserves			-284.000
Begrotingssaldo 2027 na reserveringen			212.000

Reserveringen/onttrekkingen per programma	Toevoegingen ten laste van de exploitatie	Onttrekkingen ten gunste van de exploitatie	Mutaties in reserves
Begrotingssaldo 2028 vóór reserveringen			-444.000
Programma Bestuur en ondersteuning			
Onttrekking reserve afschrijving, dekking afschrijvingslasten diverse investeringen		98.000	
Onttrekking reserve duurzaamheid, egalisatie verduurzamen gemeentelijke gebouwen		22.000	
Onttrekking algemene reserve, begrotingssaldo 2026-2029		150.000	
Totaal Bestuur en ondersteuning	0	270.000	270.000
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast mobiliteitsplan		13.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast parkeerplaats Aldi deelgebied B		5.000	
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	0	18.000	18.000
Programma Economie			
Onttrekking algemene reserve, datahub vijetijdseconomie Limburg		5.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast wandelknooppunten netwerk ZL		6.000	
Totaal Economie	0	11.000	11.000
Programma Onderwijs			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Cortemich		119.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Open Club Klimmen		90.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast school Ubachsberg		2.000	
Totaal Onderwijs	0	211.000	211.000
Programma Sport, cultuur en recreatie			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verbouwing bibliotheek Voerendaal		6.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast voetbalvelden Klimmen		47.000	
Onttrekking reserve afschrijving, Open Club Klimmen		118.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verzwaren dakconstructie kantine De Joffer		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast vervanging veldafrostering hoofdveld RKVVV		3.000	
Onttrekking reserve ruimtelijke ontwikkeling, afschrijvingslast bösche an der Baneberg		7.000	
Totaal Sport, cultuur en recreatie	0	184.000	184.000
Programma Sociaal domein			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast 't Wouves		8.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast MFC Ubachsberg		5.000	
Onttrekking reserve sociaal domein, afschrijvingslast keuken MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast buitenruimte MFC Ubachsberg		3.000	
Onttrekking reserve overloop, middelen ondersteuningsaanbod mantenzorgers		6.000	
Toevoeging algemene reserve, specifieke uitkering bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	60.000		
Totaal Sociaal domein	60.000	25.000	-35.000
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Skaeve Huse		7.000	
Totaal Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	0	7.000	7.000
Totaal mutaties in reserves			666.000
Begrotingssaldo 2028 na reserveringen			222.000

Reserveringen/onttrekkingen per programma	Toevoegingen ten laste van de exploitatie	Onttrekkingen ten gunste van de exploitatie	Mutaties in reserves
Begrotingssaldo 2029 vóór reserveringen			-932.000
Programma Bestuur en ondersteuning			
Onttrekking reserve afschrijving, dekking afschrijvingslasten diverse investeringen		98.000	
Onttrekking reserve duurzaamheid, egalisatie verduurzamen gemeentelijke gebouwen		21.000	
Onttrekking algemene reserve, begrotingssaldo 2026-2029		500.000	
Totaal Bestuur en ondersteuning	0	619.000	619.000
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast mobiliteitsplan		13.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast parkeerplaats Aldi deelgebied B		5.000	
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	0	18.000	18.000
Programma Economie			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast wandelknooppunten netwerk ZL		6.000	
Totaal Economie	0	6.000	6.000
Programma Onderwijs			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Cortemich		119.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Open Club Klimmen		90.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast school Ubachsberg		2.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast school Ransdaal		16.000	
Onttrekking algemene reserve, sloop en afboeken boekwaarde school psz Ransdaal		61.000	
Totaal Onderwijs	0	288.000	288.000
Programma Sport, cultuur en recreatie			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verbouwing bibliotheek Voerendaal		6.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast voetbalvelden Klimmen		29.000	
Onttrekking reserve afschrijving, Open Club Klimmen		118.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast verzwaren dakconstructie kantine De Joffer		3.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast vervanging veldafrostering hoofdveld RKVVV		3.000	
Onttrekking reserve ruimtelijke ontwikkeling, afschrijvingslast böschke an der Baneberg		7.000	
Totaal Sport, cultuur en recreatie	0	166.000	166.000
Programma Sociaal domein			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast 't Wouves		8.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast MFC Ubachsberg		5.000	
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast buitenruimte MFC Ubachsberg		3.000	
Toevoeging algemene reserve, specifieke uitkering bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	3.000		
Totaal Sociaal domein	3.000	16.000	13.000
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing			
Onttrekking reserve afschrijving, afschrijvingslast Skaeve Huse		7.000	
Totaal Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	0	7.000	7.000
Totaal mutaties in reserves			1.117.000
Begrotingssaldo 2029 na reserveringen			185.000

Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht geraamde incidentele lasten en baten begroting 2026 – 2029								
	2026		2027		2028		2029	
	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat	Last	Baat
Programma Bestuur en ondersteuning								
Informatiehuishouding op orde	288							
B2026: Aanbesteding financieel systeem t.l.v. AR	28							
<i>Mutatie reserves:</i>								
SPUK bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne; storting in AR	382		152		60			
Deelname interreg project ViaVia t.l.v. AR		31						
Aanbesteding financieel systeem t.l.v. AR		28						
Sloop en afboeken boekwaarde psz Ransdaal t.l.v. AR								61
Programma Veiligheid en Handhaving								
N.v.t.								
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat								
N.v.t.								
Programma Economie								
N.v.t.								
Programma Onderwijs								
Sloop en afboeken boekwaarde psz Ransdaal t.l.v. AR								61
Programma Sport, cultuur en recreatie								
Deelname interreg project ViaVia t.l.v. AR	31							
Programma Sociaal domein								
SPUK bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	400	782	400	552	400	460	400	400
Programma Volksgezondheid en milieu								
N.v.t.								
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing								
N.v.t.								
Totaal	1.129	841	552	552	460	460	461	461
Saldo	-288		0		0		0	

* let op! Bedragen onder de 10.000 euro maken géén onderdeel uit van dit overzicht.

Recapitulatie begrotingsevenwicht

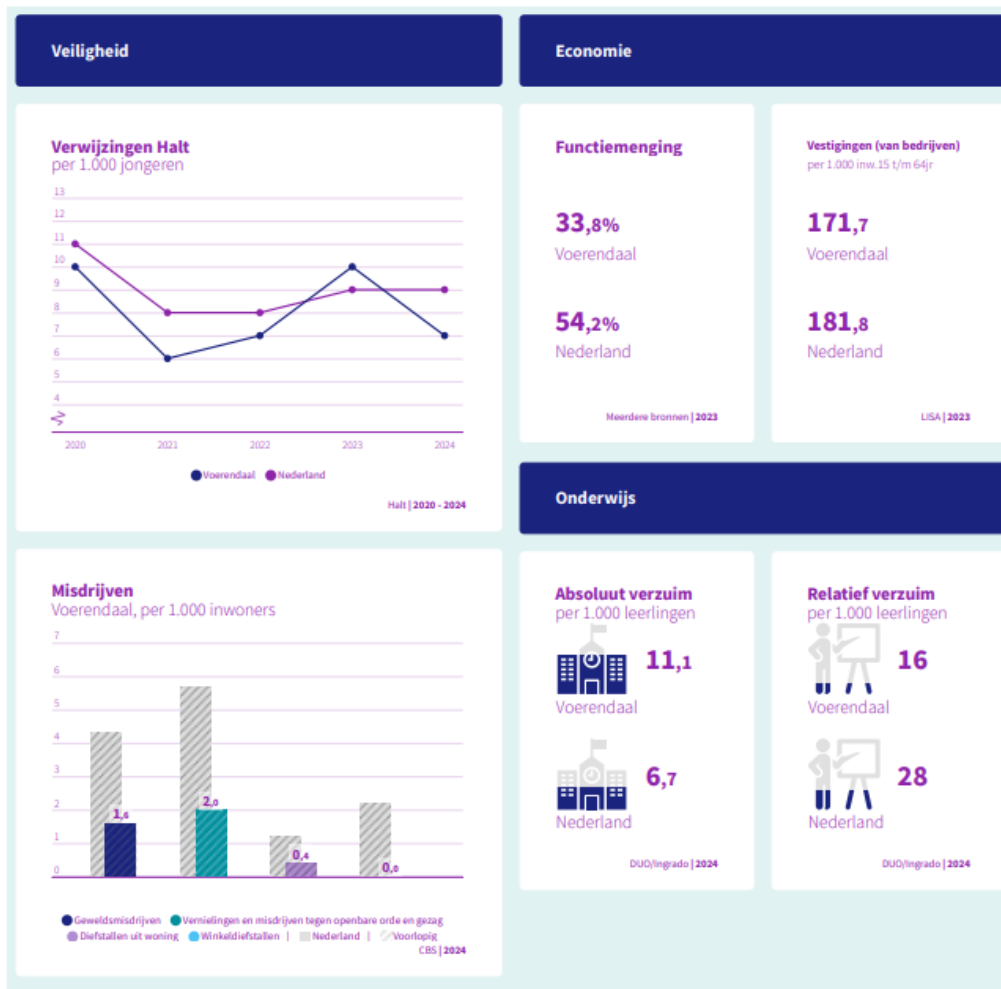
Recapitulatie begrotingsevenwicht												
	Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029		Bedragen x € 1.000			
	Totaal	waarvan: incid. struct.	Totaal	waarvan: incid. struct.	Totaal	waarvan: incid. struct.	Totaal	waarvan: incid. struct.	Totaal	waarvan: incid. struct.		
Lasten												
Programma Bestuur en ondersteuning	8.914	316	8.598	8.947	0	8.947	9.249	0	9.249	10.797	0	10.797
Programma Veiligheid en Handhaving	1.796	0	1.796	1.815	0	1.815	1.858	0	1.858	1.902	0	1.902
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	2.684	0	2.684	2.698	0	2.698	3.476	0	3.476	3.371	0	3.371
Programma Economie	204	0	204	207	0	207	199	0	199	194	0	194
Programma Onderwijs	1.364	0	1.364	1.361	0	1.361	1.413	0	1.413	1.454	61	1.393
Programma Sport, cultuur en recreatie	4.031	31	4.000	4.129	0	4.129	4.269	0	4.269	4.173	0	4.173
Programma Sociaal domein	14.281	0	14.281	14.346	0	14.346	14.500	0	14.500	14.500	0	14.500
Programma Volksgezondheid en milieu	4.462	400	4.062	4.492	400	4.092	4.673	400	4.273	4.651	400	4.251
Progr. Volkshuisv., leefomgeving en stedelijke vernieuwing	2.112	0	2.112	1.817	0	1.817	1.817	0	1.817	1.833	0	1.833
Totaal lasten (A)	39.847	747	39.100	39.813	400	39.413	41.453	400	41.053	42.874	461	42.413
Baten												
Programma Bestuur en ondersteuning	30.648	0	30.648	31.484	0	31.484	31.730	0	31.730	32.722	0	32.722
Programma Veiligheid Handhaving	5	0	5	5	0	5	5	0	5	5	0	5
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	53	0	53	53	0	53	53	0	53	53	0	53
Programma Economie	66	0	66	69	0	69	71	0	71	71	0	71
Programma Onderwijs	206	0	206	206	0	206	206	0	206	206	0	206
Programma Sport, cultuur en recreatie	316	0	316	238	0	238	358	0	358	358	0	358
Programma Sociaal domein	3.569	0	3.569	3.375	0	3.375	3.284	0	3.284	3.247	0	3.247
Programma Volksgezondheid en milieu	4.382	782	3.600	4.365	552	3.813	4.547	460	4.087	4.524	400	4.124
Progr. Volkshuisv., leefomgeving en stedelijke vernieuwing	251	0	251	517	0	517	757	0	757	757	0	757
Totaal baten (B)	39.496	782	38.714	40.310	552	39.758	41.010	460	40.550	41.941	400	41.541
Saldo van baten en lasten	-351	35	-386	497	152	345	-444	60	-504	-933	-61	-872
Stortingen in reserves (C)	392	382	10	854	152	702	60	60	0	3	0	3
Onttrekkingen aan reserves (D)	926	59	867	570	0	570	726	0	726	1.120	0	1.120
Geraamd resultaat (B+D)-(A+C)	183	-288	471	213	0	213	222	0	222	185	-61	246
Totaal structurele lasten			39.110			40.115			41.053			42.416
Totaal structurele baten			39.581			40.328			41.275			42.662
Structurele baten -/- structurele lasten			471			213			222			246

Verplichte BBV-beleidsindicatoren

Het BBV schrijft voor dat de begroting een uniforme set aan beleidsindicatoren bevat. Een aantal hiervan berekenen wij ieder jaar zelf:

Formatie; fte per 1.000 inwoners	9,0	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.
Bezetting; fte per 1.000 inwoners	9,0	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is uit het formatieplan.
Apparaatskosten; kosten per inwoner	€ 1.110	Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur; Kosten als % van totale loonsom + totale kosten van inhuur	6,3%	
Overheadkosten; % van totale lasten	15,85%	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Het overige deel van deze beleidsindicatoren worden gedownload vanuit waarstaatjegemeente.nl:

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,8% *
Voerendaal

2,3% *
Nederland

DUO/Ingrads | 2024 | **Voorlopig

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

39,6%
Voerendaal

42,5%
Nederland

Gezondheidsmonitor | 2024

Sociaal domein

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

419,4
Voerendaal

836,6
Nederland

Meerdere bronnen | 2023

Volksgesondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

Voerendaal

Nederland

CBS | 2022

Jongeren met een delict voor de rechter

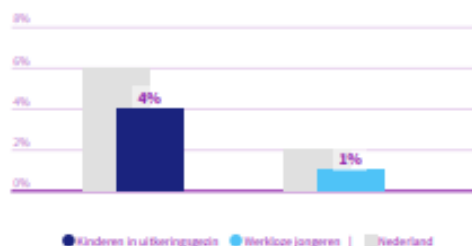
0%
Voerendaal

1%
Nederland

CBS | 2015

Achterstand onder jeugd

Voerendaal

CBS | 2023

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

29,3%
Voerendaal

32,5%
Nederland

Berekening | 2022

Netto arbeidsparticipatie

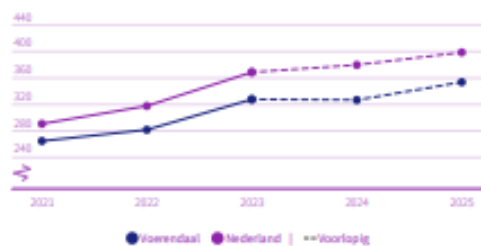
71,4%
Voerendaal

73,2%
Nederland

CBS | 2024

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

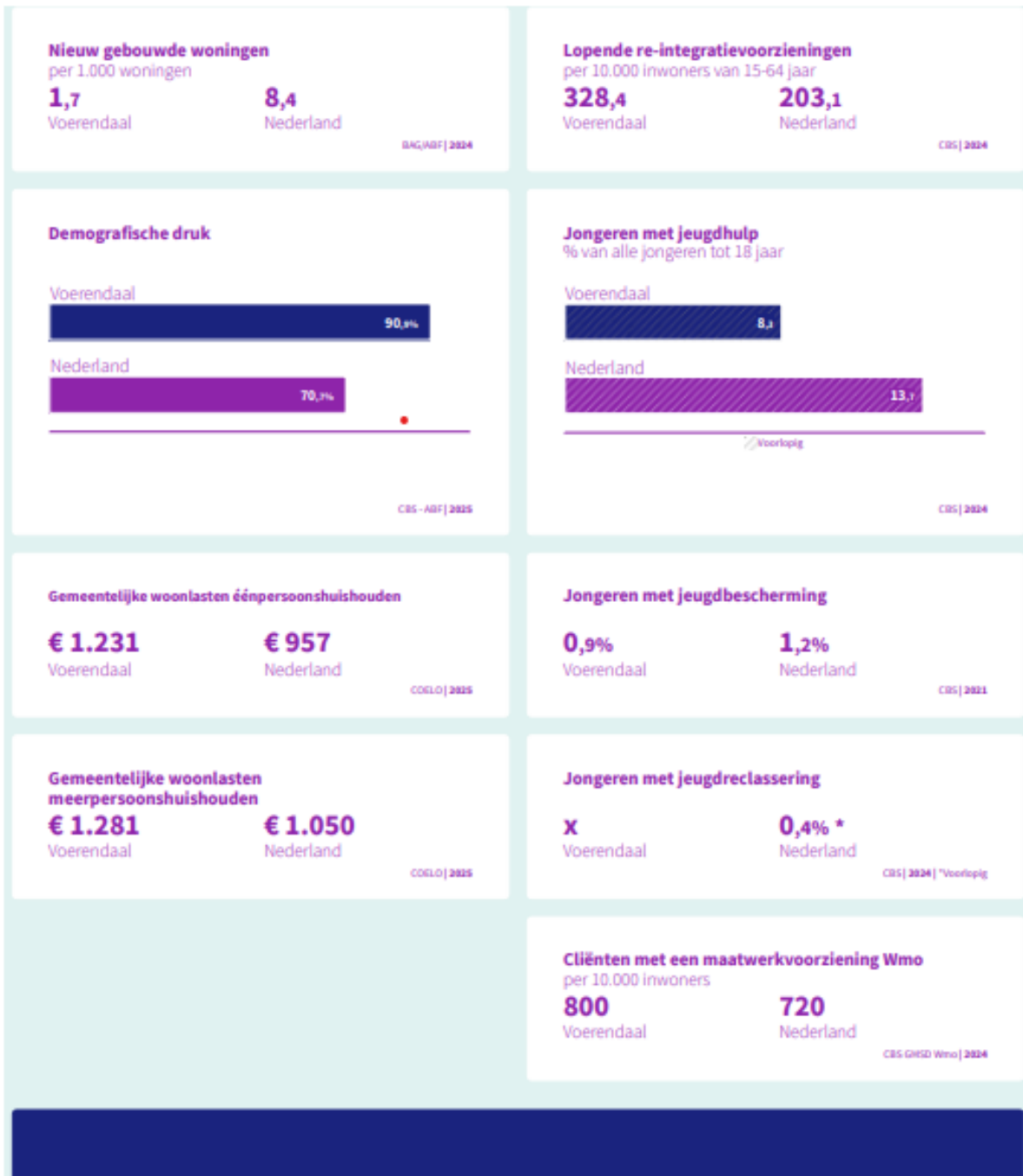
CBS | 2021 - 2025

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

Voerendaal
155,9

Nederland
343,9

CBS | 2024

Algemene uitkering uit het gemeentefonds 2026-2029

(Berekening op basis van de meicirculaire 2025)

Verdeelmaatstaven	2026 bedrag	2027 bedrag	2028 bedrag	2029 bedrag
bedrijven	183.301	183.301	183.301	183.301
bijstandsontvangers	561.662	569.933	575.609	585.916
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	72.836	78.385	83.026	88.993
éénpersoonshuishoudens	289.549	284.331	291.103	297.768
grote woonkernen	225.500	225.500	225.500	225.500
huishoudens met een laag inkomen met drempel	4.380.013	4.368.389	3.978.759	4.036.057
inwoners	4.628.290	4.611.987	4.584.444	4.584.691
inwoners 75+ met drempel	1.514.001	1.514.369	1.581.181	1.645.582
jongeren	1.253.288	1.245.881	1.149.991	1.155.175
kernen	691.503	687.349	688.919	690.749
laag opleidingsniveau met drempel	300.902	286.928	284.352	281.318
loonkostensubsidie	107.640	115.615	122.808	130.341
migratieachtergrond	188.212	192.785	196.536	200.954
landelijke centrumfunctie	56.652	56.930	57.203	57.476
lokale centrumfunctie	100.085	100.576	101.057	101.539
regionale centrumfunctie	245.918	243.955	235.158	237.545
(oeverlengte+2*veen/kleiveengebied)*bf.gemeente*dh.factor	5.532	5.532	5.532	5.532
oeverlengte*bodemfactor gemeente	3.297	3.297	3.297	3.297
omgevingsadressendichtheid	281.584	285.441	300.758	303.391
onderwijsachterstand	21.575	21.561	21.539	21.508
oppervlak bebouwing buitengebied	95.044	95.441	95.829	96.206
oppervlak bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	35.356	35.504	35.649	35.789
oppervlak bebouwing woonkern	543.702	548.873	554.173	559.145
oppervlak bebouwing woonkern * bodemfactor woonkern	856.809	865.082	872.845	881.605
oppervlak binnenwater	252	252	252	252
oppervlak land * bodemfactor gemeente	81.018	81.018	81.018	81.018
oppervlak land	122.850	122.850	122.850	122.850
vast bedrag	979.230	979.230	970.429	970.429
woonruimten	70.034	70.474	69.993	70.429
woonruimten * bodemfactor woonkern	319.921	323.047	326.204	329.393
Totaal in basis	18.215.557	18.203.817	17.799.315	17.983.751
Uitkeringsfactor	1,493	1,539	1,583	1,630
Bedrag basis x uitkeringsfactor	27.195.826	28.015.675	28.176.316	29.313.514
Inkomstenmaatstaf				
ozb niet-woningen eigenaren	-288.851	-293.930	-299.101	-304.364
ozb niet-woningen gebruikers	-194.186	-197.601	-201.077	-204.615
ozb woningen eigenaren	-1.503.374	-1.525.405	-1.547.766	-1.570.462
Overgangsregime				
suppletie nieuwe verdeling Gemeentefonds	-204.809	-204.809	-204.809	-204.809
Totaal Algemene Uitkering	25.004.605	25.793.930	25.923.563	27.029.263

Verdeelmaatstaven	2026 bedrag	2027 bedrag	2028 bedrag	2029 bedrag
Decentralisatie-uitkeringen				
armoedebestrijding kinderen	51.474	51.474	51.474	51.474
extra capaciteit BOA's	30.661	30.661	30.661	30.661
gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen	1.724	0	0	0
jeugdhulp aan kinderen in een AZC	12.977	12.977	12.977	12.977
openbare bibliotheken	100.000	0	0	0
veilig wonen	7.062	0	0	0
vergunningverlening, toezicht en handhaving	16.052	16.052	16.052	16.052
voorschoolse voorziening peuters	19.895	19.895	19.895	19.895
Wet betaalbare huur	18.708	10.187	8.076	7.077
Wet kwaliteitsborging bouw	8.433			
Totaal Decentralisatie uitkeringen	266.986	141.246	139.135	138.136
Integratie-uitkeringen (sociaal domein)				
Participatiebudget	1.028.243	1.036.329	1.040.717	926.129
Totaal Integratie-uitkeringen	1.028.243	1.036.329	1.040.717	926.129
TOTAAL UITKERINGSJAAR	26.299.834	26.971.505	27.103.415	28.093.528

Overzicht reserves en voorzieningen

Reserve	Beginsland	Begrotingsjaar 2026		Begrotingsjaar 2027		Begrotingsjaar 2028		Begrotingsjaar 2029					
		Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand			
Algemene Reserve	8.195.000	382.000	-364.000	8.213.000	852.000	-5.000	9.060.000	60.000	-155.000	8.965.000	3.000	-561.000	8.407.000
Reserve Ruimtelijke ontwikkelingen	404.000	0	-7.000	397.000	0	-7.000	390.000	0	-7.000	383.000	0	-7.000	376.000
Reserve Afschrijving	13.764.000	0	-532.000	13.232.000	0	-534.000	12.698.000	0	-533.000	12.165.000	0	-531.000	11.634.000
Reserve Overloop	194.000	0	-21.000	173.000	0	-21.000	152.000	0	-6.000	146.000	0	0	146.000
Reserve Social Domein	591.000	0	-3.000	588.000	0	-3.000	585.000	0	-3.000	582.000	0	0	582.000
Reserve Innovatie	119.000	0	0	119.000	0	0	119.000	0	0	119.000	0	0	119.000
Reserve Duurzaamheid	298.000	10.000	0	308.000	2.000	0	310.000	0	-22.000	288.000	0	-21.000	267.000
Subtotaal bestemingsreserves	15.370.000	10.000	-563.000	14.817.000	2.000	-565.000	14.254.000	0	-571.000	13.683.000	0	-559.000	13.124.000
Total reserves	23.665.000	392.000	-927.000	23.030.000	854.000	-570.000	23.314.000	60.000	-726.000	22.648.000	3.000	-1.120.000	21.531.000
Voorziening	Beginsland	Begrotingsjaar 2026		Begrotingsjaar 2027		Begrotingsjaar 2028		Begrotingsjaar 2029					
		Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindstand			
Voorziening egalisatie onderhoud gem. gebouwen	1.113.000	685.000	-267.000	1.531.000	685.000	-1.212.000	1.004.000	685.000	-677.000	1.012.000	685.000	-401.000	1.296.000
Voorziening sporttoestellen gymzalen	23.000	12.000	-1.000	34.000	12.000	-14.000	32.000	12.000	-2.000	42.000	12.000	-2.000	52.000
Voorziening verplichting personeel uit dienst	1.137.000	14.000	-37.000	1.114.000	14.000	-37.000	1.091.000	14.000	-37.000	1.068.000	14.000	-1.013.000	69.000
Voorziening dubieuze debiteuren	16.000	0	0	16.000	0	0	16.000	0	0	16.000	0	0	16.000
Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	192.000	0	-60.000	132.000	0	-50.000	82.000	0	-40.000	42.000	0	-20.000	22.000
Voorziening egalisatie riolering	284.000	178.000	0	462.000	167.000	0	629.000	0	-170.000	459.000	0	-124.000	335.000
Totaal voorzieningen	2.765.000	889.000	-365.000	3.289.000	878.000	-1.313.000	2.854.000	711.000	-926.000	2.639.000	711.000	-1.560.000	1.790.000
Total reserves en voorzieningen	26.330.000	1.281.000	-1.292.000	26.319.000	1.732.000	-1.883.000	26.168.000	771.000	-1.652.000	25.287.000	714.000	-2.680.000	23.321.000

(Afgewond op een veelvoud van 1.000)

Lijst van afkortingen

Afktorting	Beschrijving
AB	Algemeen bestuur
NIP	Nationaal Isolatie Programma
APV	Algemene plaatselijke verordening
BAG	Basisadministratie Adressen en Gebouwen
BAL	Besluit activiteiten leefomgeving
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BDur	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIBOB	Bevordering Integriteits Beoordelingen door het Openbaar Bestuur
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOPA	Buitenplanse omgevingsplanactiviteit
BOR	Beheer Openbare ruimte
BsGW	Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BSO	Buiten schoolse opvang
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BV	Besloten Vennootschap
B&W	Burgemeester en Wethouders
BW	Burgerlijk wetboek
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB	Centraal Planbureau
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
DB	Dagelijks Bestuur
DU	Decentralisatie uitkering
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EAP	Educatieve Agenda Parkstad
EMU	Economische en Monetaire Unie
EU	Europese Unie
FLO	Functioneel leeftijdontslag
FTE	Fulltime-equivalent
Fido	Financiering decentrale overheden
GALA	Gezond en actief leven akkoord
GEO	Geografie
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GPK	Gehandicapten Parkeerkaart
GOVI	Gemeentelijke Omgevingsvisie
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRE	Government Related Entity
HR	Human Resource
HRM	Human Resource Management
IBA	Internationale Bau Ausstellung
ICT	Informatie en communicatietechnologie
IM	Informatiemanagement
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISD	Intergemeentelijke sociale dienst
IVN	Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte

Afkorting	Beschrijving
IVOR	Integrale Visie Openbare Ruimte
IZA	Integraal Zorg Akkoord
JD	John Deere
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
JOGG	Jongeren op Gezond Gewicht
LED	Light Emitting Diode
LPLG	Limburgs Programma Landelijk Gebied
LTA	Landelijk Transitiearrangement
MFC	Multifunctioneel Centrum
MKB	Midden en Klein Bedrijf
MMA	Meld Misdaad Anoniem
MJB	Meerjarenbegroting
MJOP	Meerjarig Onderhoudsprogramma
NIS2	Network and Information Security directive
NPLG	Nationaal Programma Landelijk gebied
NPLW	Nationaal Programma Lokale Warmtetransistie
NV	Naamloze Vennootschap
OCK	Open Club Klimmen
OM	Openbaar Ministerie
OOV	Openbare orde en veiligheid
OV	Openbare verlichting / Openbaar vervoer
OVA	Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling
OZB	Onroerendezaakbelasting
Palet	Parkstad Limburg Energie Transitie
PIOFACH	Personeel Informatievoorziening Organisatie Financiën Administratieve organisatie Communicatie en Huisvesting
PIT	Parkstad IT
PGB	Persoonsgebonden Budget
PKA	Product Keuze Aanbod
PM	Pro Memorie
PMD	Plastic, Metalen verpakkingen en Drinkpakken
PPC	Prijsindexcijfer particuliere consumptie
PSL	Parkstad Stadsregio Limburg
Psz	Peuterspeelzaal
P&C	Planning en Control
PW	Participatiewet
RB	Raadsbesluit
RC	Rekening-courant
RES	Regionale Energie Strategie
RIEC	Regionale Informatie en Expertise Centra
RKSVB	Rooms-katholieke sportvereniging Bernardus
RKVVV	Rooms-katholieke voetbalvereniging Voerendaal
RO	Ruimtelijke ontwikkeling
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RWA	Regenwaterafvoer
RWE	Renewables Benelux
SGOVP	Samen Grip Op Verbonden Partijen
SMP	Soortenmanagementplan
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SDG	Single Digital Gateway
SPUK	Specifieke Uitkering
STOP	Standaard Officiële Publicaties
STRIP	Strategisch investeringsprogramma
SVBBL	Simpelveld, Voerendaal, Beekdaelen, Brunssum en Landgraaf
SW	Sociale Werkvoorziening
TPOD	Toepassingsprofielen
VIA	Verbindingspunt Informatie en Advies
VJR	Voorjaarsrapportage

Afkorting	Beschrijving
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Vpb	Vennootschapsbelasting
VRZL	Veiligheids Regio Zuid Limburg
VTH	Vergunning, Toezicht en Handhaving
VWS	Volksgezondheid welzijn en sport
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WCPV	Wet collectieve preventie volksgezondheid
WIJ	Werk Investering Jongeren
WKPB	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
WMEBV	Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
WML	Waterleiding Maatschappij Limburg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WOZL	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg
WPG	Wet politiegegevens
WSP	Werkgeversservicepunt Parkstad
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WWW	WoonWijzerWinkel
ZL	Zuid-Limburg

Raadsbesluit

Voerendaal, 2025 \ Vaststellen begroting 2026

De raad van de gemeente Voerendaal besluit:

In te stemmen met:

- de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027 – 2029;
- de meerjaren investeringsplanning zoals opgenomen in het boekwerk, en deze kredieten beschikbaar te laten stellen.
- Amendement A1 – verhoging budget erfgoed met € 40.000, dekking uit algemene reserve.
- Amendement A3 – in de jaren 2026, 2027 en 2028 jaarlijks € 50.000 beschikbaar te stellen en de middelen € 150.000 te onttrekken aan de reserve Sociaal Domein.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 13 november 2025.

de griffier,

de voorzitter,

F. Meijerink

D.P.W. Joppe